

Ks. Marcin Słodczyk

**KATECHEZA Z DOROSŁYMI
W DIECEZJI SOSNOWIECKIEJ
W LATACH 2004-2024**

**KATECHEZA Z DOROSŁYMI
W DIECEZJI SOSNOWIECKIEJ
W LATACH 2004-2024**

Ks. Marcin Słodczyk

**KATECHEZA Z DOROSŁYMI
W DIECEZJI SOSNOWIECKIEJ
W LATACH 2004-2024**

Słowo wstępne
biskup Artur Ważny

Lublin – Sosnowiec 2025

© by Marcin Słodczyk, Tarnów 2025

Recenzenci:

ks. prof. dr hab. Paweł Mąkosa (KUL Lublin)

ks. dr Rafał Pietruszka (UPJPII Kraków)

Korekta językowa:

ks. Jakub Jakubowski (KUL Lublin)

Autor:

ks. Marcin Słodczyk (KUL Lublin)

Na okładce fotografia: *Msza 31.05.2024 r. w kościele św. Joachima w Sosnowcu*, autor Marcin Karaban

Druk z dostarczonych materiałów

Druk: Poligrafia Wydawnictwa Biblos

ISBN 978-83-8354-140-2

Biblos

WYDAWNICTWO

Plac Katedralny 6, 33-100 Tarnów

14 621 27 77

biblos@biblos.pl

www.biblos.pl

[@wydawnictwobiblos](#)

Parafianom i Duszpasterzom Parafii św. Archaniołów w Czeladzi,
św. Maksymiliana w Olkuszu, św. Floriana w Sosnowcu,
św. Joachima w Sosnowcu

Fłp 1,3-5

SPIS TREŚCI

SŁOWO WSTĘPNE BISKUPA SOSNOWIECKIEGO	9
WYKAZ SKRÓTÓW	11
WSTĘP	13
1. CHARAKTERYSTYKA DIECEZJI SOSNOWIECKIEJ	21
1.1. Zarys historii diecezji	21
1.2. Analiza społeczności diecezji sosnowieckiej	25
1.3. Religijność mieszkańców diecezji	27
2. KATECHEZA RODZICÓW PRZED CHRZTEM DZIECKA	31
2.1. Regulacje diecezjalne	32
2.2. Materiały katechetyczne	35
3. KATECHEZA RODZICÓW DZIECI I MŁODZIEŻY PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ DO SAKRAMENTÓW	43
3.1. Katecheza rodziców dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej	46
3.2. Katecheza rodziców młodzieży przygotowujących się do bierzmowania	51
4. KATECHEZA PRZEDŚLUBNA	57
4.1. Regulacje diecezjalne	58
4.2. Materiały katechetyczne przygotowane przez wspólnotę „Ubogaceni”	62
5. KATECHUMENAT DOROSŁYCH	75
5.1. Regulacje diecezjalne	76
5.2. Materiały katechetyczne	81

6. KATECHEZA OKAZJONALNA	87
6.1. Katechezy na Rok Wiary (2012-2013)	89
6.2. Katechezy o sakramencie chrztu i sakramencie pokuty (2013 – 2015)	94
6.3. Katechezy w Roku Jubileuszowym Miłosierdzia (2015-2016)	99
6.4. Katechezy fatimskie (2017)	103
6.5. Katechezy patriotyczne (2018)	107
6.6. Katechezy o Eucharystii (2019)	112
6.7. Katechezy o Janie Pawle II (2020)	117
6.8. Katechezy o św. Józefie (2021)	120
6.9. Katechezy w Roku Rodziny <i>Amoris Laetitia</i> (2022)	125
 ZAKOŃCZENIE	 131
 BIBLIOGRAFIA	 141
 ANEKS I Materiały do katechezy przedmałżeńskiej przygotowane przez wspólnotę „Ubogaceni”	 161
A. Zasady panujące na katechezach – „Kontrakt spotkania”	162
B. Materiały do zawiązania wspólnoty (13.10.2024)	164
C. Karty pracy warsztatowej – „Test zgodności”	167
D. Karty pracy warsztatowej – „Nasze wyobrażenia i poglądy na temat współżycia płciowego”	169
E. Karty pracy warsztatowej – „Komunikacja bez przemocy”	172
F. Karty pracy warsztatowej – „Komunikacja bez przemocy”	173
G. Prezentacja piątek – „Dynamika miłości małżeńskiej”	174
H. Prezentacja sobota – „Emocje, konflikty i komunikacja”	191
I. Prezentacja sobota – „Czy to ja?”	202
J. Prezentacja niedziela – „Seksualność?”	178
K. Wykaz filmów wykorzystywanych w prezentacjach	208

SŁOWO WSTĘPNE BISKUPA SOSNOWIECKIEGO

Światłość, którą ukazuje prorok Izajasz: „Powstań! Świeć, bo przyszło twe światło i chwała Pańska rozbłyśka nad tobą” (Iz 60,1), wskazuje na obecność Boga, przemieniającą ludzkie serca i dającą nadzieję nawet w najtrudniejszych momentach życia. Kościół jako wspólnota wiary jest wezwany, aby stać się odbiciem tej obecności, zapraszając każdego człowieka do życia w świetle Ewangelii. Misją chrześcijanina jest objawiać światu Jezusa.

Katecheza z dorosłymi, będąca tematem niniejszej książki, wypełnia tę misję, pomagając wiernym odnajdywać sens wiary, budować relację z Jezusem i objawiać Go innym. W tej wizji katecheza z dorosłymi, jawi się jako kluczowy element misji Kościoła.

W adhortacji apostoelskiej *Evangelii Gaudium* Ojciec Święty Franciszek przypomina, że „Kościół wyruszający w drogę” to wspólnota uczniów, która angażuje się w dzieło ewangelizacji, nie tylko głosząc Słowo, ale także towarzysząc wiernym na drodze wiary (EG 24). Ta fundamentalna prawda stanowi inspirację dla współczesnych form pracy duszpasterskiej, szczególnie w obszarze formacji dorosłych. Współczesny świat, dynamicznie zmieniający się pod wpływem procesów kulturowych i technologicznych, stawia nowe wyzwania przed Kościołem, który pragnie docierać z Ewangelią do każdego człowieka. Katecheza z dorosłymi, jak przypomina Dyrektorium o Katechizacji, nie może

ograniczać się do jednostronnego przekazu treści, lecz powinna stawiać na dialog, towarzyszenie oraz wspólnotowy wymiar wiary.

Niniejsza publikacja stanowi cenną refleksję nad praktyką katechetyczną w diecezji sosnowieckiej w latach 2004–2024. Autor podejmuje się analizy kluczowych dokumentów, inicjatyw duszpasterskich oraz praktycznych rozwiązań stosowanych w katechezie z dorosłymi, ukazując zarazem wyzwania i sukcesy związane z tą formą działalności Kościoła. Szczególna uwaga poświęcona jest procesowi dostosowywania metod katechetycznych do specyficznych potrzeb lokalnych wspólnot wiernych, co świadczy o żywotności i elastyczności Kościoła wobec zmieniających się realiów społecznych.

Misja chrześcijanina, aby być światłem dla świata, znajduje swoje szczególne odzwierciedlenie w dziele katechezy z dorosłymi. Kościół jako wspólnota uczniów Chrystusa, ma za zadanie nieść światło prawdy i nadziei, rozświetlając codzienne trudności i wskazując drogę tym, którzy jej poszukują. Katecheza staje się przestrzenią, budowania relacji opartych na Ewangelii i tworzy wspólnotę otwartą na każdego, kto pragnie odnaleźć Boga w swoim życiu.

Pragnę wyrazić głęboką wdzięczność Autorowi za podjęcie tej niezwykle ważnej tematyki. Dziękuję również wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tej publikacji, zwłaszcza kapłanom i wiernym świeckim, którzy udostępnili materiały i podzielili się swoim doświadczeniem.

Ufam, że lektura tej książki stanie się inspiracją dla wszystkich, którzy angażują się w dzieło ewangelizacji i katechizacji oraz przyczyni się do rozwoju katechezy z dorosłymi w naszym Kościele oraz planowanych w naszej Diecezji prac synodalnych.

† Artur Ważny
Sosnowiec, 6 stycznia 2025 r.

WYKAZ SKRÓTÓW

- AWDO – Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
- AWDR – Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
- AWK – Archiwum Wydziału Katechetycznego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- ISKK – Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego
- p. – punkt
- SST – Sosnowieckie Studia Teologiczne
- SWD – Sosnowieckie Wiadomości Diecezjalne

WSTĘP

Katecheza z dorosłymi stanowi kluczowy obszar działalności ewangelizacyjnej Kościoła, ukierunkowany na formację osób w pełni odpowiedzialnych za własny rozwój duchowy. W „Dyrektorium o Katechizacji” określono ją jako „osobisty i wspólnotowy proces uczenia się, mający na celu ukształtowanie mentalności wiary, «aż dojdziemy [...] do miary wielkości według Pełni Chrystusa» (Ef 4,13). Tak więc jej głównym celem jest stopniowe kształtowanie i rozwijanie życia w Duchu tak, by ewangeliczne przesłanie zostało przyjęte z całą jego przeobrażającą dynamiką, a tym samym mogło oddziaływać na życie osobiste i społeczne. Ostatecznie katecheza z dorosłymi osiąga swój cel wówczas, gdy sprawia, że dorosły jest w stanie sam zadbać o własne doświadczenie wiary i pragnie dalej ją rozwijać”¹. Tak sformułowana definicja uwypukla dążenie do harmonijnego rozwoju duchowego, który obejmuje zarówno wymiar indywidualny, jak i wspólnotowy, odpowiadając na współczesne wyzwania wiary w dynamicznie zmieniającym się świecie.

Kategoria „katechezy z dorosłymi” stanowi znaczące przesunięcie w rozumieniu tego zagadnienia w magisterium Kościoła. W wcześniejszych dokumentach poświęconych katechizacji używano terminów odpowiednio w „*Directorium Catechisticum Generale*” – „katecheza dla dorosłych”² a w „Dyrektorium ogólnym o Katechizacji” – „katecheza dorosłych”³. Oba te pojęcia akcentowały przede wszystkim jednostronny charakter oddziaływania katechety na adresatów. „Dyrektorium o Katechizacji” z 2020 roku wprowadza termin „katecheza z dorosłymi”, który akcentuje towarzyszenie i relację między osobami prowadzący-

¹ Papiaska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o Katechizacji* (23.03.2020), Kielce 2020, p. 260.

² Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Directorium Caechisticum Generale* (11.04.1971), Kielce 1990, p. 96.

³ Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o Katechizacji* (15.08.1997), Poznań 1998, p. 172.

mi katechezę a uczestnikami. Takie podejście podkreśla także aktywny udział dorosłych w procesie katechetycznym, zakładając ich dojrzałość oraz zdolność do samodzielnego poszukiwania i rozwijania wiary.

Zmiana terminologii została zaakcentowana także w tytule niniejszej pracy. W rozumieniu, iż formacja osób dorosłych to towarzyszenie dorosłym na drodze ich duchowego wzrostu, w ramach wspólnotowego procesu rozeznawania i podejmowania decyzji w świetle Ewangelii. Takie ujęcie stawia katechezę z dorosłymi w nowym świetle, uwzględniając współczesne potrzeby pastoralne oraz przemiany społeczne, które wymagają większego zaangażowania ze strony wiernych w kształtowanie własnej formacji chrześcijańskiej.

Niniejsza praca stanowi próbę opisu i analizy katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej, obejmując okres od promulgowania dokumentów I Synodu Diecezji Sosnowieckiej w roku 2004 aż po rok 2024. Pierwsze lata istnienia diecezji, aż do zakończenia pierwszego synodu diecezjalnego (1992-2004), utworzonej z terenów należących wcześniej do diecezji kieleckiej, krakowskiej i częstochowskiej, było czasem unifikacji odmiennych zwyczajów i praktyk duszpasterskich. Proces ten doprowadził do wykształcenia własnej, diecezjalnej tożsamości, która uwzględniała specyficzne potrzeby i tradycje lokalnych wspólnot wiernych. Efektem tego procesu było spetryfikowanie prawa i praktyki duszpasterskiej w dokumentach I Synodu Diecezji Sosnowieckiej, który odbył się w latach 2001–2004. Synod stanowił istotny etap w konsolidacji działań diecezjalnych oraz stworzeniu spójnych ram normatywnych, odnoszących się również do katechezy z dorosłymi.

W niniejszej pracy pominięto analizę zarządzeń biskupich z lat 1992–2003, ponieważ zostały one już syntetycznie opracowane i skodyfikowane w dokumentach synodalnych. Z tego powodu zakres czasowy pracy obejmuje lata 2004–2024.

Pierwszy biskup diecezji sosnowieckiej Adam Śmigielski, zmarł w 2008 roku, cztery lata po promulgacji dokumentów I Synodu Diecezji Sosnowieckiej. Wprowadzenie w życie uchwał synodalnych, opracowanych pod jego kierunkiem, stało się w dużej mierze zadaniem jego następcy, biskupa Grzegorza Kaszaka. To właśnie on, pełniąc posługę od 2009 roku, kontynuował rozwój funkcjonujących struktur diecezjalnych, kładąc nacisk na praktyczne zastosowanie norm i zasad wynikają-

cych z dokumentów synodalnych, w tym również w zakresie katechezy z dorosłymi.

W 2024 roku biskupem diecezjalnym został Artur Ważny, który objął diecezję w czasie, gdy jej struktury były już dobrze ugruntowane, lecz jednocześnie wymagały odpowiedzi na nowe wyzwania pastoralne i społeczne. Każdy z trzech biskupów odgrywał istotną rolę w procesie kształtowania i dostosowywania działań duszpasterskich do zmieniających się potrzeb wiernych, co miało również znaczący wpływ na rozwój form katechezy z dorosłymi.

Dotychczasowe badania dotyczące działalności duszpasterskiej i katechetycznej diecezji sosnowieckiej są nieliczne. W 2017 roku, z okazji czterćwiecza istnienia diecezji, opublikowano studium socjograficzne autorstwa ks. Zbigniewa Jacuńskiego i Wojciecha Świątkiewicza, analizujące działalność diecezji w pierwszych dwudziestu pięciu latach jej istnienia⁴. W 2023 roku ukazała się praca ks. Pawła Kempnińskiego, poświęcona działalności duszpasterskiej diecezji w latach 1992–2007, która stanowi cenne źródło wiedzy o początkach diecezji sosnowieckiej⁵. Tematyka katechezy z dorosłymi nie była przedmiotem szczegółowych badań w żadnej z tych publikacji. Warto również zauważyć, że dotychczasowe publikacje katechetyczne związane z diecezją sosnowiecką opierały się głównie na materiałach praktycznych, takich jak konspekty lekcji religii oraz materiały przeznaczone do katechezy dzieci i młodzieży⁶.

Brak dotychczasowych opracowań naukowych poświęconych katechezie z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej uwidacznia istotną lukę badawczą w obszarze dokumentowania i analizowania działań Kościoła lokalnego. Konieczność podjęcia tego tematu staje się tym bardziej wyraźna w kontekście zmieniających się realiów funkcjonowania Kościoła, które wymagają dostosowania form pracy duszpasterskiej do aktualnych potrzeb wiernych. Niniejsze opracowanie stanowi próbę odpowiedzi na te wyzwania poprzez naukowe ujęcie i syntezę działań katechetycznych skierowanych do dorosłych.

⁴ Por. Z. Jacuński, W. Świątkiewicz, *Diecezja sosnowiecka w latach 1992-2007. Studium socjograficzne*, Sosnowiec 2017.

⁵ Por. P. Kempniński, *Duszpasterska działalność w diecezji sosnowieckiej (1992-2008)*, Kraków 2023.

⁶ Por. R. Adriańnek, *Otwórzcie drzwi Chrystusowi. Kościół sosnowiecki przed wizytą Ojca Świętego. Katechezy*, Sosnowiec 1999; *Idźcie i głóście. Katechezy na 25 rocznicę powstania diecezji sosnowieckiej*, M. Borda (red.), Sosnowiec 2017.

Zamierzeniem autora niniejszej pracy będzie przeprowadzenie analizy katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej w latach 2004–2024, z uwzględnieniem jej ewolucji, założeń teologicznych oraz praktycznych. Badanie skoncentruje się na określeniu, jak katecheza z dorosłymi była realizowana w analizowanym okresie oraz identyfikacji czynników mających wpływ na jej kształt.

W toku podjętej refleksji zostanie dokonana analiza wpływu dokumentów normatywnych diecezji na rozwój katechezy z dorosłymi, powiązania jej z innymi formami duszpasterstwa, a także ocena materiałów katechetycznych opracowanych i wdrożonych w diecezji.

Podjęcie tych zagadnień pozwoli ukazać zarówno teoretyczne, jak i praktyczne aspekty katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej. Analiza ta nie tylko uwydatni wyzwania, jakie towarzyszyły realizacji katechezy w badanym okresie, lecz także wskaże osiągnięcia, które mogą stanowić podstawę dla dalszych badań i działań w perspektywie rozwoju tej formy duszpasterstwa w przyszłości.

Analiza rozpocznie się od kontekstu historycznego i społecznego, który miał istotny wpływ na organizację katechezy w regionie. Szczególna uwaga poświęcona będzie procesom unifikacyjnym wynikającym z różnorodnych tradycji poprzednich diecezji, z których powstała diecezja sosnowiecka, a także specyfice społeczności Zagłębia Dąbrowskiego.

Istotnym obszarem analizy będą regulacje diecezjalne oraz dokumenty normatywne, w tym uchwały I Synodu Diecezji Sosnowieckiej. Te akty prawne będą wyznaczały kierunki rozwoju katechezy z dorosłymi, określając jej cele, metody oraz wymagania wobec organizatorów i uczestników. Analiza tych dokumentów pozwoli zrozumieć, w jaki sposób lokalny Kościół adaptował się do warunków społecznych i pastoralnych oraz jakie priorytety towarzyszyły działalności katechetycznej.

Szczególnej uwadze zostaną poddane konkretne formy katechezy realizowane w diecezji, w tym katecheza skierowana do rodziców dzieci i młodzieży przy okazji udzielania tym sakramentów, katecheza przedślubna, katechumenat dorosłych oraz katecheza okazjonalna. Każda z tych form zostanie omówiona w kontekście założeń, metodologii oraz specyfiki ich realizacji. Taka analiza pozwoli ukazać, jak różnorodne były formy katechezy z dorosłymi w diecezji oraz jakie wyzwania towarzyszyły ich organizacji.

Integralną częścią badań będzie analiza materiałów katechetycznych opracowanych i wdrożonych w diecezji sosnowieckiej. Ich studium dostarczy odpowiedzi na pytanie o jakość i adekwatność treści katechetycznych, a także o ich dostosowanie do potrzeb odbiorców i lokalnych warunków. Materiały te odzwierciedlą zarówno teoretyczne założenia katechezy, jak i praktyczne podejście do jej realizacji.

W ramach niniejszych badań zastosowane zostaną metody: analityczno-syntetyczna oraz historyczna, które umożliwią szczegółową analizę dostępnych materiałów źródłowych dotyczących katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej. Dzięki tym metodom przeanalizowane zostaną dokumenty o charakterze normatywnym i praktycznym, w tym oficjalne pisma biskupów i kurii diecezjalnej oraz materiały katechetyczne. Źródła te zostaną poddane zarówno ilościowej, jak i jakościowej analizie, co pozwoli na ich kategoryzację oraz dokonanie krytycznej syntezy wyników.

Przeprowadzona analiza pozwoli na odtworzenie integralnego obrazu katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej w latach 1992–2024. Wyniki tych badań posłużą do odpowiedzi na postawione pytania oraz sformułowania wniosków o charakterze prakseologicznym. Zastosowanie metody historycznej umożliwi ponadto ukazanie uwarunkowań historycznych, które wpływały na realizację katechezy.

Źródła niezbędne do przeprowadzenia badań pochodzą z Archiwum Diecezji Sosnowieckiej w Będzinie oraz z Archiwum Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, szczególnie wydziałów duszpasterstwa ogólnego, katechetycznego i rodzin. Dodatkowo wykorzystane zostaną archiwalia z wybranych parafii diecezji sosnowieckiej, takich jak św. Joachima w Sosnowcu, św. Floriana w Sosnowcu, św. Maksymiliana w Dąbrowie Górniczej oraz św. Archaniołów w Czeladzi. Ważnym źródłem informacji będą również opublikowane oficjalne dokumenty diecezjalne, zarówno w formie papierowej, jak i elektronicznej, oraz wywiady z osobami odpowiedzialnymi za przebieg i funkcjonowanie ośrodków katechetycznych. Niebagatelną rolę w badaniach odegrają także opracowania dotyczące katechezy przedmałżeńskiej, stworzone przez Wspólnotę „Ubogaceni” z Wolbromia. Materiały te zostaną w niniejszej pracy za zgodą autorów opublikowane i szczegółowo przeanalizowane, stanowią one cenne narzędzie dokumentujące praktykę formacyjną narzeczonych i wzbogacają obraz działań katechetycznych w diecezji sosnowieckiej.

Dzięki zastosowaniu tych metod oraz wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł historycznych i normatywnych możliwe będzie stworzenie wieloaspektowej analizy katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej, uwzględniającej zarówno jej teoretyczne podstawy, jak i praktyczne realizacje.

W niniejszej pracy zostaną opisane formy katechezy z dorosłymi, które mają charakter ogólnodiecezjalny. Celowo zostanie pominięta analiza działań prowadzonych przez ruchy ogólnopolskie lub ponad-diecezjalne, takie jak „Droga Neokatechumenalna”, „Domowy Kościół”, „Spotkania Małżeńskie” czy „Mężczyźni św. Józefa”, ruchy te są obszarem zainteresowania innych badaczy, co czyni ich szczegółową analizę mniej priorytetową w kontekście działalności duszpasterskiej diecezji sosnowieckiej⁷.

Nie zostaną również opisane działania katechetyczne z dorosłymi organizowane w ramach wspólnot działających lokalnie w diecezji, takich jak „Wspólnota Metanoia”, „Wspólnota Kol 3,2-3”, „Wspólnota Nadziei”, ani w ramach wspólnot parafialnych dla dorosłych, jak np. wspólnoty działające w parafiach Narodzenia NMP w Chechle, Podwyższenia Krzyża Świętego w Wolbromiu czy św. Joachima w Sosnowcu. Wynika to z obszerności materiału, który może stać się tematem odrębnych badań i monografii. Przykładem może być tutaj opis formacji mężczyzn w sosnowieckim Diecezjalnym Centrum Nowej Ewangelizacji, które zostało już naukowo opisane, ukazując potencjał szczegółowej analizy takich działań w przyszłości⁸.

Niniejsza praca składa się z sześciu rozdziałów, które zostały zaplanowane tak, aby kompleksowo omówić katechezę z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej w latach 2004–2024. Poszczególne rozdziały ukazują histo-

⁷ Por. I. Celary, *Domowy Kościół fundamentalnym obszarem katechezy rodzinnej*, „Studia Pastoralne” 5(2009), s. 59–68; W. Śmigiel, *Eklezjalność Drogi Neokatechumenalnej*, „Roczniki Teologiczne”, Tom LIV, zeszyt 6, 2007, s. 365–377; R. Pietruszka, *Psychospołeczne uwarunkowania zmagających się osób należących do grup religijnych na przykładzie Odnowy w Duchu Świętym i Drogi Neokatechumenalnej*, Kraków 2023; K. Stankiewicz, A. Kochan, *Spotkania Małżeńskie jako droga rozwoju małżonków – na podstawie przeglądu wybranej literatury oraz badań własnych*, „Teologia i Moralność”, 34(2023), s. 295–309.

⁸ Por. P. Sproncel, *Formacja chrześcijańska mężczyzn na przykładzie Projektu Diecezjalnego Centrum Nowej Ewangelizacji „Przyjaciele Jezusa” – Formacja mężczyzn w Diecezji Sosnowieckiej*, „Zeszyty Formacji Katechetów”, 70.2(2018), s. 84–92.

ryczne, społeczne i normatywne tło katechezy, a także szczegółowo analizują jej różne formy oraz materiały wykorzystywane w tym procesie.

Rozdział pierwszy, „Charakterystyka diecezji sosnowieckiej”, przedstawiać będzie kontekst historyczny, społeczny i religijny diecezji. W pierwszej części omówiona zostanie historia diecezji od jej powstania w 1992 roku, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań organizacyjnych w jej początkowym okresie. Kolejne części rozdziału koncentrować się będą na analizie społeczności diecezjalnej oraz specyfice religijności mieszkańców Zagłębia Dąbrowskiego, co stanowić będzie istotne tło dla późniejszych analiz katechetycznych.

W rozdziale drugim, „Katecheza rodziców przed chrztem dziecka”, analizowane będą regulacje diecezjalne dotyczące tej formy katechezy oraz materiały katechetyczne przygotowane na potrzeby rodziców.

W rozdziale trzecim, „Katecheza rodziców dzieci i młodzieży przygotowujących się do sakramentów”, ukazane będą formy katechezy adresowane do rodziców dzieci przystępujących do pierwszej komunii świętej oraz rodziców młodzieży przygotowującej się do bierzmowania.

Rozdział czwarty, „Katecheza przedślubna”, poświęcony będzie formacji narzeczonych. Zawierać będzie analizę regulacji diecezjalnych oraz szczegółowy opis materiałów katechetycznych przygotowanych przez wspólnotę „Ubogaceni”. Przedstawiona zostanie również metodologia spotkań oraz ich rola w przygotowaniu do sakramentu małżeństwa.

Rozdział piąty, „Katechumenat dorosłych”, dotyczyć będzie przygotowania dorosłych do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Analizie zostaną poddane regulacje diecezjalne oraz materiały katechetyczne, które wspierały proces formacji katechumenów, a także praktyka prowadzenia tej formy katechezy w diecezji.

Rozdział szósty, „Katecheza okazjonalna”, omawiać będzie katechezy głoszone w parafiach diecezji sosnowieckiej w latach 2012–2022 z okazji szczególnych wydarzeń lub programów duszpasterskich.

Aneks pracy zawiera niepublikowane wcześniej materiały do katechezy przedmałżeńskiej opracowane przez wspólnotę „Ubogaceni”, która zostanie szczegółowo opisana w rozdziale czwartym. Materiały te obejmować będą zasady organizacji katechez, karty pracy warsztatowej, prezentacje oraz inne narzędzia wykorzystywane w praktyce formacyjnej narzeczonych. Ich udostępnienie w aneksie stanowić będzie cenny wkład w dokumentację działalności katechetycznej i może posłużyć

jako inspiracja dla dalszych działań duszpasterskich w diecezji sosnowieckiej.

Autor pracy składa wyrazy wdzięczności wszystkim osobom, które przyczyniły się do jej powstania. Biskupowi Arturowi Ważnemu za słowo wstępne. Państwu Martynie Pałce, Marcinowi Fickowi oraz Marcinowi Wąchalowi, członkom wspólnoty „Ubogaceni” z parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Wolbromiu, za udostępnienie materiałów katechetycznych. Księdzu Andrzejowi Politowi, koordynatorowi Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych, za przekazanie materiałów dotyczących katechumenatu oraz za merytoryczne wsparcie.

Ponadto autor wyraża wdzięczność Księdzu Michałowi Bordzie, Księdzu Łukaszowi Tkaczykowi oraz Księdzu Karolowi Nędzy za udostępnienie materiałów archiwalnych, które umożliwiły przeprowadzenie szczegółowej analizy działalności katechetycznej w diecezji sosnowieckiej. Autor wyraża nadzieję, że niniejsze opracowanie przyczyni się do pogłębienia wiedzy na temat katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej oraz stanie się fundamentem dla dalszych badań naukowych i działań pastoralnych, szczególnie w kontekście zapowiedzianego (29.12.2024 r.) przez biskupa sosnowieckiego Artura Ważnego zwołania II synodu diecezji sosnowieckiej.

1. CHARAKTERYSTYKA DIECEZJI SOSNOWIECKIEJ

1.1. ZARYS HISTORII DIECEZJI

Bullą *Totius Tuus Poloniae populus* papież Jan Paweł II zreorganizował struktury Kościoła katolickiego w Polsce. W wyniku tego wydarzenia została powołana do istnienia diecezja sosnowiecka. To wydarzenie było efektem głębokich zmian, jakie zaszły w regionie na przestrzeni XIX i XX wieku. Wcześniej tereny Zagłębia Dąbrowskiego były obszarami o wiejskim, słabo zaludnionym charakterze na pograniczu Śląska i Małopolski. Jednak rozwój przemysłu, zwłaszcza górnictwa węglowego, spowodował gwałtowny wzrost liczby ludności i urbanizację tych ziem¹.

Procesy przemysłowe, które zyskały na intensywności szczególnie w XIX wieku, przyciągały tysiące ludzi szukających pracy w kopalniach, hutach i fabrykach. To sprawiło, że potrzebne było zorganizowanie opieki duszpasterskiej i struktur kościelnych, które odpowiadałyby na potrzeby duchowe rosnącej społeczności. W efekcie, potrzeba nowej diecezji była naturalnym odzwierciedleniem zmieniających się realiów i odpowiedzią Kościoła na wyzwania związane z życiem w nowoczesnym, industrialnym społeczeństwie.

Pojęcie „Zagłębie Dąbrowskie” zostało ukute w XIX wieku przez Józefa Cieszkowskiego². W literaturze funkcjonują dwie koncepcje granic regionu: wąska i szeroka. Pierwsza ukazuje, iż Zagłębie obejmuje tylko miasta Sosnowiec, Dąbrowa Górnicza, Będzin, Czeladź, Wojkowice oraz Sławków. Druga nie ogranicza się tylko do tych miast, ale dodaje także powiaty: będziński, zawierciański, myszkowski i olkuski

¹ Por. Jan Paweł II, *Bulla Totus Tuus Poloniae populus* (25.03.1992), w: SST, t.1:1993, s. 8–41.

² Por. A. Wójcik, A. Rybak, *Józef Cieszkowski górnik zagłębiowski*, Dąbrowa Górnicza 2012, s. 16.

oraz gminę Ożarówice w powiecie tarnogórskim³. Historia regionu jest skomplikowana – ziemie te zmieniały wielokrotnie swoją przynależność polityczną, od czasów średniowiecznych, kiedy były przedmiotem konfliktów między Piastami Małopolskimi i Śląskimi⁴.

Zagłębie było miejscem budowy licznych zamków w średniowieczu, w tym w Będzinie, Ogrodzieńcu i Olkuszu, które miały chronić tereny przygraniczne. W XIV wieku Kazimierz Wielki rozbudował system zamków zwanych „Orlimi Gniazdami”, które miały chronić Polskę od zachodu⁵. W 1443 roku książę cieszyński Waclaw sprzedał większość ziem dzisiejszego Zagłębia Dąbrowskiego biskupowi krakowskiemu w wyniku czego zostało utworzone Księstwo Siewierskie, którego władcą był każdorazowy biskup krakowski⁶.

W XVIII i XIX wieku region rozwijał się dynamicznie, głównie dzięki odkryciu złóż galmanu i węgla kamiennego. Powstanie Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej w XIX wieku przyspieszyło rozwój przemysłowy i migracje, co doprowadziło do przyznania praw miejskich Sosnowcowi (1902) i Dąbrowie Górniczej (1916). W okresie II wojny światowej Zagłębie zostało wcielone do III Rzeszy, a przemysł regionu został wykorzystany przez Niemców. Po wojnie Zagłębie ponownie się rozwijało, z budową Huty Katowice w Dąbrowie Górniczej jako kluczowym wydarzeniem⁷.

Kościelnie, ziemie Zagłębia od wieków były związane z diecezją krakowską, a po rozbiorach przechodziły różne reorganizacje kościelne, w tym czasowe przynależności do diecezji wrocławskiej, kieleckiej i częstochowskiej⁸. W 1992 roku papież Jan Paweł II powołując diecezję sosnowiecką określił jej tereny do Zagłębia Dąbrowskiego, ziemi jaworznickiej, olkuskiej, wolbromskiej i pilickiej⁹.

³ Por. Zagłębie Dąbrowskie zanim powstało, J. Walczak (red.), Sosnowiec 2007, s. 5–7.

⁴ Por. J. Rajman, *Czeladź do końca XVI wieku*, w: J. Drabina (red.), *Historia Czeladzi*, t. 1, Czeladź 2012, s. 105.

⁵ Por. J. Przemsza-Zieliński, *Historia Zagłębia Dąbrowskiego*, Sosnowiec 2006, s. 65–71.

⁶ Por. K. Żelazny, *Księstwo Siewierskie. Prawo i ustroj a zakres suwerenności względem Korony Królestwa Polskiego*, Katowice 2016, s. 19–39.

⁷ Por. Z. Jedynek, *Przynależność polityczna, administracyjna i kościelna terenu obecnego Sosnowca*, w: A. Barciak, A. Jankowski (red.), *Sosnowiec obraz miasta i jego dzieje*, t. 1, Sosnowiec 2016, s. 223.

⁸ Por. J. Pietrzak, *Najdawniejsze dzieje*, w: *Dzieje Sławkowa*, F. Kiryk (red.), Kraków 2001, s. 51–78.

⁹ Por. T. Borutka, *Powołanie do życia diecezji sosnowieckiej i jej początki*, w: SST, t.1:1993, s. 59.

W nowej diecezji należało zorganizować wszystkie struktury oraz urzędy. Należało także zintegrować mieszkańców, którzy przybywali z różnych regionów Polski w poszukiwaniu pracy w przemyśle. W miarę rozwoju diecezji powstały nowe instytucje, takie jak Kuria, Wyższe Seminarium Duchowne czy Caritas, które wspierały zarówno duchowe, jak i materialne potrzeby wiernych¹⁰.

Jednym z najważniejszych wydarzeń w dziejach diecezji była wizyta papieża Jana Pawła II w 1999 roku w Sosnowcu. Papież przypomniał wiernym o znaczeniu uczciwości w pracy i o roli Kościoła w kształtowaniu sumień. Spotkanie z papieżem miało także na celu umocnienie tożsamości religijnej mieszkańców regionu, którzy przez lata byli poddawani ateistycznej indoktrynacji¹¹.

Bezpośrednim następstwem tej wizyty było zwołanie przez biskupa Adama Śmigielskiego I Synodu Diecezji Sosnowieckiej. Synod, który rozpoczął swoje obrady w 2001 roku, miał na celu ujednoczenie zwyczajów liturgicznych i praktyk duszpasterskich w parafiach oraz dostosowanie przepisów prawa kościelnego do specyficznych potrzeb lokalnych wspólnot wiernych. Czteroletnia praca synodalna zakończyła się promulgowaniem prawa partykularnego diecezji sosnowieckiej, które wprowadziło istotne reformy, reorganizując życie kościelne w diecezji¹².

Po śmierci pierwszego biskupa sosnowieckiego, Adama Śmigielskiego, w 2008 roku, jego miejsce zajął ks. Grzegorz Kaszak, który został mianowany biskupem diecezjalnym w lutym 2009 roku. Jego sakra biskupia i ingres do katedry w Sosnowcu miały miejsce 28 marca 2009 roku¹³.

Znamiennym wydarzeniem w życiu diecezji była peregrynacja kopii obrazu Jezusa Miłosiernego i relikwii św. Jana Pawła II w 2012 roku. Celem tego wydarzenia było ożywienie duchowego życia wiernych oraz przypomnienie o znaczeniu miłosierdzia Bożego. Peregrynacja ta miała również

¹⁰ Por. Cz. Tomczyk, *Diecezja sosnowiecka – wprowadzenie*, w: tenże (red.), *Katalog diecezji sosnowieckiej 1999*, Sosnowiec 1999, s. 61.

¹¹ Jan Paweł II, *Przemówienie podczas wizyty w Sosnowcu (14.06.1999)*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, s. 13.

¹² Por. A. Śmigielski, *Słowo biskupa sosnowieckiego do statutów I Synodu Diecezji Sosnowieckiej*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, s. 17–19.

¹³ Por. M. Trąba, *Nominacja, sakra biskupia i ingres Biskupa Ordynariusza diecezji sosnowieckiej dr. Grzegorza Kaszaka*, w: SST, t.9:2009, s. 371–399.

związek z obchodami 20-lecia powstania diecezji, które zorganizowano w tym samym roku. Biskup Kaszak, chcąc jeszcze bardziej zjednoczyć wiernych, przypominał o roli miłosierdzia w życiu chrześcijańskim, zachęcając do modlitwy i spowiedzi, zwłaszcza po trudnych latach komunizmu, który mocno oddziaływał na świadomość religijną mieszkańców¹⁴.

Pandemia COVID-19 w 2020 roku wprowadziła liczne wyzwania dla życia religijnego diecezji. Biskup Kaszak, podobnie jak inni biskupi w Polsce, wydał dekret zwalniający wiernych z obowiązku uczestnictwa w niedzielnej Mszy świętej, co było podyktowane troską o zdrowie wiernych. W tym trudnym czasie biskup przypominał kapłanom o potrzebie podtrzymywania życia duchowego, mimo izolacji i trudności w organizowaniu liturgii¹⁵.

W 2022 roku diecezja sosnowiecka świętowała 30-lecie swojego istnienia. Zorganizowano liczne wydarzenia jubileuszowe, które po raz kolejny zjednoczyły wspólnotę wiernych. Ważnym elementem obchodów była peregrynacja Krzyża, przy którym modlił się Jan Paweł II podczas Drogi Krzyżowej w Koloseum w 2005 roku. Krzyż ten odwiedził wszystkie parafie diecezji, co miało na celu odnowienie duchowe wiernych po trudnym okresie pandemii¹⁶.

Dnia 29 września 2023 roku biskup Grzegorz Kaszak złożył rezygnację z urzędu biskupa sosnowieckiego. Papież Franciszek przyjął tę rezygnację 24 października 2023 roku. W związku z tym administratorem diecezji został mianowany arcybiskup Adrian Galbas SAC¹⁷. Z kolei 23 kwietnia 2024 roku papież Franciszek mianował trzecim biskupem sosnowieckim biskupa Artura Ważnego. Objął on kanonicznie diecezję 8 maja 2024 roku, natomiast ingres do bazyliki katedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Sosnowcu odbył się 22 czerwca 2024 roku¹⁸.

¹⁴ Por. G. Kaszak, *Dekret zarządzający peregrynacją obrazu Jezusa Miłosiernego i relikwii bł. Jana Pawła II w Diecezji Sosnowieckiej*, w: SWD, Rok 20(2011), s. 109.

¹⁵ Por. tenże, *Dekret o udzieleniu dyspensy od obowiązku niedzielnego uczestnictwa we Mszy Świętej na terenie Diecezji Sosnowieckiej do dnia 29 marca 2020 r.*, w: SWD, Rok 28(2020), s. 86.

¹⁶ Por. tenże, *List pasterski w związku z 30 rocznicą erygowania Diecezji Sosnowieckiej*, w: APF, OK 2/2022, s. 7–10.

¹⁷ Por. tenże, *Słowo biskupa Grzegorza Kaszaka* (24.10.2024) [online] [dostęp 21.10.2024], dostępny w Internecie: <https://diecezja.sosnowiec.pl/news/slowo-biskupa-grzegorza-kaszaka-6758>.

¹⁸ Por. *Ingres biskupa sosnowieckiego Artura Ważnego do Bazyliki Katedralnej pw. Wniebowzięcia NMP w Sosnowcu*, P. Sproncel, P. Szczepanik (red.), Sosnowiec 2024, s. 10–13.

1.2. ANALIZA SPOŁECZNOŚCI DIECEZJI SOSNOWIECKIEJ

Diecezja sosnowiecka, podobnie jak region, który obejmuje, charakteryzuje się znaczną różnorodnością społeczną. Ziemie te, choć dziś tworzą jednolitą jednostkę administracyjną Kościoła, mają zróżnicowaną historię i przeszły różne procesy rozwoju. W skład diecezji wchodzi zarówno duże miasta przemysłowe, takie jak Sosnowiec i Dąbrowa Górnicza, które w przeciągu dwóch wieków zmieniły się z małych osad wiejskich w potężne ośrodki miejskie, jak i miasta historyczne, takie jak Czeladź, Będzin czy Olkusz, które również przeszły znaczną transformację w związku z rozwojem przemysłu. Jednak nie wszystkie tereny diecezji uległy takim przemianom – niektóre, jak miejscowości w powiatach będzińskim, olkuskim czy zawierciańskim, zachowały swój tradycyjny, rolniczy charakter, choć były pod wpływem pobliskich ośrodków przemysłowych, co wpłynęło na migrację ludności.

Pierwszą próbę charakterystyki ludności zamieszkującej dzisiejszą diecezję sosnowiecką dokonał Jan Przemsza-Zieliński, popularyzator historii Zagłębia Dąbrowskiego. Zaproponował interesujące rozróżnienie, dzieląc mieszkańców regionu na tzw. „krzoki” i „ptoki”. „Krzoki” to mieszkańcy, których rodziny są na tych ziemiach od wielu pokoleń, natomiast „ptoki” to osoby napływowe, które przybyły tu głównie w wyniku migracji związanych z rozwojem przemysłu w XIX i XX wieku. Obie grupy wniosły istotny wkład w rozwój regionu – „krzoki” tworzyły rdzeń kultury Zagłębia, natomiast „ptoki” przyczyniły się do jej rozwoju i transformacji¹⁹.

Migracje ludności do Zagłębia Dąbrowskiego, zwłaszcza w XIX i XX wieku, znacząco wpłynęły na dzisiejszy obraz społeczeństwa diecezji sosnowieckiej. Już w XIX wieku, wraz z rozwojem kopalń, hut i kolei, ludność zaczęła masowo napływać do tego regionu, szukając pracy w nowo powstałych zakładach przemysłowych. Pierwsze statystyki z diecezji krakowskiej z 1837 roku wskazują, że na terenach dzisiejszej diecezji sosnowieckiej mieszkało ponad 77 tysięcy katolików, co stanowiło głównie rodowitych mieszkańców regionu²⁰.

¹⁹ Por. J. Przemsza-Zieliński, *Spuścizna kulturalno-naukowa Zagłębia Dąbrowskiego na tle kultury i nauki polskiej*, w: *Zagłębie Dąbrowskie. W poszukiwaniu tożsamości regionalnej*, M. Barański (red.), Katowice 2001, s. 45–46.

²⁰ Por. *Elenchus universi cleri Dioecesis Cracoviensis pro anno 1837*, Kraków 1837.

W ciągu następnych dziesięcioleci, liczba ta gwałtownie wzrosła, a rozwój przemysłu przyciągał kolejne fale migrantów, którzy osiedlali się w regionie, przekształcając jego społeczną i kulturową strukturę. Wraz z rozwojem przemysłu, miasta takie jak Sosnowiec, Dąbrowa Górnicza czy Będzin zaczęły się dynamicznie rozwijać. W 1914 roku, na początku I wojny światowej, w regionie mieszkało już ponad 346 tysięcy katolików, co oznacza, że liczba ludności wzrosła trzykrotnie w porównaniu do początków XIX wieku²¹. W okresie międzywojennym rozwój regionu uległ spowolnieniu, głównie ze względu na zamykanie kopalń i kryzys gospodarczy. Mimo to, liczba ludności nadal rosła, choć w wolniejszym tempie²².

Okres II wojny światowej przyniósł tragiczne skutki dla społeczności Zagłębia. Wiele osób zginęło lub wyemigrowało, a po zakończeniu wojny liczba mieszkańców była znacznie niższa niż przed wojną. W 1950 roku, pięć lat po zakończeniu konfliktu, w miastach dzisiejszej diecezji sosnowieckiej mieszkało ponad 211 tysięcy ludzi, co oznaczało spadek o ponad 68 tysięcy w porównaniu z okresem przedwojennym²³.

Po wojnie władze komunistyczne przystąpiły do odbudowy i rozwoju przemysłu, co spowodowało kolejny wzrost liczby ludności. Zakładanie nowych osiedli, rozwój kopalń i hut przyciągały kolejnych mieszkańców. Największy napływ ludności miał miejsce w latach 70. XX wieku, kiedy powstała Huta Katowice, jeden z największych kombinatów metalurgicznych w Polsce. Ludzie z całego kraju przybywali do Zagłębia, aby pracować w hucie, co spowodowało podwojenie liczby mieszkańców regionu w ciągu zaledwie dekady. Napływ nowych mieszkańców był tak intensywny, że liczba ludności wzrosła o ponad 254 tysiące osób²⁴.

²¹ Por. *Elenchus cleri saecularis et regularis Dioecesis Kielcensis. Pro Anno Domini 1914*. Kielce 1914; *Elenchus venerabilis cleri tam saecularis quam regularis Dioeceseos Cracoviensis S. Sedi Apostolicae immediate subjectae. Pro Anno Domini 1914*, Kraków 1914.

²² Por. *Elenchus venerabilis cleri Archidioeceseos Cracoviensis. Pro Anno Domini 1939*, Kraków 1939; *Elenchus venerabilis cleri saecularis ac regularis Dioecesis Kielcensis. Pro Anno Domini 1939*, Kielce 1939; *Katalog kościołów i duchowieństwa Diecezji Częstochowskiej na rok 1939*, Częstochowa 1939.

²³ Por. GUS, *Rocznik Statystyczny 1950*, Warszawa 1950.

²⁴ Por. GUS, *Rocznik Statystyczny 1960*, Warszawa 1960; GUS, *Rocznik Statystyczny 1970*, Warszawa 1970; GUS, *Rocznik Statystyczny 1980*, Warszawa 1980.

Z chwilą powstania diecezji sosnowieckiej w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku, jej obszar zamieszkiwało ponad 800 tysięcy ludzi²⁵. Wzrost liczby ludności w tym okresie wynikał nie tylko z migracji, ale także z naturalnego przyrostu. Zagłębie stało się regionem, gdzie młode rodziny chętnie się osiedlały, korzystając z dostępnych miejsc pracy i rozwiniętej infrastruktury.

Jednak od początku lat 2000. liczba mieszkańców diecezji zaczęła maleć, głównie z powodu emigracji zarobkowej do krajów Unii Europejskiej po wstąpieniu Polski do UE. Do 2010 roku liczba ludności spadła o ponad 128 tysięcy osób. Dziś region diecezji sosnowieckiej wciąż zмага się z wyzwaniami związanymi z migracją, ale procesy te stają się mniej intensywne²⁶.

Charakterystyka społeczności diecezji sosnowieckiej pozostaje złożona. Podział na „krzoki” i „ptoki,” zaproponowany przez Przemysław-Zielińskiego, jest wciąż zauważalny, ponieważ Zagłębie Dąbrowskie nadal przyciąga ludność z innych regionów i państw, choć proces ten nie jest już tak intensywny jak w XX wieku. Obecnie większość mieszkańców utożsamia się z regionem, co przejawia się przede wszystkim w podkreślaniu swojej odrębności od Górnego Śląska, z którym od 2017 roku współtworzy Górnośląsko-Zagłębiowski Związek Metropolitalny. Ze względu na napływ ludności, w Zagłębiu nie wykształciły się tradycje regionalne w tak wyrazistej formie, jak w innych częściach kraju.

1.3. RELIGIJNOŚĆ MIESZKAŃCÓW DIECEZJI

Diecezja sosnowiecka, będąca obszarem z przewagą terenów miejskich, przechodzi dynamiczne zmiany, związane z transformacją z okresu przemysłowego do postindustrialnego. Region ten, który historycznie opierał się na etosie pracy i walki z komunizmem, musi teraz zmierzyć się z nowymi wyzwaniami wynikającymi z funkcjonowania w wolnorynkowej gospodarce. Zamknięcie nierentownych zakładów państwowych oraz rozwój sektora handlu i usług wymusiły na mieszkańcach

²⁵ Por. GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1995*, Warszawa 1995.

²⁶ Por. GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2005*, Warszawa 2005; GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2010*, Warszawa 2010; GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2015*, Warszawa 2015; GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2020*, Warszawa 2020.

konieczność ponownego określenia swojej tożsamości. Dotyczy to zarówno sfery zawodowej, jak i społecznej, ale także religijnej.

Historia Zagłębia Dąbrowskiego oraz sąsiednich ziem, takich jak Jaworzno, Olkusz czy Pilica, pokazuje, że mieszkańcy tych obszarów od dawna są w przeważającej części związani z Kościołem katolickim²⁷. W 1995 roku aż 97,1% społeczeństwa diecezji deklарowało przynależność do Kościoła katolickiego. Jednak w ciągu następnych lat, szczególnie do roku 2020, obserwuje się spadek tej liczby – do 83,9% ogółu mieszkańców. Mimo tej regresji, deklarujący się jako katolicy wciąż stanowią większość w społeczeństwie diecezji sosnowieckiej, choć istnieją również mniejsze wspólnoty wyznaniowe, takie jak Świadkowie Jehowy, Prawosławni, czy członkowie innych Kościołów chrześcijańskich²⁸.

Zmniejszenie się liczby ludzi deklarujących się jako katolicy w diecezji idzie w parze z ogólnym spadkiem liczby mieszkańców regionu, ale mimo to diecezja sosnowiecka pozostaje jednym z najgęściej zaludnionych obszarów w Polsce. Wynika to głównie z urbanizacji i istnienia dużych osiedli mieszkaniowych budowanych w czasach komunizmu, co sprawia, że na niewielkich terenach koncentruje się znaczna liczba ludności. Gęstość zaludnienia przekłada się także na liczbę wiernych przypadających na jedną parafię. W diecezji sosnowieckiej istnieje znaczne zróżnicowanie pod tym względem – od dużych parafii, takich jak jaworznicka kolegiata św. Wojciecha i Katarzyny, licząca około 20 000 mieszkańców, po małe wiejskie parafie w ziemi wolbromskiej i pilickiej, gdzie liczba wiernych sięga kilkuset osób²⁹.

Statystyki z 2022 roku wskazują, że na jedną parafię w diecezji sosnowieckiej przypadało średnio 1210 wiernych, co plasuje ten region wśród obszarów o najwyższej liczbie wiernych na parafię w Polsce. Podobna zależność dotyczy liczby wiernych przypadających na jednego księdza, co jest bezpośrednio związane z wysoką gęstością zaludnienia. Wskaźniki „*dominantes*” (uczestnictwo w niedzielnej Eucharystii) oraz „*communicantes*” (przystępowanie do komunii świętej) pokazują nato-

²⁷ Por. M. Trąba, *Kulturotwórcza rola Kościołów i związków wyznaniowych w przestrzeni miejskiej Sosnowca*, w: A. Barciak, A. Jankowski (red.), *Sosnowiec obraz miasta i jego dzieje*, t. 2, Sosnowiec 2016, s. 278.

²⁸ Por. GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1995*, Warszawa 1995; *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2020*, Warszawa 2020.

²⁹ *Informator jubileuszowy diecezji sosnowieckiej w 30. rocznicę powstania 1992-2022*, M. Kruszak (red.), Sosnowiec 2022, s. 436.

miast, że mimo znacznej liczby mieszkańców deklarujących się jako katolicy, wielu z nich nie uczestniczy regularnie w praktykach religijnych. W 2022 roku wskaźnik „*dominantes*” wyniósł 18%, a „*communicantes*” 8,7%. Obie wartości są niższe od średniej krajowej, co wskazuje na niższy poziom praktyk religijnych w porównaniu do innych regionów³⁰.

Religijność w diecezji sosnowieckiej ma złożony charakter, który wynika zarówno z historii, jak i współczesnych uwarunkowań społecznych. Okres PRL-u, naznaczony silną indoktrynacją ateistyczną i walką z Kościołem katolickim, wywarł znaczący wpływ na mieszkańców Zagłębia Dąbrowskiego. Dla wielu osób, których wiara nie była mocno ugruntowana, ten czas stanowił moment osłabienia ich religijności. Inni natomiast umocnili swoją wiarę, co miało odzwierciedlenie w ich późniejszym zaangażowaniu w życie Kościoła. Dziś, religijność wielu mieszkańców Zagłębia charakteryzuje się pewnym przywiązaniem do tradycji, ale nie zawsze przekłada się to na regularne uczestnictwo w praktykach religijnych. Można zauważyć tendencję do tzw. „religijności okazjonalnej”, czyli uczestnictwa w sakramentach i praktykach religijnych głównie przy ważnych okazjach, takich jak święta czy uroczystości rodzinne³¹.

Analiza wskaźników dotyczących przystępowania do sakramentów, takich jak chrzest, pierwsza komunія święta, bierzmowanie i małżeństwo, pokazuje również interesujące zjawiska. Mimo ogólnego spadku praktyk religijnych, odsetek dzieci przystępujących do pierwszej komunii świętej jest stosunkowo wysoki i pokrywa się z procentem osób deklarujących przynależność do Kościoła katolickiego. Wskaźnik ten w diecezji sosnowieckiej pozostaje wysoki, co wskazuje na to, że rodziny wciąż kultywują ten element tradycji katolickiej. Jednakże, w wielu przypadkach decyzja o przystąpieniu do sakramentu wynika nie tylko z pobudek religijnych, ale także społecznych, związanych np. z organizacją uroczystości rodzinnych³².

³⁰ Por. ISKK, 2022. Kościół w liczbach. *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia*, M. Jerdokimow, L. Organek, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2023, s. 18–33.

³¹ Por. W. Świątkiewicz, *Religijność w przestrzeni kulturowej miasta*, w: A. Barciak, A. Jankowski (red.), *Sosnowiec obraz miasta i jego dzieje*, t. 2, Sosnowiec 2016, s. 575–587.

³² Por. ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2015*, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2015; ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2017*, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2017; ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2018*, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2018; ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia*

Wskaźnik przystępowania do bierzmowania wykazuje spadek w ostatnich latach. Wielu młodych ludzi decyduje się na przyjęcie tego sakramentu z powodów społecznych, takich jak presja rodziny, a nie z głębokiej potrzeby religijnej. Brak silnych fundamentów wiary w domach rodzinnych oraz niewystarczający przykład religijny ze strony rodziców przyczyniają się do tego, że młodzież traktuje bierzmowanie bardziej jako formalność niż świadome wyznanie wiary³³.

Religijność mieszkańców diecezji sosnowieckiej jest złożona i wymaga dalszych badań. Znaczna część mieszkańców identyfikuje się z Kościołem katolickim, jednak nie uczestniczy regularnie w jego życiu. Wspólnoty parafialne dla wielu osób mają charakter bardziej urzędowy niż duchowy. Z drugiej strony, istnieje mniejszość wiernych, którzy aktywnie praktykują swoją wiarę i starają się integrować ją z codziennym życiem, przekazując wartości religijne swoim dzieciom. Procesy te odzwierciedlają szersze zjawiska zachodzące w społeczeństwie, gdzie tradycyjna religijność zderza się z nowymi realiami społecznymi i kulturowymi, a religia staje się dla wielu osób bardziej kwestią wyboru niż dziedziczonej tradycji.

AD 2019, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2019; ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2020*, W. Sadłoń, L. Organek (red.), Warszawa 2020; ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia. Dane za 2019 r.*, W. Sadłoń, L. Organek (red.), Warszawa 2020; ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia. Dane za rok 2020*, W. Sadłoń, L. Organek, K. Kamiński (red.), Warszawa 2021; ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia. Dane za rok 2021*, W. Sadłoń, L. Organek, K. Kamiński (red.), Warszawa 2022; ISKK, 2022. Kościół w liczbach. *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia*, M. Jerdokimow, L. Organek, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2023.

³³ Por. tamże.

2. KATECHEZA RODZICÓW PRZED CHRZTEM DZIECKA

Katecheza rodziców przed chrztem dziecka ma być integralnym elementem duszpasterstwa rodzin, wspierającym rodziców w świadomym i odpowiedzialnym wprowadzeniu dziecka w życie wiary. Winna pełnić rolę formacyjną, kształtując u rodziców dojrzałą postawę chrześcijańską, która wyraża się w dawaniu świadectwa wiary, trosce o duchowy rozwój dziecka oraz wprowadzaniu go w życie Kościoła. Powinna uwzględniać specyfikę uczestników jako osób dorosłych, ich potrzeby duchowe i intelektualne, a także różnorodne sytuacje życiowe¹.

Zadaniem tej formy katechezy ma być także przygotowywanie rodziców do zrozumienia teologicznego znaczenia chrztu oraz do przyjęcia zobowiązań wynikających z tego sakramentu. Szczególny nacisk ma być położony na rolę rodziców jako pierwszych nauczycieli wiary, którzy są zobowiązani do budowania w dziecku postawy religijnej poprzez modlitwę, katechizację oraz uczestnictwo w życiu liturgicznym i wspólnotowym Kościoła².

Katecheza ma uwzględniać wspólnotowy wymiar chrztu, podkreślając, że dziecko zostaje włączone w życie Kościoła jako Ciała Chrystusa. Rodzice winni być zachęceni do budowania więzi z parafią i aktywnego uczestnictwa w jej życiu³. Winno się także zapewnić rodzicom możliwość pogłębienia znajomości liturgii chrztu, co ma sprzyjać bardziej świadomemu i duchowemu przeżyciu tego sakramentu. Spotkania katechetyczne powinny stanowić przestrzeń nie tylko do przekazywania

¹ Por. E. Osewska, J. Stala, *Katecheza rodzinna*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kistorz (red.), Kielce 2022, s. 335–336.

² Por. M. Tafelska, *Katecheza chrzcielna jako szansa rozwoju religijnego rodziców*, „Teologia i Moralność”, Volumen 10(2015), numer 1(17), s. 131–144.

³ Por. M. Borda, *Sakrament chrztu świętego w gimnazjalnych podręcznikach katechetycznych diecezji sosnowieckiej*, w: *Rozbudzić pamięć chrztu. Chrzest w historii, teologii i katechezie*, R. Ceglarek, M. Borda (red.), Częstochowa 2016, s. 283–300.

wiedzy, lecz również do prowadzenia dialogu duszpasterskiego, który pozwoli rodzicom na zadawanie pytań, rozwiązywanie wątpliwości oraz refleksję nad ich misją wychowawczą⁴.

Katecheza rodziców przed chrztem dziecka winna być dostosowana do poziomu duchowego i intelektualnego uczestników, uwzględniać świadectwo wiary osób prowadzących oraz koncentrować się na budowaniu relacji rodziców z Bogiem. Ma także podkreślać odpowiedzialność rodziców za religijne wychowanie dziecka i ich zaangażowanie w życie Kościoła. Winno się dążyć do tego, aby katecheza wzmacniała więź rodziców z parafią oraz wspólnotą Kościoła, a także uwrażliwiała na konieczność stałego wzrastania w wierze jako fundamentu ich osobistej relacji z Bogiem i misji wychowawczej⁵.

2.1. REGULACJE DIECEZJALNE

Uczestnicy I Synodu Diecezji Sosnowieckiej, który rozpoczął się po niespełna dziesięciu latach istnienia diecezji, mieli za zadanie skodyfikowanie prawa diecezjalnego, określając zarazem zasady jego wykonywania. W dokumentach synodalnych odniesiono się do katechezy rodziców, którzy wyrażali pragnienie ochrzczenia swojego dziecka. Autorzy dokumentów podkreślali, że chrzest dzieci powinien być udzielany wyłącznie na podstawie wiary rodziców, co znalazło wyraz w części statutu piątego poświęconej życiu sakramentalnemu, gdzie przypomniano o tym fundamentalnym kryterium. W dalszej części dokumentów synodalnych zawarto szczegółowe wytyczne dotyczące katechezy rodziców zgłaszających dziecko do chrztu. Duszpasterz miał obowiązek zatroszczyć się o pogłębienie wiary rodziców poprzez zaproszenie ich na specjalną katechezę przygotowującą do sakramentu chrztu. W tym zakresie prawo partykularne Kościoła sosnowieckiego wskazywało na wymóg z Kodek-

⁴ Por. E. Stencel, *Przygotowanie rodziców i chrzestnych w parafii do chrztu ich dzieci*, „Roczniki Teologiczne”, Tom XLIII, zeszyt 6, 1996, s. 59–71.

⁵ Por. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Wskazania Komisji Wychowanie Katolickiego dotyczące katechezy rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka (07.09.2013)*, [online] [dostęp: 21.11.2024], dostępny w Internecie: <<http://katecheza-old.episkopat.pl/index.php/menu/dokumenty-na-temat-wychowania-i-katechezy/80-wskazania-komisji-wychowania-katolickiego-dotyczace-katechezy-rodzicow-i-chrzestnych-przed-chrztem-dziecka>>.

su Prawa Kanonicznego, który podkreślał konieczność odpowiedniego przygotowania rodziców⁶.

Synod również odnosił się do liturgicznego kontekstu udzielania chrztu, wskazując na Wigilię Paschalną oraz niedzielę jako dni szczególnie odpowiednie do celebracji tego sakramentu. Autorzy dokumentów synodalnych przypominali, że chrzest nie powinien być jedynie formalnym obrzędem, ale miał być zintegrowany z przeżywaniem tajemnicy zmartwychwstania Chrystusa, której celebracja w sposób szczególny odbywała się w niedzielę. Podkreślano, że liturgia ta miała głęboki wymiar katechetyczny, który powinien być przekazywany zarówno rodzicom, jak i całej wspólnocie parafialnej.⁷

Ważnym aspektem wskazanym przez synod było przypomnienie, że katecheza nie kończyła się jedynie na wysłuchaniu nauki, ale musiała prowadzić do czynnego, świadomego i owocnego uczestnictwa w liturgii. Szczególny nacisk położono na przystąpienie do sakramentu Eucharystii przez rodziców, a przynajmniej przez chrzestnych. Autorzy dokumentów wskazywali, że pełne uczestnictwo w sakramentach świętych było nieodzownym elementem przygotowania do chrztu i świadectwem żywej wiary, która powinna być towarzyszyć rodzicom w procesie wychowywania dziecka w wierze katolickiej⁸.

W kolejnej części dokumentu autorzy podkreślili znaczenie stałego towarzyszenia Kościoła rodzicom w procesie wychowania i formacji dzieci. Kościół nie tylko wspierał rodziców w codziennym kształtowaniu duchowym dzieci, ale także angażował się w uroczyste przeżywanie szczególnych momentów w życiu rodziny. Synod zachęcał, aby wspólnota kościelna zwracała szczególną uwagę na rocznice chrztu świętego oraz urodziny dziecka, które powinny być obchodzone z należyтым szacunkiem i uroczystością. Rocznicze miały być połączone z okazjonalną katechezą, która pomagała rodzicom i dzieciom zrozumieć znaczenie sakramentów oraz rozwijać ich życie duchowe. Kościół pełnił w ten sposób rolę nie tylko wspólnoty modlitewnej, ale także formacyjnej, towarzyszącej rodzinom na drodze wzrastania w wierze⁹.

⁶ Por. I Synod Diecezji Sosnowieckiej, *Statut 5. Liturgia w Kościele Sosnowieckim*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, p. 192–196.

⁷ Por. tamże, p. 198.

⁸ Por. tamże, p. 199.

⁹ Por. tamże, p. 200–204.

Po zakończeniu synodu w 2004 roku i śmierci biskupa Adama Śmigalskiego w 2008 roku, drugi biskup sosnowiecki Grzegorz Kaszak w odpowiedzi na zalecenia synodalne zlecił ks. Włodzimierzowi Skocznyemu opracowanie katechez, które miały wspierać duszpasterzy w przygotowywaniu rodziców pragnących ochrzcić swoje dziecko. Decyzja ta była wynikiem potrzeby pogłębienia teologicznej świadomości wiernych, szczególnie w kontekście sakramentu chrztu jako fundamentu życia chrześcijańskiego. W ramach tego projektu ks. Skoczny opracował cykl dziesięciu katechez chrzcielnych, które ukazały się w 2015 roku. Zostały one wcześniej wygłoszone w kościołach diecezji jako katechezy ogólne do dorosłych¹⁰. Następnie zostały wydane drukiem. Publikacja stanowiła narzędzie pomocne w duszpasterstwie, umożliwiając pogłębienie teologicznych podstaw sakramentu chrztu i zrozumienie jego duchowego wymiaru. Zostały one zaplanowane tak, aby w sposób systematyczny wprowadzać rodziców w misterium chrztu, przedstawiając poszczególne etapy tego sakramentu, począwszy od zanurzenia w Bogu, aż po włączenie dziecka w życie wspólnoty Kościoła¹¹.

Struktura katechez opierała się na teologicznych i pastoralnych wskazaniach, które odnosiły się do istoty sakramentu chrztu oraz jego skutków w życiu wiernych. Każda z katechez omawiała kolejne aspekty sakramentu, począwszy od jego biblijnych korzeni, aż po praktyczne implikacje w życiu chrześcijańskim. Ważnym elementem było również zwrócenie uwagi na rolę rodziców w duchowym wychowaniu dziecka, co w kontekście chrztu stawało się ich podstawowym zobowiązaniem. Katechezy nie tylko stanowiły odpowiedź na ówczesne potrzeby duszpasterskie diecezji sosnowieckiej, lecz także świadczyły o próbie systematycznego podejścia do formacji wiernych. Poprzez pogłębioną refleksję nad znaczeniem sakramentów inicjacji dążono do wzmocnienia świadomości chrześcijan, że chrzest nie był jedynie obrzędem, lecz początkiem duchowego wzrastania w wierze, w którym rodzice odgrywali kluczową rolę.

¹⁰ Daty ich wygłoszenia zostały opisane szczegółowo w rozdziale VI niniejszej pracy.

¹¹ Por. W. Skoczny, *Katechezy o sakramencie chrztu*, Sosnowiec 2015, 2–7.

2.2. MATERIAŁY KATECHETYCZNE

W niniejszym paragrafie zostaną poddane analizie katechezy wydane w 2015 roku autorstwa ks. Włodzimierza Skoczego. Każda koncentrowała się na innym aspekcie sakramentu chrztu, uwzględniając zarówno teologiczne podstawy, jak i praktyczne implikacje dla życia chrześcijańskiego. W całym cyklu autor szczególnie podkreślał znaczenie chrztu jako aktu wiary, który ma nie tylko wymiar liturgiczny, lecz także głęboko duchowy i formacyjny, wpływający na całe życie chrześcijanina.

W pierwszej katechezie ks. Włodzimierz Skoczny skupił się na przedstawieniu chrztu jako fundamentalnego aktu wiary, który otwiera drogę do wspólnoty Kościoła, przez który nawiązuje się osobistą relację z Bogiem. Podkreślono, że chrzest to nie tylko rytualne obmycie, ale głębokie zanurzenie w życie Boga, które inicjuje dynamiczną relację z Nim, rozwijającą się przez całe życie wiernego. Autor wskazuje, że sakrament ten nie jest punktem końcowym, lecz początkiem drogi duchowej, prowadzącej do zjednoczenia z Bogiem. W katechezie autor przywołuje obraz proroka Ezechiela, który ukazuje wodę wypływającą ze świątyni i uzdrawiającą martwe wody jako symbol działania łaski Bożej w życiu chrześcijanina. Zanurzenie w tej „żywej wodzie” przekształca serce człowieka, uzdrawiając to, co wydaje się stracone według ludzkich standardów. Skoczny porusza również temat liturgii pogrzebu, wskazując, że chrzest jest początkiem drogi do Boga, a nie tylko wydarzeniem z przeszłości. Zanurzenie w Bogu, rozpoczęte przez chrzest, trwa przez całe życie i prowadzi do jedności z Bogiem w wieczności¹².

W katechezie zatytułowanej „Zanurzeni w śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa” zwrócono uwagę na fundamentalne znaczenie Wielkiej Nocy jako najważniejszego momentu w roku liturgicznym. Autor podkreśla, że chociaż wielu wiernych uważa Boże Narodzenie za najważniejsze święto chrześcijańskie, to noc Zmartwychwstania Chrystusa stanowi prawdziwe centrum życia liturgicznego i duchowego Kościoła. Wskazuje się, iż po okresie Wielkiego Postu, wierni mogą doświadczyć głębokiej łaski sakramentu chrztu, który symbolizuje duchowe zanurzenie w śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa. W tym kontekście przywołano naukę św. Pawła, według której chrzest oznacza nie tylko akt

¹² Por. tamże, s. 7–10.

inicjacyjny, ale także udział w paschalnym misterium Chrystusa – Jego śmierci i nowym życiu. W kolejnych częściach katechezy zauważono, że współczesna praktyka chrztu często nie odzwierciedla w pełni teologicznej głębi tego sakramentu. Zwrócono uwagę na redukcję chrztu do wymiaru czysto ceremonialnego, pozbawionego odpowiedniej świadomości duchowej. Podkreślono, że chrzest nie jest jedynie rytuałem czy społecznym wydarzeniem, ale aktem, który prowadzi do „pogrzebania” starego człowieka i odrodzenia nowego w Chrystusie. Autor wyraża również zaniepokojenie tendencją do traktowania chrztu jako formy „zabezpieczenia” – analogicznie do polisy ubezpieczeniowej – co odrywa ten sakrament od jego pierwotnego, duchowego sensu. Zakończenie katechezy koncentruje się na przypomnieniu, że chrzest jest nie tylko jednorazowym wydarzeniem, lecz procesem śmierci starego człowieka i narodzin nowego w Chrystusie. Wskazuje się na liturgiczne przypomnienie o konieczności ciągłego powracania do tajemnicy chrztu, co ma szczególne znaczenie w okresie Adwentu oraz Świąt Bożego Narodzenia, które kończą się świętem chrztu Chrystusa¹³.

W trzeciej katechezie zatytułowanej „Odwrócona pedagogika Boga – pozwolić się zbadać Słowu” podkreślono, że pełne zrozumienie chrztu jako zanurzenia w śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa jest procesem rozciągającym się na całe życie. W katechezie przedstawiono kontrast między ziemskimi zasadami a Bożą pedagogiką, wskazując, że w ludzkim systemie wartości na nagrodę trzeba zasłużyć, natomiast Bóg najpierw obdarza łaską chrztu, a dopiero później pozwala ją stopniowo odkrywać. To ukazuje nieskończone miłosierdzie Boga, który wykracza poza logikę zasług. Autor odnosi się do wczesnej tradycji katechumenatu, która przygotowywała dorosłych do przyjęcia chrztu, zaznaczając, że istnieje ryzyko traktowania sakramentu jako czegoś, na co można zasłużyć. Zwraca uwagę, że zarówno w przypadku chrztu dorosłych, jak i dzieci, mogą wystąpić niewłaściwe postawy – w przypadku dorosłych przez nadmierne skupienie na zasługach, a w przypadku dzieci przez niezrozumienie daru łaski. Autor podkreśla, że te dwie formy przygotowania nie powinny być przeciwstawiane, gdyż każda z nich jest wyrazem darmowej łaski Bożej. W dalszej części katechezy analizie poddano Słowo Boże, które poprzez różne historie biblijne, szczególnie te przywołane podczas liturgii Wigilii Paschalnej, ukazuje Boży plan zbawienia

¹³ Por. tamże, s. 11–13.

i znaczenie wody jako symbolu odrodzenia i oczyszczenia. Opowieści takie jak stworzenie świata, potop, wyjście Izraelitów z Egiptu, czy chrzest Jezusa w Jordanie wskazują na głęboki związek wody z Bożym działaniem w historii zbawienia. Te wydarzenia prowadzą wiernych do głębszego zrozumienia sakramentu chrztu, który znajduje swoje źródło w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa¹⁴.

W kolejnej katechezie, zatytułowanej „Chrzest włącza w Kościół – wspólnota chrześcijańska przyjmuje was z wielką radością”, podjęto temat sakramentu chrztu jako aktu włączenia ochrzczonych do wspólnoty Kościoła. Autor, przywołując dzieło Tomasza Mertona „Nikt nie jest samotną wyspą”, wskazuje na wspólnotowy charakter zarówno ludzkiej egzystencji, jak i życia wiary. Chrzest, będący „zanurzeniem w Bogu”, zaprasza wiernych do uczestnictwa we wspólnocie Trójcy Świętej oraz w życiu Kościoła, co ma konsekwencje o charakterze wiecznym, prowadząc do jedności z innymi wierzącymi i życia wiecznego. W dalszej części katechezy podkreślono, że człowiek, stworzony na obraz Boży, nosi w sobie pragnienie wspólnoty, a Bóg w historii zbawienia zawsze działał poprzez wspólnoty, poczynając od Ludu Wybranego, który zapowiadał Kościół. Relacja z Bogiem jest nierozzerwalnie związana z relacjami międzyludzkimi – miłość do Boga nie może istnieć bez miłości do bliźniego, co jasno wyraża św. Jan w swoich listach. Autor wskazuje, że Kościół stanowi wspólnotę, w której wierni realizują swoje chrześcijańskie powołanie, nie tylko poprzez relacje z Bogiem, ale także poprzez relacje z innymi ludźmi. Przywołując literackie przykłady, takie jak „*Quo vadis*” Henryka Sienkiewicza czy postać ks. Jerzego Popiełuszki, katecheta ukazuje, że wiara chrześcijańska realizuje się we wspólnocie i przez relacje z innymi. Opisy zderzenia pogańskiego Rzymu z chrześcijaństwem oraz postawa ks. Popiełuszki wobec oprawców ilustrują chrześcijańskie przebaczenie i miłość, które są fundamentem chrztu. Zwrócono uwagę, że chrzest nie jest prywatnym aktem między człowiekiem a Bogiem, lecz włącza jednostkę do wspólnoty Kościoła, gdzie każdy ochrzczony staje się częścią rodziny Bożej, której źródłem jedności jest Duch Święty¹⁵.

W piątej katechezie, zatytułowanej „Chrzest jako dar i tajemnica – bogata rzeczywistość chrztu”, podkreślono złożoność i głębię tego sakramentu jako fundamentu życia duchowego. Autor porównał chrze-

¹⁴ Por. tamże, s. 14–18.

¹⁵ Por. tamże, s. 19–22.

ścijańskie rozumienie chrztu do językowych niuansów, z jakimi Inuici opisują śnieg, wskazując, że chrzest posiada wiele wymiarów. Zwrócono uwagę na to, że chrześcijanin, zanurzony w łasce chrztu, stopniowo odkrywa nowe aspekty tego daru, co podkreśla wielowymiarowy charakter sakramentu. W katechezie odwołano się do nauk Ojców Kościoła, takich jak św. Grzegorz z Nazjanzu, który określał chrzest jako „najpiękniejszy dar Boga”. Chrzest przedstawiono jako obmycie z grzechu, oświecenie, namaszczenie i pieczęć niezniszczalności, ukazując jego bogactwo duchowe. Podkreślono, że chrzest nie jest jednorazowym aktem, ale darem, który wpływa na całe życie wierzącego, a jego konsekwencje wykraczają poza pojedynczy moment obrzędu. W dalszej części katechezy rozwinięto temat kapłaństwa powszechnego, które zaczyna się w momencie chrztu. Każdy ochrzczony staje się częścią „świętego kapłaństwa” i ma udział w misji Chrystusa. Odwołując się do Listu św. Piotra, przypomniano wiernym o ich powołaniu do świadectwa życia w świecie, który nie sprzyja wierze. Katecheza kończy się zachętą do odkrywania bogactwa chrztu nie tylko w obrzędach, ale także w codziennym życiu, regularnie odnawiając obietnice chrzcielne jako fundament życia duchowego¹⁶.

W następnej katechezie zatytułowanej „Rodzice chrzestni, czy jesteście gotowi?”, omówiono znaczenie i odpowiedzialność chrzestnych w procesie chrześcijańskiego wychowania dziecka. Zwrócono uwagę, że współczesne podejście do tej roli często ulega zredukowaniu do materialnych aspektów, takich jak obdarowywanie prezentami, co zniekształca istotę sakramentu chrztu. Podkreślono, że prawdziwą misją chrzestnych jest wspieranie duchowego wzrostu dziecka, które na początku swojej drogi w Kościele nie jest jeszcze świadome swojej roli, oraz towarzyszenie mu w wierze przez całe życie. W katechezie zaznaczono, że duchowy rozwój dziecka zależy od wielu osób, w tym od rodziców, chrzestnych oraz wspólnoty chrześcijańskiej. Wybór chrzestnych jest odzwierciedleniem duchowej dojrzałości rodziców, a niewłaściwe kryteria wyboru, takie jak zamożność czy powiązania rodzinne, mogą prowadzić do zniekształcenia tego sakramentu. Chrzestni mają za zadanie nie tylko być obecni podczas ceremonii, ale także wspierać dziecko i jego rodziców w codziennym życiu zgodnym z Ewangelią, co jest kluczowe dla rozwoju wiary. Podkreślono również, że Kościół stawia przed chrzestnymi

¹⁶ Por. tamże, s. 23–26.

konkretne wymagania, które dotyczą nie tylko modlitwy za dziecko, ale także aktywnego wspierania go poprzez przykład chrześcijańskiego życia. Na przykładzie nauki świętych, takich jak św. Cezary z Arles czy św. Jan Chryzostom, autor katechezy przypomniał o poważnych zobowiązaniach chrześniych wobec dziecka. Chrzestni mają wspierać jego wzrost duchowy, prowadzić ku cnotom i uczyć podstawowych prawd wiary, a ich odpowiedzialność trwa przez całe życie ochrzczonego, nie kończąc się na samym obrzędzie¹⁷.

W katechezie zatytułowanej „O chrzcie św. – Chrzcielne imię” podkreślono znaczenie imienia nadawanego podczas chrztu, wskazując na jego głęboką duchową wartość. Zwrócono uwagę, że w relacji człowieka z Bogiem imię ma szczególne znaczenie, które wykracza poza codzienne międzyludzkie stosunki. Imiona nadawane podczas chrztu są wyrazem osobistej więzi z Bogiem, który zna każdego człowieka po imieniu i traktuje go indywidualnie. To odzwierciedla istotę chrztu jako momentu włączenia w tę wyjątkową relację. Przywołano biblijne przykłady, w których imię ma głębokie znaczenie duchowe, takie jak spotkanie Jezusa z Marią Magdaleną, gdzie Jezus, wypowiadając jej imię, objawia swoją tożsamość. W kontekście biblijnym imię symbolizuje osobę, jej charakter oraz relację z Bogiem, co widoczne jest w wielu fragmentach Pisma Świętego. Nadanie imienia podczas chrztu ma zatem znaczenie sakralne i stanowi świadectwo nowego życia w Chrystusie, w którym ochrzczony zostaje włączony w Bożą rzeczywistość. W katechezie podkreślono również odpowiedzialność rodziców w wyborze imienia dla dziecka. Wybór ten nie powinien być motywowany jedynie względami estetycznymi czy modą, lecz powinien odzwierciedlać wiarę rodziców i ich pragnienie włączenia dziecka w chrześcijańską wspólnotę. Tradycja nadawania imion świętych, którzy stają się patronami ochrzczonego, ma na celu zapewnienie duchowej opieki i wzoru do naśladowania w dążeniu do świętości. Chrzcielne imię symbolizuje zatem most między ziemią a niebem, wzmacniając wspólnotowy wymiar wiary i podkreślając rolę świętych patronów w duchowej drodze każdego wierzącego¹⁸.

W ósmej katechezie zatytułowanej „Ochrzczeni są namaszczeni – <<Namaszczam cię krzyżmem zbawienia>>” omówiono symbolikę namaszczenia w sakramencie chrztu, które wyraża włączenie ochrzczone-

¹⁷ Por. tamże, s. 27-29.

¹⁸ Por. tamże, s. 30-32.

go w potrójną misję Chrystusa: kapłańską, prorocką i królewską. Zwrócono uwagę na bogactwo tradycji religijnej związanej z oliwą, zarówno w Starym, jak i Nowym Testamencie, gdzie namaszczenie oznaczało przekazanie Bożej łaski prorokom, kapłanom i królom. W chrześcijaństwie namaszczenie to odnosi się do każdego ochrzczonego, który zostaje włączony w misję Chrystusa – Namaszczonego. W katechezie podkreślono, że namaszczenie podczas chrztu jest znakiem przenikania życia ochrzczonego przez Ducha Świętego, podobnie jak oliwa wnika w skórę. Namaszczenie olejem krzyżma, poświęconym przez biskupa, przypomina o cierpieniu i męce Jezusa oraz odkupieniu, jakie przynosi wiernym. Jest to znak włączenia ochrzczonego do wspólnoty Kościoła i zobowiązanie do jedności z Chrystusem w dążeniu do życia wiecznego. Dalsza część katechezy poświęcona była potrójnej misji chrześcijanina: kapłaństwu, proroczości i królewskości. Kapłaństwo oznacza składanie ofiary z codziennego życia na chwałę Boga, proroczość – głoszenie i życie zgodne z wolą Bożą, a królewskość – panowanie nad sobą i służba na wzór Chrystusa. Autor katechezy ukazywał za św. Ambrożym, że prawdziwa królewskość chrześcijanina polega na wolności od grzechu i umiejętności kierowania swoim życiem zgodnie z Bożymi nakazami. Namaszczenie, oprócz duchowego wzmocnienia, stanowi także symbol duchowej walki, czyniąc ochrzczonego odpornym na pokusy grzech¹⁹.

W kolejnej katechezie, zatytułowanej „Chrzest i nowa szata – <<Otrzymujesz białą szatę>>”, omówiono symboliczne znaczenie białej szaty wręczanej ochrzczonego jako znak nowego życia w Chrystusie. Odwołano się do obrazu zamiany strojów między królem a pasterzem, opisanej przez Lwa Tołstoja, aby zobrazować świętą wymianę, jakiej dokonuje Bóg wobec człowieka. Chrystus, przyjmując ludzką naturę i cierpienie, pozwolił człowiekowi uczestniczyć w Jego boskości. Ta wymiana ma znaczenie teologiczne, wskazując na zjednoczenie człowieka z Bogiem poprzez chrzest. Autor przywołuje słowa św. Pawła z Listu do Galatów, gdzie apostoł pisze, iż każdy ochrzczonego „przyoblekł się w Chrystusa” (Ga 3,27). Oznacza to, że poprzez chrzest człowiek zostaje włączony do Bożej rodziny, odzyskując nowe życie. Katecheza porównuje ten akt do zamiany szat z opowiadania Tołstoja, podkreślając, że biała szata oznacza pełne uczestnictwo w życiu Chrystusa – zarówno w Jego cierpieniu, jak i chwale. Symbolizuje ona nowe życie chrześci-

¹⁹ Por. tamże, s. 33–35.

janina, który staje się dzieckiem Bożym i dziedzicem życia wiecznego. W katechezie nawiązano także do biblijnej tradycji, w której białe szaty symbolizują czystość, świętość i niewinność. Wydarzenia takie jak Przemienienie Jezusa na Górze Tabor czy wizje z Apokalipsy przedstawiają wybranych odzianych w lśniące białe szaty, symbolizujące udział w Bożej chwale. Biała szata otrzymywana podczas chrztu to znak nie tylko niewinności, ale przede wszystkim odkupienia, które stało się możliwe dzięki ofierze Chrystusa. Katecheza kończy się przypomnieniem, że ten dar nie jest jednorazowym aktem, ale zobowiązaniem do zachowania duchowej czystości przez całe życie, wspieranego przez rodziców, chrzestnych i wspólnotę Kościoła²⁰.

W ostatniej katechezie zatytułowanej „Chrzest na życie wieczne” omówiono perspektywę chrzcielnego zanurzenia w Bogu jako odpowiedź na wyzwania codzienności. Zwrócono uwagę na to, że choć ludzie naturalnie koncentrują się na codziennych troskach, takich jak jedzenie, praca i odpoczynek, chrzest otwiera przed nimi horyzont życia wiecznego, który nie jest automatycznie osiągalny. Zanurzenie w Chrystusie wymaga aktywnego przeciwstawiania się pokusie skupiania się wyłącznie na doczesności, która może odciągnąć człowieka od jego wiecznego powołania. W katechezie podkreślono, że życie chrześcijanina, choć osadzone w realiach ziemskich, musi być ukierunkowane na życie wieczne, które jest owocem łaski chrztu. Jako ilustrację tego procesu przywołano opowieść o uzdrowieniu Naamana z Drugiej Księgi Królewskiej. Naaman, dotknięty trądem symbolizującym grzech, zostaje uzdrowiony po zanurzeniu w wodach Jordanu, co obrazuje chrzest jako źródło oczyszczenia. Jego uzdrowienie wymagało przewyciężenia pychy i doczesnych ambicji, co mogło być dla niego przeszkodą, gdyby nie pokora i posłuszeństwo wobec Bożej woli. Przykład Naamana ukazuje, że otwartość na Boże działanie i pokora są kluczowe w duchowym życiu człowieka, natomiast uleganie pokusie materializmu, jak w przypadku Gehaziego, oddala nas od Boga i wieczności. Autor katechezy zwraca uwagę na to, że chrześcijanie muszą nieustannie przewyciężać pokusę koncentracji wyłącznie na dobrach doczesnych. Pytania zadawane katechumenom podczas liturgii chrzcielnej – dotyczące wyrzeczenia się grzechu i szatana – przypominają, że życie chrześcijańskie to walka duchowa. Chrystus wielokrotnie wzywał swoich uczniów, aby unikali nad-

²⁰ Por. tamże, s. 36–38.

miernej troski o sprawy materialne, kierując swoje serca ku Królestwu Bożemu. Ostatecznie chrzest oznacza nie tylko oczyszczenie z grzechu, ale także zanurzenie w Bożej miłości i obietnicy życia wiecznego, które przekracza doczesne ograniczenia²¹.

Katechezy zostały zaplanowane jako wsparcie dla duszpasterzy, mających na celu przygotowanie rodziców i chrzestnych do sakramentu chrztu ich dzieci, w odpowiedzi na współczesne wyzwania duszpasterskie, takie jak sekularyzacja i powierzchowne podejście do sakramentów. W katechezach podkreślono duchowe znaczenie chrztu, ukazując go jako akt zanurzenia w życie Chrystusa i początek drogi wiary, która trwa przez całe życie. Skoncentrowano się na teologicznych aspektach chrztu jako włączeniu w Kościół i uczestnictwie w misji Chrystusa, a także na symbolice liturgii chrzcielnej, takiej jak woda, biała szata, świeca i krzyżmo, które odwołują się do biblijnych i patrystycznych źródeł, by umożliwić wiernym głębsze zrozumienie sakramentu.

²¹ Por. tamże, s. 39–41.

3. KATECHEZA RODZICÓW DZIECI I MŁODZIEŻY PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ DO SAKRAMENTÓW

Katecheza rodziców jest nierozzerwalnie związana z procesem formacji dzieci przygotowujących się do przyjęcia sakramentów, co nadaje jej specyficzny charakter. Rodzice pełnią rolę pierwszych nauczycieli i przewodników w wierze swoich dzieci, jednocześnie stając się podmiotami katechezy, biorąc udział w formacji skierowanej do dorosłych. W związku z tym, katecheza rodziców miała szczególny charakter, polegający na tym, że rodzice byli zarówno odbiorcami, jak i przekazicielami treści katechetycznych¹.

Brak odrębnego dokumentu, który precyzyjnie określałby ramy katechezy rodziców, skutkowało tym, że jej zasady i cele były najczęściej omawiane w kontekście katechezy dzieci. Katecheza ta zakładała aktywne towarzyszenie dziecku na jego drodze dojrzałości chrześcijańskiej oraz dawanie mu przykładu życia zgodnego z wartościami Ewangelii. Rodzic miał pełnić rolę przewodnika duchowego, który nie tylko przekazuje wiedzę, ale również własnym życiem ukazuje znaczenie wiary i praktyk religijnych².

Dokumenty katechetyczne wielokrotnie podkreślały fundamentalne znaczenie świadectwa rodzica w procesie katechizacji. Obowiązek ten wynikał z przyrzeczeń składanych przez rodziców podczas chrztu dziecka, kiedy to zobowiązywali się do wychowania go w wierze katolic-

¹ Por. H. Łysy, *Katecheza i przepowiadanie homiletyczne związane z I Komunią Świętą*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kostorz (red.), Kielce 2022, s. 275–278.

² Por. P. Mąkosa, *Przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania w świetle Wskazań Konferencji Episkopatu Polski z 2017 roku*, w: *Septuaginta pedagogiczno-katechetyczna. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi dr. hab. Zbigniewowi Markowi SJ*, A. Walulik, J. Mółka (red.), Kraków 2017, s. 726–729.

kiej³. Przyrzeczenie to stanowiło nie tylko formalny akt, ale i zobowiązanie moralne, które nakładało na rodziców odpowiedzialność za wprowadzenie dziecka w życie chrześcijańskie. Katecheza rodziców, zgodnie z tymi założeniami, nie powinna kończyć się na samym przygotowaniu do sakramentów, lecz powinna trwać także po ich przyjęciu, wspierając rozwój duchowy dziecka i umacniając jego więź z Kościołem⁴.

W ramach tej formacji zalecano, aby rodzice uczestniczyli w praktyce pierwszych piątków miesiąca, przyjmując sakrament pokuty i pojednania razem z dziećmi. Takie regularne przystępowanie do sakramentu spowiedzi nie tylko umacniało ich wiarę, ale również stanowiło świadectwo dla dzieci, które mogły obserwować przykład rodziców zaangażowanych w życie sakramentalne. Dzięki temu rodzice stawali się nie tylko teoretycznymi nauczycielami, ale także katechetami-praktykami, którzy własnym przykładem wspierali dzieci w ich duchowej drodze⁵.

W procesie przygotowania do bierzmowania rola rodziców stawała się szczególnie istotna, gdyż wówczas rodzice pełnili funkcję świadków wiary swoich dzieci⁶. Towarzyszyli im w odkrywaniu i pogłębianiu relacji z Bogiem, starając się, aby proces ten odbywał się w atmosferze wolności i zrozumienia. Rodzice byli zaproszeni do wspólnego kroczenia drogą wiary z dzieckiem, nie poprzez przymus, ale poprzez pełne szacunku towarzyszenie. Taka postawa pozwalała młodzieży odkrywać Boga w sposób autentyczny, co sprzyjało ich dojrzałemu zaangażowaniu w życie Kościoła⁷.

Katecheza rodziców najczęściej przybierała formę wykładu lub spotkania dialogicznego, w trakcie, którego kapłan lub katecheta wprowadzał temat, będący podstawą do dalszej refleksji. Tego rodzaju formy

³ Por. A. Kiciński, *Dokumenty katechetyczne Kościoła powszechnego*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kostorz (red.), Kielce 2022, s. 73–82.

⁴ Por. P. Mąkosa, *Perspektywy chrześcijańskiej formacji młodzieży*, w: „Przyjdź królestwo Twoje”. *Księga pamiątkowa dedykowana Jego Ekscelencji Księdzu Biskupowi Henrykowi Tomasiowskiemu w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, M. Jagodziński, J. Wojtkun, Radom 2016, s. 419–428; tenże, *Youth attitudes toward the Catholic Church in Poland: A pastoral perspective*, „Practical Theology”, 1(2022), s. 69–81.

⁵ Por. S. Łabendowicz, *Katecheza dorosłych kościoła posoborowego w świetle dokumentów i literatury katechetycznej*, Radom 2007, s. 338–350.

⁶ Por. P. Mąkosa, *Kompetencje ewangelizatorów fundamentem nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja w nowej katechezie* P. Mąkosa (red.), Rzeszów 2013, s. 194–195.

⁷ Por. tenże, *Katecheza młodzieży gimnazjalnej w Polsce. Stan aktualny i perspektywy rozwoju*, Lublin 2009, s. 325–349, P. Mąkosa, A. Zellma, *Roman Catholic Religious Education in the Internet Media Coverage in Poland*, „Paedagogia Christiana”, 2023, s. 93–130.

były ukierunkowane na pogłębienie wiedzy religijnej i umożliwienie uczestnikom wejścia w głębszą refleksję nad omawianymi zagadnieniami. Spotkania te nie ograniczały się wyłącznie do jednostronnego przekazu wiedzy, lecz często zakładały także możliwość wymiany doświadczeń i poglądów. Dialog między prowadzącym a uczestnikami umożliwiał rodzicom wyrażenie własnych wątpliwości, dzielenie się spostrzeżeniami oraz zrozumienie, w jaki sposób omawiane treści mogły znaleźć zastosowanie w ich codziennym życiu. Forma dialogiczna, oparta na szacunku i otwartości, pozwalała na stworzenie przestrzeni, w której uczestnicy mogli rozwijać swoją wiarę poprzez wzajemne inspirowanie się i wsparcie. Znacznie rzadziej katecheza przybierała formę warsztatów, które wymagały od uczestników większego zaangażowania i aktywnego udziału w ćwiczeniach praktycznych⁸.

Dominująca forma wykładu i spotkań dialogicznych wynikała z tradycyjnego podejścia do katechezy, w której przekaz wiedzy religijnej był priorytetowy. Wykłady, dzięki swojej strukturze, pozwalały na przekazanie dużej ilości treści teologicznych w krótkim czasie, co było szczególnie istotne w procesie przygotowania rodziców do roli przewodników duchowych swoich dzieci⁹.

Dotychczas nie powstał w diecezji sosnowieckiej spójny, jednolity program katechezy rodziców, który określałby szczegółowe wytyczne i ramy tematyczne. W konsekwencji formacja rodziców w dużej mierze zależała od lokalnych inicjatyw i interpretacji proboszczów oraz katechetów, którzy realizowali katechezę dla rodziców dzieci przygotowujących się do pierwszej komunii świętej oraz młodzieży do bierzmowania. W dalszej części rozdziału zostaną szczegółowo omówione wytyczne dotyczące tych form spotkań katechetycznych powstałe w diecezji sosnowieckiej.

⁸ Por. P. Goliszek, *Katecheza nowowewangelizacyjna*, w: *Nowa ewangelizacja w nowej katechezie* P. Mąkosa (red.), Rzeszów 2013, s. 115–134; M. Borda, *Nawrócenie – wyzwaniem formacji moralnej we współczesnej katechezie*, w: *Nawracajcie się i wiercie w Ewangelię*, M. Borda (red.), Sosnowiec 2016.

⁹ Por. M. Zajęc, *Nowa ewangelizacja szansą powrotu do wartości*, w: *Nowa ewangelizacja w nowej katechezie*, P. Mąkosa (red.), Rzeszów 2013, s. 135–144.

3.1. KATECHEZA RODZICÓW DZIECI PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ DO PIERWSZEJ KOMUNII ŚWIĘTEJ

Pierwsze formalne wskazania dotyczące katechezy rodziców dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej w diecezji sosnowieckiej znajdują się w dokumentach I Synodu Diecezji Sosnowieckiej. Synod ten, podejmując próbę wypracowania kompleksowego modelu duszpasterskiego, uwzględnił potrzebę systematycznej katechezy rodziców jako istotnego elementu przygotowania rodzin do głębszego przeżycia sakramentów. Autorzy dokumentów podkreślają, że formacja religijna rodziców ma na celu nie tylko przekazanie wiedzy o sakramentach, lecz także wzbudzenie świadomego zaangażowania w rozwój duchowy ich dzieci. Autorzy dokumentów I Synodu Diecezji Sosnowieckiej wyraźnie rozdzielają przygotowania do sakramentu pokuty od przygotowań do Pierwszej Komunii Świętej, wskazując na ich odmienny charakter i cele formacyjne. Przygotowanie do sakramentu pokuty jest ukierunkowane na zrozumienie istoty nawrócenia i pojednania z Bogiem oraz na wprowadzenie dzieci w praktykę rachunku sumienia, spowiedzi i żalu za grzechy. Natomiast katecheza przygotowująca do Pierwszej Komunii Świętej koncentruje się na dogłębnym poznaniu Eucharystii, znaczeniu obecności Chrystusa w Najświętszym Sakramencie i pogłębieniu relacji z Bogiem poprzez pełny udział we Mszy świętej. Oddzielne podejście do tych sakramentów podkreśla ich specyficzną rolę w życiu duchowym dziecka, kształtując fundamenty przyszej formacji chrześcijańskiej¹⁰.

Wskazane jest, aby przygotowanie dzieci do sakramentu pokuty odbywało się w ścisłej współpracy między duszpasterzami a rodzicami, co podkreśla szczególną rolę rodziny w procesie formacji duchowej. Rodzice jako pierwsi wychowawcy w wierze, mają możliwość wspierania katechezy poprzez codzienne świadectwo życia chrześcijańskiego, podczas gdy duszpasterze prowadzą dzieci ku zrozumieniu doktrynalnych i duchowych aspektów sakramentu pojednania. Dokumenty jednak nie precyzują, na czym dokładnie miałyby polegać katecheza rodziców przed przystąpieniem dziecka do sakramentu pokuty, pozostawiając przestrzeń na dostosowanie formacji do specyfiki wspólnoty parafialnej

¹⁰ Por. *Instrukcja dotycząca przygotowania dzieci do pełnego uczestnictwa w sakramencie pokuty i Eucharystii (Aneks 12)*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej...*, dz. cyt., Sosnowiec 2005, s. 225.

i potrzeb rodziny. Taka współpraca ma sprzyjać stworzeniu atmosfery, w której dziecko będzie mogło świadomie i dojrzałe przeżyć pierwszy sakrament pojednania¹¹.

Autorzy dokumentów synodalnych podkreślają, że spotkania z rodzicami dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej nie powinny ograniczać się jedynie do przekazywania informacji i ustaleń organizacyjnych. W związku z tym zaleca się wprowadzenie obowiązkowego cyklu katechez dla rodziców dzieci z klas I-III, mającego na celu pogłębienie ich życia duchowego oraz umocnienie w świadomym przeżywaniu wiary. Program takich spotkań powinien obejmować tematy związane z wyznawaniem wiary, rozpoznawaniem i znaczeniem znaków religijnych, refleksją nad grzechem i nawróceniem, a także ze świadomym uczestnictwem w zgromadzeniu eucharystycznym. Tym samym, katecheza rodziców staje się nie tylko narzędziem formacji religijnej, lecz także wsparciem dla duchowego rozwoju ich dzieci¹².

Program katechez skierowanych do rodziców dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej w diecezji sosnowieckiej zakładał pogłębianie rozumienia podstawowych prawd wiary i ich praktycznego zastosowania w życiu rodzinnym. Każda katecheza miała na celu przybliżenie tematyki związanej z wiarą, grzechem, nawróceniem oraz aktywnym uczestnictwem w życiu Kościoła. Przewidziane tematy obejmowały takie zagadnienia jak rozpoznawanie i znaczenie znaków religijnych, udział w sakramentach oraz odpowiedzialność rodziców za przekaz wiary swoim dzieciom. Dzięki temu programowi rodzice mieli być przygotowywani do pełnienia roli przewodników duchowych dla swoich dzieci, stając się świadkami wiary w codziennym życiu¹³.

Katechezy organizowane miały być w cyklu miesięcznym, co pozwalało na systematyczne wprowadzanie kolejnych zagadnień i refleksję nad ich znaczeniem. W trakcie drugiego roku spotkań rodzicom i dzieciom miały być zaproponowane nabożeństwa związane z przekazywaniem konkretnych symboli religijnych, takich jak różańce, medaliki czy książeczki do nabożeństwa. Poszczególne miesiące miały przypisane tematy przewodnie – we wrześniu miała odbyć się osobna Msza święta dla dzieci i ich rodziców rozpoczynająca kolejny okres formacyjny,

¹¹ Por. tamże, s. 225–226.

¹² Por. tamże, s. 226.

¹³ Por. tamże, s. 226–227.

październik poświęcony był wprowadzeniu w modlitwę różańcową, w listopadzie organizatorzy katechez mieli skupić się na tajemnicy świętych obcowania, natomiast w okresie Wielkiego Postu miało być zorganizowane wspólne nabożeństwo odnowienia przyrzeczeń chrzcielnych. Symboliczne przekazywanie pamiątek religijnych miało wspierać dzieci i rodziców w głębszym przeżywaniu wiary¹⁴.

Spotkania katechetyczne miały na celu nie tylko edukację, ale również integrację wspólnoty rodziców i dzieci wokół wartości chrześcijańskich. Uczestnictwo rodziców w nabożeństwie pokutnym przed pierwszą spowiedzią dzieci stanowiło okazję do wspólnego przeżywania sakramentu pojednania, co sprzyjało budowaniu więzi duchowych w rodzinie. Duszpasterze mieli zachęcać, by rodzice również przystąpili do sakramentu pokuty i Eucharystii, dając swoim dzieciom przykład świadomego zaangażowania w życie sakramentalne. W ten sposób spotkania te stawały się nie tylko formą przygotowania do sakramentów, lecz także przestrzenią wzajemnego wsparcia i budowania atmosfery sprzyjającej przekazowi wiary w życiu rodzinnym. W dniu uroczystości Pierwszej Komunii Świętej rodzice mieli szczególną rolę – błogosławili swoje dzieci i publicznie zobowiązywali się do troski o ich dalszy rozwój religijny, stając się dla nich wzorem zaangażowania w życie duchowe. Ponadto istotne było, aby rodzice aktywnie uczestniczyli w liturgii Mszy świętej podczas tzw. „białego tygodnia,” co sprzyjało umocnieniu więzi rodzinnych i wspólnotowych w kontekście przeżycia sakramentu Eucharystii¹⁵.

Biskup Grzegorz Kaszak podjął w 2014 roku decyzję dotyczącą zmiany terminu przygotowania do sakramentu bierzmowania w diecezji sosnowieckiej. Decyzja ta była zgodna z ustaleniami Konferencji Episkopatu Polski. Termin przygotowania przesunięto z klasy drugiej na klasę trzecią szkoły podstawowej. Zmiana ta miała na celu dostosowanie wieku kandydatów do przyjęcia sakramentu w związku z reformą edukacji. Nie wprowadzono wtedy żadnych modyfikacji w trybie samego przygotowania¹⁶.

W 2020 roku biskup sosnowiecki opublikował wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej, wprowadzając

¹⁴ Por. tamże, s. 227.

¹⁵ Por. tamże, s. 227–228.

¹⁶ Por. Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Zmiana terminu Pierwszej Komunii Świętej (01.09.2014)*, w: SWD, Rok 23(2014), s. 150–151.

je jako obowiązujące w diecezji. Dokument ten podkreślał konieczność objęcia formacją również rodziców dzieci przystępujących do tych sakramentów, wskazując na istotną rolę rodziców w duchowym przygotowaniu swoich dzieci. Zalecono organizowanie regularnych spotkań dla rodziców, które miałyby odbywać się równolegle do spotkań przeznaczonych dla dzieci, co miało umożliwić rodzicom głębsze zaangażowanie w proces przygotowania do sakramentów oraz wspierać ich duchowy rozwój. Szczególną troską zalecano otoczyć rodziców pozostających w związkach niesakramentalnych, którzy często czuli się wykluczeni z życia wspólnoty Kościoła. Biskup sosnowiecki wskazywał na potrzebę ukazania im ich ważnego miejsca w Kościele oraz zachęcania do aktywnego udziału w jego życiu. Celem tych działań było budowanie jedności i włączanie wszystkich rodziców w proces przygotowania sakramentalnego ich dzieci, co miało służyć umocnieniu więzi wspólnotowych oraz pokazaniu, że Kościół pozostaje otwarty na wszystkich wiernych, bez względu na ich osobistą sytuację¹⁷.

Wskazania Konferencji Episkopatu wprowadzone w diecezji sosnowieckiej obejmowały treści katechezy dla rodziców, które zawierały podstawowe prawdy wiary, zasady liturgii, normy moralne oraz modlitwę, a także zagadnienia związane z religijnym wychowaniem dzieci. Autorzy wskazań zalecali, aby w procesie formacji uwzględniano również aktualne wyzwania społeczne i zmiany zachodzące we współczesnym świecie, które miały wpływ na życie rodzinne i duchowe. Sugerowano, aby spotkania z rodzicami miały formę warsztatów oraz celebracji, które sprzyjały aktywnemu zaangażowaniu uczestników. Dzięki temu rodzice mogli nie tylko zdobyć wiedzę, ale także doświadczyć wspólnotowego przeżycia wiary, co dodatkowo wzmacniało ich rolę jako przewodników duchowych dla swoich dzieci¹⁸.

Katechezy dla rodziców dzieci pierwszokomunijnych w diecezji sosnowieckiej obejmowały szeroki zakres tematów dostosowanych do poszczególnych etapów formacji sakramentalnej dziecka. W klasie

¹⁷ Por. Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Komunikat dotyczący Pierwszej Komunii Świętej (01.09.2020)*, w: SWD, Rok 23(2014), s. 144–145.

¹⁸ Por. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania dzieci do przyjęcia i przeżywania sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej (29.08.2020)*, [online] [dostęp: 04.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://opoka.org.pl/News/Polska/2020/przygotowanie-dzieci-do-sakramentu-pokuty-i-pierwszej-komunii-swietej>>.

pierwszej spotkania koncentrowały się na wprowadzeniu rodziców w tematykę nauki religii oraz w rozwój duchowy dziecka. Poruszane były kwestie, takie jak rozmowa z dzieckiem na tematy religijne, nauka modlitwy w rodzinie i bliskość Boga w codziennym życiu. Podkreślano znaczenie rodziny jako pierwszej wspólnoty wiary oraz roli Pisma Świętego jako słowa Boga skierowanego do człowieka. Celem tych katechez było wspieranie rodziców w budowaniu religijnej atmosfery w rodzinie oraz umacnianie ich więzi z Kościołem¹⁹.

W klasie drugiej katechezy dla rodziców skupiały się na głębszym zrozumieniu roku liturgicznego oraz na pielęgnowaniu tradycji rodzinnych i religijnych. Omawiane były tematy dotyczące Bożego miłosierdzia i nawrócenia jako kluczowych aspektów życia duchowego. Rodzice byli zachęceni do okazywania miłości Bogu i ludziom oraz do zaangażowania się w życie wspólnoty Kościoła. Duży nacisk kładziono na systematyczny, świadomy i czynny udział we Mszy świętej, co było istotnym elementem przygotowania dziecka do przeżywania sakramentów²⁰.

W klasie trzeciej tematyka katechez koncentrowała się wokół przygotowania dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii Świętej. Rodzice byli zapraszani do refleksji nad sakramentami jako znakami Bożej łaski oraz nad znaczeniem Liturgii Słowa i Liturgii Eucharystycznej jako miejsc spotkania z Bogiem. Ważnym aspektem było przygotowanie dziecka do sakramentu pokuty i pojednania, przedstawiane jako odkrycie Boga, który jest Ojcem Miłosierdzia. Uroczystość Pierwszej Komunii Świętej traktowana była jako święto dziecka i rodziny, a rodzice byli zachęceni do pielęgnowania relacji dziecka z Bogiem po przystąpieniu do sakramentów²¹.

W klasie czwartej katechezy dla rodziców skupiały się na wdzięczności Bogu za dar życia i wiary oraz na sposobach pomagania dziecku w pielęgnowaniu przyjaźni z Jezusem. Omawiana była wartość Eucharystii jako sakramentu miłości oraz znaczenie świadomego i czynnego udziału we Mszy świętej. Rodzice byli zachęceni do pogłębiania życia modlitwonego własnego i dziecka oraz do motywowania dziecka do uczestnictwa w wydarzeniach roku liturgicznego. Ważnym elementem było także inspirowanie dzieci do zaangażowania się w parafialne gru-

¹⁹ Por. tamże.

²⁰ Por. tamże.

²¹ Por. tamże.

py formacyjne, co miało sprzyjać ich duchowemu wzrastaniu w ramach wspólnoty parafialnej²².

3.2. KATECHEZA RODZICÓW MŁODZIEŻY PRZYGOTOWUJĄCYCH SIĘ DO BIERZMOWANIA

Katecheza rodziców młodzieży przygotowującej się do sakramentu bierzmowania nie została jednoznacznie określona w dokumentach I Synodu Diecezji Sosnowieckiej. Według autorów dokumentów należało jednak zapraszać rodziców do uczestnictwa w wybranych katechezach, szczególnie o charakterze mistagogicznym, które przewidziane były dla ich dzieci. Taki sposób towarzyszenia w przygotowaniu do sakramentu bierzmowania stawał się pośrednio również formą katechezy dla rodziców, umożliwiając im odnowienie własnej wiary i pogłębienie rozumienia sakramentów. Zdaniem autorów dokumentów synodalnych, wspólne przeżywanie liturgii i uczestnictwo w katechezach dla młodzieży stanowiło dla rodziców sposobność do duchowego zaangażowania oraz podjęcia refleksji nad ich własnym miejscem we wspólnocie Kościoła²³.

Katechezy dla kandydatów w dwóch pierwszych latach zaplanowano jako miesięczne spotkania formacyjne. Katecheza w pierwszym roku przygotowania do bierzmowania, zgodnie z zaleceniami zawartymi w dokumentach I Synodu Diecezji Sosnowieckiej, rozpoczynała się we wrześniu od wspólnej liturgii, na którą zapraszano kandydatów do bierzmowania wraz z rodzicami i rodzicami chrzestnymi. W jej trakcie przewidziane było przeprowadzenie obrzędu, podczas którego młodzież wyrażająca chęć przystąpienia do sakramentu bierzmowania zostawała uroczystie zaproszona na drogę bezpośredniego przygotowania. Celem takiego spotkania było także przedstawienie kandydatom i ich rodzicom trzyletniego programu formacji, który kończył się przyjęciem sakramentu bierzmowania. Miało to na celu wprowadzenie młodzieży w istotę sakramentu, który w tradycji Kościoła stanowił zakończenie okresu wtajemniczenia chrześcijańskiego²⁴.

²² Por. tamże.

²³ Por. *Instrukcja dotycząca przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania (Aneks 13)*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej...*, dz. cyt., Sosnowiec 2005, s. 231–235.

²⁴ Por. tamże, s. 233.

W drugim roku przygotowania do sakramentu bierzmowania program katechezy koncentrował się na pogłębieniu relacji ochrzczonego z Jezusem Chrystusem. Celem tego etapu było ukazanie Chrystusa jako Zbawiciela, który wyzwala człowieka z niewoli grzechu i włącza go w swoje życie, oferując udział w Bożej łasce. W trakcie katechez młodzież była zapraszana do refleksji nad znaczeniem sakramentów pokuty i pojednania oraz Eucharystii, które stanowiły centralne elementy życia duchowego. W ten sposób młodzi ludzie byli przygotowywani do świadomego przeżywania sakramentów jako narzędzi zbawienia, które miały moc przemiany życia. Pod koniec tego etapu kandydaci do bierzmowania byli dopuszczani do bezpośredniego przygotowania²⁵.

Trzeci rok katechizacji w gimnazjum rozpoczynał bezpośrednio przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania, które wiązało się z formalnym zgłoszeniem gotowości przez kandydatów. Na początku roku szkolnego młodzież mogła złożyć do biskupa odpowiednie prośby o udzielenie sakramentu bierzmowania, co symbolicznie wyrażało ich wolę i świadome pragnienie otrzymania Ducha Świętego. Program tego etapu przygotowania skupiał się na tajemnicy Ducha Świętego i Jego obecności w życiu Kościoła, podkreślając, że bierzmowanie jest sakramentem wtajemniczenia, który umacniał wiarę i dawał siłę do życia zgodnego z nauką Chrystusa. W czasie tych katechez młodzież była wprowadzana w teologię Ducha Świętego, aby lepiej zrozumieć, jak Jego działanie kształtuje życie wspólnoty wierzących i w jaki sposób sami mogli współpracować z Jego łaską²⁶.

Ostatnie dni przed przyjęciem sakramentu miały być wypełnione różnorodnymi formami duchowego zaangażowania, które miały na celu wzmocnienie więzi z Kościołem i rozwój osobistej pobożności. W miarę możliwości proponowano kandydatom udział w rekolekcjach zamkniętych, które umożliwiały głębsze skupienie się na wewnętrznym przygotowaniu, a także organizację pielgrzymki do sanktuarium, gdzie mogli zanurzyć się w atmosferę modlitwy i duchowej refleksji. Ważnym elementem tego okresu było także uczestnictwo w nowennie do Ducha Świętego, które pozwalało młodzieży modlitewnie przygotować się na przyjęcie sakramentu²⁷.

²⁵ Por. tamże, s. 234.

²⁶ Por. tamże.

²⁷ Por. tamże.

Rodzice byli zapraszani do udziału w opisanych w niniejszym paragrafie katechezach mistagogicznych, co umożliwiało im towarzyszenie młodzieży jako przewodnikom i świadkom wiary. Dokumenty I Synodu Diecezji Sosnowieckiej podkreślały, że wspólne przeżywanie momentów formacji sakramentalnej przyczyniało się do wzajemnego umacniania więzi rodzinnych oraz do pogłębienia zaangażowania rodziców w duchowy rozwój ich dzieci. W ten sposób katecheza przed bierzmowaniem miała stawać się procesem formacyjnym nie tylko dla młodych ludzi, ale również dla ich opiekunów, wspierając rozwój życia religijnego w kontekście rodzinnym i wspólnotowym²⁸.

W dniu 14 marca 2017 roku biskup sosnowiecki przyjął wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania, wprowadzając je jako obowiązujące w diecezji. Dokument ten, stanowiący odpowiedź na wytyczne episkopatu, określał standardy formacyjne mające na celu odpowiednie przygotowanie młodzieży do świadomego przyjęcia sakramentu bierzmowania. Wskazania te podkreślały potrzebę pogłębionej katechezy, która miała kształtować dojrzałą wiarę kandydatów, oraz znaczenie formacji mistagogicznej, angażującej nie tylko młodzież, ale również ich rodziców i całą wspólnotę parafialną²⁹.

We wskazaniach Konferencji Episkopatu Polski, wprowadzonych do diecezji sosnowieckiej w 2017 roku przez biskupa Grzegorza Kaszaka, szczególne znaczenie przypisano formacji rodziców młodzieży przygotowującej się do bierzmowania. Spotkania z rodzicami zaplanowano jako uzupełnienie kolejnych etapów formacyjnych kandydatów do bierzmowania, obejmujących pogłębienie wiary w Jezusa Chrystusa, przynależność do Kościoła, potrzebę nawrócenia, przeżywanie Eucharystii i ostateczne przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Po każdym z tych etapów organizowano spotkania z rodzicami, w których poruszano takie kwestie, jak odpowiedzialność za własną wiarę i przekaz wartości religijnych dzieciom, odpowiedzialność za Kościół, konieczność przebaczenia w rodzinie, celebrowanie niedziel

²⁸ Por. tamże, s. 231–232.

²⁹ Por. Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Komunikat dotyczący przygotowania do bierzmowania (01.09.2017)*, w: SWD, Rok 25(2017), s. 123.

i uroczystości religijnych, a także przygotowanie rodziny do właściwego przeżycia uroczystości bierzmowania³⁰.

Pierwszy etap formacji kandydatów, zatytułowany „Wierzę w Jezusa Chrystusa,” skupiał się na doświadczeniu Bożej miłości i zawierzeniu Bogu jako źródłu szczęścia. Dla rodziców ten etap wiązał się z refleksją nad ich odpowiedzialnością za przekazanie dzieciom wartości religijnych i nad znaczeniem miłości w rodzinie. Autorzy wskazań podkreślali, że rodzice powinni byli świadomie uczestniczyć w tym etapie przygotowania, aby mogli skutecznie wspierać duchowy rozwój swoich dzieci i stawać się dla nich przewodnikami w wierze³¹.

Drugi etap formacji, „Wierzę w Kościół,” poświęcony był wprowadzeniu kandydatów do bierzmowania w tajemnicę Kościoła jako wspólnoty i miejsca zbawienia. Młodzież poznawała znaczenie Kościoła, sakramentów oraz swoje miejsce we wspólnocie. Dla rodziców ten etap obejmował refleksję nad ich odpowiedzialnością za Kościół i wspólną parafialną oraz nad sposobami zaangażowania w życie Kościoła jako rodziny. Zwracano uwagę, że rodzice powinni byli aktywnie uczestniczyć w wydarzeniach parafialnych, dając przykład zaangażowania dzieciom³².

Trzeci etap, „Chcę się nawrócić,” oraz czwarty, „Chcę żyć Eucharystią,” koncentrowały się na sakramencie pokuty i pojednania oraz na Eucharystii jako źródle duchowego życia. Młodzież poznawała znaczenie nawrócenia, przebaczenia oraz uczestnictwa w Eucharystii. Rodzice byli zaproszeni do refleksji nad koniecznością nieustannego nawracania się i przebaczenia w rodzinie oraz nad głębszym przeżywaniem Mszy świętej w życiu rodzinnym. Te etapy miały pomóc rodzicom w pogłębieniu więzi duchowych we wspólnocie rodzinnej, co sprzyjało świadomemu przeżywaniu sakramentów przez całą rodzinę³³.

³⁰ Por. Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania (14.04.2017)*, [online] [dostęp: 04.11.2024], dostępny w Internecie: <<http://www.katecheza.sosnowiec.pl/prawo/dokumenty-kocioa/510-wskazania-konferencji-episkopatu-polski-dotycze-przygotowania-do-przyjcia-sakramentu-bierzmowania-z-dnia-14-marca-2017-r>>.

³¹ Por. tamże.

³² Por. tamże.

³³ Por. tamże.

Ostatni, piąty etap formacji, zatytułowany „Jestem gotowy,” koncentrował się na przygotowaniu duchowym kandydatów do bierzmowania. Młodzież poznawała znaczenie sakramentu bierzmowania, jego liturgię i zobowiązania wynikające z przyjęcia Ducha Świętego. Rodzice byli zachęceni do przygotowania całej rodziny do tej uroczystości i do podjęcia wspólnych działań apostołskich. Autorzy wskazań podkreślali, że bierzmowanie ma być nie tylko świętem młodzieży, lecz także całej rodziny, która powinna była wspierać młodych ludzi na ich drodze do dojrzałej wiary i świadectwa chrześcijańskiego życia³⁴.

³⁴ Por. tamże.

4. KATECHEZA PRZEDŚLUBNA

Katecheza przedślubna stanowiła kompleksowy proces przygotowania narzeczonych do przyjęcia sakramentu małżeństwa, uwzględniając różnorodne formy pracy dydaktycznej i duszpasterskiej, zgodnie z zaleceniami dokumentów kościelnych¹. Program obejmował przygotowanie na kilku poziomach, które prowadziły młodych ludzi przez kolejne etapy formacji, poczynając od wychowania w środowisku rodzinnym, aż po bezpośrednie przygotowanie do samej ceremonii zaślubin. Etapy te uwzględniały zarówno podstawowe wychowanie religijne, jakie młodzi ludzie otrzymywali w rodzinach, jak i specjalistyczne katechezy, które pogłębiały ich wiedzę na temat istoty małżeństwa jako sakramentu, jego wymagań oraz wartości, jak to nakazują wytyczne kościelne².

Katecheza przedślubna przyjmowała różnorodne formy, od tradycyjnych wykładów, które stanowiły bazę teoretyczną, po bardziej angażujące dyskusje, które pozwalały uczestnikom na swobodną wymianę doświadczeń i refleksji nad omawianymi zagadnieniami³. Dokumenty kościelne podkreślają potrzebę aktywnego zaangażowania narzeczonych, dlatego też często spotkania przyjmowały formę warsztatów, które umożliwiały praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy w kontekście przyszłego życia małżeńskiego. Taka struktura katechezy nie tylko dostarczała wiedzy teoretycznej, lecz także sprzyjała pogłębianiu relacji między narzeczonymi i przygotowywała ich do podjęcia odpowiedzialnych ról w życiu małżeńskim i rodzinnym⁴.

¹ Por. Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o Katechizacji* (15.08.1997), Poznań 1998, p. 232.

² Por. J. Dzierżanowski, *Katecheza przygotowująca do małżeństwa*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kostorz (red.), Kielce 2022, s. 322–325.

³ Por. M. Zajęc, *Katecheza parafialna*, w: *Wybrane zagadnienia z katechetyki*, J. Stala (red.), Tarnów 2003, s. 158–163; P. Maciaszek, *Repertuar muzyczny celebracji sakramentu małżeństwa. Aspekt medialny, kulturowy i liturgiczny*, „Collectanea Theologica” 90(2020) nr 1, s. 121–125.

⁴ Por. A. Kiciński, *Korelacja w katechezie*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kostorz (red.), Kielce 2022, s. 382–384.

Przygotowanie obejmowało również aspekty duchowe, zgodnie z nauką Kościoła, zachęcając narzeczonych do uczestnictwa w rekolekcjach i dniach skupienia, które miały umożliwić im głębsze zrozumienie sakramentalnej natury małżeństwa. Uwzględniano także elementy liturgiczne i teologiczne, szczegółowo omawiając znaczenie i symbolikę poszczególnych elementów ceremonii małżeństwa. Program ten, bazując na różnych metodach przekazu i zgodnie z kościelnymi wytycznymi, kładł nacisk na rozwój duchowy i moralny uczestników, dostosowując treści do ich potrzeb oraz przygotowując ich do życia zgodnego z zasadami wiary katolickiej⁵.

W niniejszym rozdziale zostanie omówione prawodawstwo oraz ewolucja katechez przedślubnych w diecezji, z uwzględnieniem historycznych zmian w podejściu do przygotowania narzeczonych do sakramentu małżeństwa. Szczegółowo zostanie również przedstawiona jedna z form katechez realizowanych w formie warsztatowej, która stanowi przykład nowoczesnego podejścia do katechezy, angażującego uczestników w sposób bardziej praktyczny i interaktywny.

4.1. REGULACJE DIECEZJALNE

Pierwsze wytyczne dotyczące katechezy przedmałżeńskiej w diecezji sosnowieckiej znajdują się w uchwałach I Synodu Diecezji Sosnowieckiej. Opisano tam trzystopniowy proces przygotowania do małżeństwa, który obejmowało przygotowanie dalsze, bliższe oraz bezpośrednie. Przygotowanie dalsze realizowano poprzez życie w rodzinie, edukację szkolną, katechizację oraz uczestnictwo w życiu społecznym. Ten etap miał na celu wprowadzenie młodych ludzi w podstawowe zasady życia chrześcijańskiego, w tym również w zrozumienie wartości małżeństwa jako sakramentu i powołania⁶.

Przygotowanie bliższe, które miało miejsce w pierwszej klasie szkoły ponadgimnazjalnej⁷, składało się z cyklu 25 katechez. W czasach obrad synodu system edukacyjny obejmował sześcioklasową szkołę pod-

⁵ Por. E. Osewska, *Katecheza rodzinna*, w: *Katechetyka szczegółowa*, J. Stala (red.), Tarnów 2003, s. 269–274.

⁶ Por. *I Synod Diecezji Sosnowieckiej, Statut 7. Duszpasterstwo rodzin*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, p. 325–327.

⁷ W czasach obrad synodu system edukacyjny obejmował sześcioklasową szkołę podstawową oraz trzyletnie gimnazjum.

stawową oraz trzyletnie gimnazjum, co wpływało na organizację katechezy. Program opracowany dla tego etapu przygotowania stanowił on ważny element formacji młodzieży w zakresie teologii małżeństwa i rodziny. W tym okresie kształtowano podstawy rozumienia małżeństwa jako sakramentu, a także podejście do odpowiedzialności wynikającej z życia rodzinnego. Program do tej części przygotowania do małżeństwa powstał w diecezji sosnowieckiej, lecz nie jest elementem niniejszego opracowania⁸.

Bezpośrednie przygotowanie przedślubne, będące trzecim etapem, obejmowało trzy katechezy skupione na teologii małżeństwa i rodziny, etyce życia małżeńskiego oraz liturgii sakramentu małżeństwa. Oprócz tych katechez, narzeczeni mieli obowiązek uczestniczyć w dwóch spotkaniach z duszpasterzem oraz odbyć konsultacje z doradcą w diecezjalnej poradni rodzinnej. Taki program przygotowania miał na celu zapewnienie narzeczonym nie tylko wiedzy teoretycznej, ale również duchowego i praktycznego wsparcia w zrozumieniu roli małżeństwa jako powołania chrześcijańskiego⁹.

Za organizację katechez przedślubnych odpowiedzialny był Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, współpracujący z Dekanalnymi Duszpasterzami Rodzin. Katechezy odbywały się w parafiach, w których narzeczeni przygotowywali się do sakramentu małżeństwa. Prowadzenie katechez powierzono duchownym oraz świeckim absolwentom Diecezjalnego Studium Życia Rodzinnego. Taki model zapewniał, że przekazywana wiedza była zarówno teologicznie poprawna, jak i dostosowana do realiów życia rodzinnego¹⁰.

Bezpośrednie przygotowanie przedślubne, będące przedmiotem analizy w niniejszym rozdziale, stanowiło istotny element przygotowania do małżeństwa, łącząc elementy duchowej formacji, praktycznego przygotowania oraz wsparcia duszpasterskiego. Jego celem było nie tylko przekazanie narzeczonym podstawowych informacji teologicznych, ale również wyposażenie ich w narzędzia potrzebne do budowania trwałej, chrześcijańskiej rodziny.

⁸ Por. A. Cieślak i inn., *Sympatia – narzeczeństwo – małżeństwo – rodzina. Program przedmałżeńskiej katechezy parafialnej dla młodzieży klas I szkół ponadgimnazjalnych*, Sosnowiec 2004.

⁹ Por. *I Synod Diecezji Sosnowieckiej, Statut 7. Duszpasterstwo rodzin...*, dz. cyt., p. 327.

¹⁰ Por. tamże, p. 316–319.

W 2011 roku w diecezji sosnowieckiej wprowadzono nowy program przygotowania do małżeństwa, który znacząco zmienił sposób prowadzenia katechez przedślubnych. Program ten zakładał pięć spotkań grupowych, z których część prowadzona była przez kapłana, a pozostałe przez doradców życia rodzinnego. Dodatkowo program obejmował dwa indywidualne spotkania w poradni życia rodzinnego, prowadzone przez doradcę. Nowy model przygotowania uwzględniał nie tylko teologiczne aspekty małżeństwa, ale również praktyczne wsparcie w zakresie życia rodzinnego, co miało na celu kompleksowe przygotowanie narzeczonych do sakramentu małżeństwa. Zmiana systemu katechez wymagała również dostosowania organizacyjnego w dekanatach. We współpracy z dekanalnymi duszpasterzami rodzin, proboszczowie odpowiedzialni za parafie dbali o wprowadzenie nowego systemu w poszczególnych dekanatach. Dzięki temu narzeczeni mogli uczestniczyć w przygotowaniach w sposób dostosowany do nowych wytycznych, zapewniając jednocześnie spójność formacji małżeńskiej w całej diecezji¹¹.

W 2022 roku w diecezji sosnowieckiej przeprowadzono kolejną reformę katechez przedślubnych, które odbywają się w kilku ośrodkach: w Jaworznie, Czeladzi, Olkuszu oraz Wolbromiu. Każde z tych miejsc oferuje narzeczonym program przygotowania dostosowany do lokalnych potrzeb, jednak wspólnym celem wszystkich ośrodków jest wsparcie narzeczonych w przygotowaniach do zawarcia sakramentu małżeństwa, zarówno pod względem duchowym, jak i praktycznym¹².

Katechezy przedślubne w Jaworznie odbywają się w Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy i są rozłożone na trzy dni, od piątku do niedzieli. Program łączy wykłady prowadzone przez małżeństwo ze wspólnoty „Spotkania Małżeńskie” oraz księdza, co zapewnia różnorodną perspektywę zarówno duchową, jak i praktyczną. Narzeczeni uczestniczą w wykładach, w których poruszane są tematy dotyczące miłości małżeńskiej, życia rodzinnego oraz teologicznych aspektów małżeństwa. Ostatni dzień katechez kończy się wspólną Mszą Świętą, co podkreśla duchowy wymiar przygotowań do sakramentu małżeństwa¹³.

¹¹ Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Zmiana systemu przygotowania do małżeństwa (01.09.2011)*, w: SWD, Rok 19(2011), s. 155–157.

¹² Por. tenże, *Reforma prowadzenia kursów przygotowania bezpośredniego do małżeństwa (pre-kany) (10.09.2022)*, w: SWD, Rok 30(2022), s. 193–195.

¹³ Por. *Plan kursu przedmałżeńskiego w Jaworznie* [online] [dostęp: 23.10.2024], dostępny w Internecie: <<https://narzeczeni.sosnowiec.pl/kursy-predmalzenskie/kurs-predmalzenski-w-jaworznie-17-19-listopada-2-2-2-2/>>.

W Czeladzi katechezy odbywają się w „Domu SZILO”, a program przygotowujący narzeczonych do małżeństwa jest realizowany w formie trzech bloków wykładowo-warsztatowych, które mają miejsce w trzy kolejne czwartki miesiąca. Program obejmuje zagadnienia związane z odpowiedzialnym rodzicielstwem, psychofizycznymi aspektami relacji małżeńskiej oraz analizą symboliki i liturgii sakramentu małżeństwa. Ważnym elementem katechez w Czeladzi jest refleksja nad bliskością, komunikacją oraz przygotowaniem do życia wspólnego, co sprzyja lepszemu zrozumieniu wyzwań związanych z małżeństwem¹⁴.

W Olkuszu katechezy odbywają się w parafii św. Maksymiliana Marii Kolbego i są rozłożone na trzy dni. Program kładzie nacisk na pogłębienie duchowego wymiaru małżeństwa, zwłaszcza w kontekście miłości małżeńskiej oraz odpowiedzialności wobec współmałżonka. Wykłady prowadzone przez księdza i małżeństwo obejmują zarówno teoretyczne aspekty sakramentu, jak i praktyczne porady dotyczące życia rodzinnego. Całość kończy się wspólną Mszą Świętą oraz wręczeniem dyplomów, co symbolicznie podkreśla zakończenie duchowego przygotowania do małżeństwa¹⁵.

Program katechez w Wolbromiu, który charakteryzuje się warsztatowym charakterem, oferuje narzeczonym aktywne uczestnictwo i możliwość pracy nad swoją relacją. Piątkowe spotkania dotyczą miłości i dynamiki relacji, natomiast sobotnie wykłady skupiają się na emocjach w związku. W niedzielę omawiane są zagadnienia związane z seksualnością, rodzicielstwem oraz teologią małżeństwa, a uczestnicy mają okazję wziąć udział we Mszy Świętej¹⁶.

Program w Wolbromiu został przygotowany przez członków wspólnoty „Ubogaceni” działającej w parafii Podwyższenia Krzyża Świętego. Jest on najbardziej adekwatny do wytycznych „Dyrektorium o Kate-

¹⁴ Por. *Plan kursu przedmałżeńskiego w Czeladzi* [online] [dostęp: 23.10.2024], dostępny w Internecie: <<https://narzeczeni.sosnowiec.pl/kursy-przedmalzenskie/kurs-przedmalzenski-w-czeladzi-czwartki-16-23-30-listopada-2-2-2-2-2-2/>>.

¹⁵ Por. *Plan kursu przedmałżeńskiego w Olkuszu* [online] [dostęp: 23.10.2024], dostępny w Internecie: <<https://narzeczeni.sosnowiec.pl/kursy-przedmalzenskie/kurs-przedmalzenski-w-olkuszu-7-9-czerwca-2-2-2/>>.

¹⁶ Por. *Plan kursu przedmałżeńskiego w Wolbromiu* [online] [dostęp: 23.10.2024], dostępny w Internecie: <<https://narzeczeni.sosnowiec.pl/kursy-przedmalzenskie/kurs-przedmalzenski-w-wolbromiu-15-17-listopada/>>.

chizacji” z 2020 roku¹⁷, które kładło nacisk na aktywne zaangażowanie uczestników i rozwijanie ich relacji w kontekście duchowym i praktycznym. Program ten będzie stanowił przedmiot szczegółowej analizy w niniejszej pracy jako przykład katechezy poprzedzającej przyjęcie sakramentu małżeństwa.

4.2. MATERIAŁY KATECHETYCZNE PRZYGOTOWANE PRZEZ WSPÓLNOTĘ „UBOGACENI”

Autorami analizowanych w niniejszym paragrafie katechez przedmażeńskich byli członkowie wspólnoty „Ubogaceni” funkcjonującej przy parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Wolbromiu: Martyna Pałka, Marcin Ficek oraz Marcin Wąchał. W trakcie trzydniowego cyklu spotkań, obejmującego piątkowe popołudnie, sobotę oraz niedzielę, autorzy dzielili się swoją wiedzą i doświadczeniem w zakresie życia małżeńskiego¹⁸. Katechezy były podzielone na cztery bloki tematyczne, których celem było nie tylko teoretyczne przygotowanie narzeczonych do sakramentu małżeństwa, ale także pomoc w zrozumieniu praktycznych aspektów wspólnego życia. Wykłady autorów, poparte licznymi przykładami z życia codziennego, pozwalały uczestnikom lepiej odnosić się do omawianych zagadnień, nadając katechezom charakter autentyczny i praktyczny¹⁹.

Plan katechez obejmował trzy dni zajęć, które były podzielone na tematyczne bloki. Pierwszy dzień, piątkowe popołudnie, koncentrował się na zagadnieniu miłości. Uczestnicy spotykali się, aby wspólnie rozważać, czym jest miłość, a czym nie jest, jednocześnie obalając powszechne mity na ten temat. Dyskusje dotyczyły także dynamiki miłości małżeńskiej i jej ewolucji w czasie. Sobota była poświęcona tematowi komunikacji w małżeństwie oraz lepszemu poznaniu siebie i partnera. Omówione zostały różnice między kobietą a mężczyzną, temperamenty oraz tzw. języki miłości, czyli sposoby wyrażania i odbierania uczuć. Uczestnicy dowiady-

¹⁷ Papiaska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o Katechizacji* (23.02.2020), nr. 194–223.

¹⁸ Słodczyk M., *Wywiad z Martyną Pałką, Marcinem Fickiem oraz Marcinem Wąchałem, przeprowadzony 14 września 2024 roku.*

¹⁹ Autor niniejszej pracy, za zgodą prowadzących kurs, brał w nim udział w charakterze obserwatora w dniach 13–15.09.2024.

wali się, jak emocje wpływają na relacje oraz jak skutecznie komunikować się w małżeństwie. Dzień kończył się adoracją Najświętszego Sakramentu. W niedzielę, po Mszy Świętej, omawiano zagadnienia związane z seksualnością, odpowiedzialnym rodzicielstwem oraz teologią małżeństwa. Spotkanie zamykało omówienie aspektów liturgicznych oraz prawnych ślubu, co przygotowywało narzeczonych do samej ceremonii²⁰.

Pierwszym elementem niniejszej analizy będą zasady panujące podczas spotkań, które mają na celu stworzenie przestrzeni sprzyjającej dialogowi i refleksji. Autorzy katechez wprowadzają uczestników w tematykę małżeństwa, omawiając zarówno jego teologiczne aspekty, jak i praktyczne wyzwania, które pojawiają się w życiu małżeńskim. Wykłady mają charakter interaktywny, a narzeczeni są zachęceni do aktywnego uczestnictwa, co sprzyja pogłębieniu wzajemnego zrozumienia. Dzięki temu, katechezy pełnią nie tylko rolę edukacyjną, ale także wspierają rozwój duchowy i emocjonalny uczestników²¹.

Drugim analizowanym w niniejszej pracy elementem programu będą testy dla narzeczonych, które mają na celu pogłębienie ich wzajemnego poznania. Testy te pomagają parom zidentyfikować różnice charakterologiczne, potrzeby emocjonalne oraz mocne strony relacji. Autorzy podkreślają znaczenie wzajemnego zrozumienia i umiejętności komunikacji jako podstawowych filarów trwałego małżeństwa. Wyniki testów dostarczają narzeczonym cennych informacji na temat ich relacji, co pozwala na wczesne zidentyfikowanie potencjalnych obszarów wymagających dalszej pracy i rozwoju²².

Ostatnim elementem analizy będą prezentacje multimedialne, które stanowią materiał pomocniczy i zostały opracowane przez autorów. Prezentacje obejmują omawiane tematy w sposób uporządkowany, uwzględniając teologię małżeństwa, zasady etyki życia małżeńskiego, a także praktyczne kwestie związane z budowaniem relacji. Materiały te wspierają uczestników w zrozumieniu omawianych treści oraz wprowadzają ich w bogatą symbolikę i tradycję katolicką związaną z sakramentem małżeństwa²³.

²⁰ Słodczyk M., *Wywiad z Martyną Pałką, Marcinem Fickiem oraz Marcinem Wąchalem, przeprowadzony 14 września 2024 roku.*

²¹ Zob. Aneks I, część A–B.

²² Zob. tamże, część C–F.

²³ Zob. tamże, część G–I.

Materiały omawianych katechez przedmażeńskich nie były dotychczas publikowane w żadnej formie. Za zgodą autorów, zostaną one zaprezentowane w Aneksie I niniejszej pracy. Prezentacja tych materiałów pozwoli na dokładniejsze zrozumienie struktury i treści programu.

Zasady panujące na katechezach przedmażeńskich zostały nazwane przez autorów mianem „Kontraktu spotkania”. Narzeczeni są zapoznawani na samym początku spotkań z panującymi na nim zasadami. Stanowią one istotny element organizacyjny i formacyjny całego procesu przygotowania do sakramentu małżeństwa. Już pierwszego dnia, po zawarciu wspólnoty, uczestnicy otrzymują szczegółowo omówione zasady, mające na celu zapewnienie jasnych oczekiwań i norm obowiązujących podczas całego cyklu. Zasady te tworzą przestrzeń, w której narzeczeni mogą swobodnie dzielić się swoimi refleksjami i doświadczeniami, jednocześnie przestrzegając prywatności i osobistych granic pozostałych uczestników. Wprowadzenie tych reguł ma na celu zbudowanie atmosfery wzajemnego szacunku, zaufania i otwartości, co jest kluczowe w procesie przygotowania do małżeństwa²⁴.

Jedną z najważniejszych zasad jest zasada „*Las Vegas*”, która nakazuje zachowanie pełnej dyskrecji co do tego, co dzieje się i jest omawiane podczas katechez. Zapewnia, że historie, przykłady oraz osobiste doświadczenia uczestników i prowadzących nie będą przekazywane poza grupą. Dyskrecja ta pozwala na swobodną wymianę myśli i doświadczeń, co sprzyja budowaniu zaufania w grupie. Dzięki temu uczestnicy mają pewność, że ich prywatność zostanie uszanowana, co ułatwia otwartą komunikację i głębsze refleksje nad życiem małżeńskim²⁵.

Oprócz zasady dyskrecji, wprowadzane są inne zasady, które wspierają organizację spotkań. Narzeczeni zobowiązani są do punktualności oraz pełnej obecności – zarówno fizycznej, jak i psychicznej – podczas wszystkich katechez. Ważnym elementem jest wyłączenie urządzeń elektronicznych, co umożliwia pełne skupienie się na treściach spotkań. Organizatorzy zachęcają również do aktywnego udziału w dyskusjach, co sprzyja nie tylko lepszemu zrozumieniu omawianych kwestii, ale również pogłębia relację narzeczonych. Każdy uczestnik jest także zobowiązany do pracy w parach, co wzmacnia więzi i rozwija umiejętności

²⁴ Por. Aneks I, część A, s. 1.

²⁵ Pro. tamże.

komunikacyjne między narzeczonymi, zgodnie z zasadą „ja” w komunikacji, która uczy wyrażania swoich emocji i nienarzucania ich innym²⁶.

Istotnym elementem katechez jest także wolność osobista w wyrażaniu opinii. Organizatorzy podkreślają, że choć omawiane tematy związane są z nauką Kościoła, uczestnicy mają pełną wolność w kształtowaniu swoich przekonań i podejmowaniu decyzji zgodnie z własnym sumieniem. Zgodnie z naukami Soboru Watykańskiego II, szacunek dla sumienia każdego człowieka jest kluczowy, a katechezy mają na celu pomoc narzeczonym w podejmowaniu refleksji nad wartościami, które będą kształtować ich małżeństwo²⁷.

Bardzo ważnym elementem katechez przedmażeńskich jest zawiązanie wspólnoty, które nie ma na celu utrzymywania relacji nauczyciel-uczeń, ale raczej towarzyszenie narzeczonym w ich wzajemnym poznawaniu się i budowaniu relacji. Zawiązanie wspólnoty stanowi kluczowy moment przygotowania do sakramentu małżeństwa, ponieważ umożliwia uczestnikom stworzenie atmosfery wzajemnego wsparcia i otwartości²⁸.

Na etapie zawiązywania wspólnoty narzeczeni wprowadzani są w proces wzajemnego poznawania się poprzez zadawanie pytań, które inicjują głębszą refleksję. Pytania takie jak „Po co chcą wziąć ślub?”, „Jakie małżeństwo chcieliby stworzyć?” oraz „Jakie przeszkody mogą napotkać na swojej drodze?” pozwalają uczestnikom na wymianę poglądów i wzajemne odkrywanie swoich priorytetów w przyszłym życiu małżeńskim. Zasady dialogu w tym momencie mają na celu budowanie atmosfery otwartości i zaufania, co sprzyja pogłębionemu zrozumieniu wzajemnych oczekiwań oraz wyzwań²⁹.

Zadawanie pytań nie tylko inicjuje rozmowę, ale również wspiera narzeczonych w refleksji nad budowaniem trwałego związku. Pytania typu „Jak to zrobić?” oraz „Kto jest dla was wzorem?” umożliwiają parom zastanowienie się nad wartościami, które chcieliby wprowadzić do swojego małżeństwa, a także nad sposobami radzenia sobie z potencjalnymi trudnościami, takimi jak brak zaufania czy wpływ rodziny³⁰.

²⁶ Por. tamże, s.2.

²⁷ Por. tamże.

²⁸ Por. Aneks I, część B, s. 1–3.

²⁹ Por. tamże, s. 2.

³⁰ Por. tamże, s. 3.

Ważnym elementem katechez przedślubnych są karty do pracy warsztatowej, które umożliwiają narzeczonym indywidualną refleksję nad zagadnieniami omawianymi podczas spotkań. Dzięki tym materiałom katechezy nie ograniczają się jedynie do teoretycznych wykładów. Oprócz dialogicznego charakteru prezentacji tematów, w którym prelegenci angażują uczestników poprzez zadawanie pytań i umożliwienie im wyrażenia własnych opinii. Takie podejście sprzyja aktywnej interakcji, zachowując przy tym autonomię i niezależność każdego z uczestników.

Wśród przeprowadzanych warsztatów znajdują się testy zgodności, materiały dotyczące wyobrażeń i opinii o współżyciu małżeńskim, a także ćwiczenia związane z komunikacją bez przemocy, w których narzeczeni wymieniają się doświadczeniami. Szczególnie istotna jest praca zatytułowana „Mój list do Ciebie”, w której narzeczeni wyrażają swoje intencje i motywacje dotyczące zawarcia sakramentu małżeństwa. Wyniki tych zadań pozostają wyłącznie do wiadomości par, co zapewnia im pełną prywatność i swobodę w analizowaniu swoich relacji oraz przyszłych planów, bez konieczności dzielenia się nimi z prowadzącymi lub innymi uczestnikami.

Test zgodności, wypełniany w czasie katechez przedślubnych, jest istotnym narzędziem wspomagającym wzajemne poznawanie się narzeczonych. Jego celem jest zachęcenie do refleksji nad kluczowymi aspektami wspólnego życia małżeńskiego, takimi jak wartości, role w rodzinie, finanse czy plany związane z przyszłością. Każdy z narzeczonych wypełnia test samodzielnie, co umożliwia swobodną ocenę własnych poglądów i oczekiwań. Następnie para dzieli się swoimi odpowiedziami, co stanowi punkt wyjścia do rozmowy o ważnych tematach, które mogą mieć kluczowe znaczenie w ich przyszłym życiu małżeńskim³¹.

Test obejmuje pytania dotyczące m.in. podziału obowiązków domowych, opieki nad dziećmi, zarządzania finansami oraz priorytetów zawodowych. Narzeczeni są zaproszeni do zastanowienia się nad codziennymi aspektami życia, jak np. kto będzie wstawał do dziecka w nocy, czy jak podzielić urlop rodzicielski. Istotnym elementem są także pytania o wartości, hierarchię celów życiowych oraz sposób spędzania czasu wolnego i świąt. Test nie służy jedynie identyfikacji potencjalnych różnic, ale przede wszystkim otwiera przestrzeń do dialogu, pozwalając na-

³¹ Por. Aneks I, część C, s. 1–2.

rzeczonym na lepsze zrozumienie wzajemnych oczekiwań i budowanie relacji opartej na dialogu i wzajemnym szacunku³².

Karta pracy warsztatowej pt. „Nasze wyobrażenia i poglądy na temat współżycia płciowego” ma za zadanie zachęcenie narzeczonych do refleksji nad ich postrzeganiem i oczekiwaniami względem współżycia w małżeństwie. Proces ten ma na celu ułatwienie szczerzej rozmowy na temat jednego z kluczowych elementów relacji małżeńskiej, który nie tylko łączy parę fizycznie, ale także buduje więź emocjonalną i duchową. Uczestnicy wypełniają kartę, odpowiadając na pytania i zaznaczając stwierdzenia dotyczące roli współżycia jako formy dialogu, okazywania miłości oraz budowania serdeczności. Narzeczeni są również zachęceni do refleksji nad duchowym wymiarem współżycia oraz do zastanowienia się nad przekonaniami i miami, które mogą wpływać na ich postrzeganie tej sfery życia³³.

Po wypełnieniu karty, narzeczeni omawiają swoje odpowiedzi, co sprzyja lepszemu zrozumieniu wzajemnych potrzeb, wartości i oczekiwań. Pytania takie jak „Jakie nadzieje daje mi myśl o naszym przyszłym współżyciu?” czy „Na czym polega moja odpowiedzialność w tej dziedzinie?” otwierają przestrzeń do szczerzej rozmowy na temat wyzwań i przyszłych decyzji związanych z intymnością. Celem tej części katechez jest nie tylko identyfikacja różnic w podejściu do współżycia, ale także budowanie otwartości i zaufania, co wzmocni więź małżeńską zgodnie z nauką Kościoła³⁴.

Kolejna karta pracy warsztatowej pt. „Komunikacja bez przemocy”, którą wypełniają narzeczeni podczas katechezy przedmałżeńskiej, służy jako narzędzie do refleksji nad komunikacją w relacji. Narzeczeni są proszeni o przeanalizowanie destrukcyjnych komunikatów, które mogą pojawić się w codziennych sytuacjach, oraz o zaproponowanie ich konstruktywnych odpowiedników. Konstruktywne komunikaty mają na celu wyrażenie emocji i potrzeb w sposób, który unika eskalacji konfliktu, a zamiast tego sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i budowaniu relacji opartych na szacunku. Karta pomaga uczestnikom warsztatów w praktykowaniu konkretnych technik komunikacyjnych, opierających się na obserwacji sytuacji, wyrażaniu własnych uczuć i formułowaniu prośby, co stanowi fundament komunikacji bez przemocy³⁵.

³² Por. tamże.

³³ Por. Aneks I, część D, s. 1–3.

³⁴ Por. tamże.

³⁵ Por. Aneks I, część E, s. 1.

Analiza tej karty umożliwia narzeczonym głębsze zrozumienie różnic między komunikatami destrukcyjnymi, które często zawierają krytykę, oskarżenia lub agresję, a komunikatami konstruktywnymi, które opierają się na szacunku i empatii. Dzięki temu narzeczeni mogą w praktyce ćwiczyć dialog oparty na otwartości i wzajemnym wsparciu, co jest kluczowym elementem udanego związku małżeńskiego. Karta stanowi również punkt wyjścia do dyskusji na temat osobistych nawyków komunikacyjnych i ich wpływu na relację, co pozwala na świadome kształtowanie wzorców interakcji w przyszłym małżeństwie³⁶.

Karta pracy warsztatowej pt. „Mój list do Ciebie” stanowi wyjątkową formę komunikacji pomiędzy narzeczonymi. Podczas warsztatów narzeczeni mają okazję napisać list do swojej drugiej połowy, odpowiadając na pytania dotyczące ich relacji oraz wspólnej przyszłości. List ma na celu skłonić uczestników do refleksji nad ich motywacjami związanymi z zawarciem małżeństwa, wizją wspólnego życia oraz wzajemnym wsparciem. Jest to narzędzie, które przez pisemną formę wyrażania uczuć i myśli, pozwala na pogłębienie relacji, wzmacniając trwałość związku. Refleksja nad odpowiedziami na pytania postawione w liście sprzyja głębszej komunikacji i może prowadzić do dalszych rozmów na temat wzajemnych pragnień, wartości oraz planów na przyszłość. W ten sposób narzeczeni, poprzez sztukę pisania, mają szansę budować fundamenty trwałej relacji, opartej na szczerym dialogu i wspólnych marzeniach³⁷.

Katechezom przedślubnym towarzyszą cztery prezentacje, które prowadzący wykorzystują do przekazywania teoretycznych treści. W pierwszym dniu katechez, uczestnicy zapoznają się z kluczowymi zagadnieniami dotyczącymi dynamiki miłości małżeńskiej. Drugi dzień, odbywający się w sobotę, poświęcony jest poznawaniu siebie, co stanowi fundamentalny element w budowaniu trwałych i dojrzałych relacji małżeńskich. Następnie kontynuowane są tematy związane z emocjami, konfliktami oraz komunikacją w związku.

Trzeci, ostatni dzień katechez, który odbywa się w niedzielę, poświęcony jest zagadnieniu seksualności w małżeństwie, ukazując jej istotną rolę w życiu małżeńskim z perspektywy duchowej i relacyjnej oraz aspekty praktyczne związane z samą uroczystością ślubu.

³⁶ Por. tamże.

³⁷ Por. Aneks I, część F, s. 1.

W pierwszym dniu katechez przedmażeńskich omawiane są fundamentalne zagadnienia związane z dynamiką miłości małżeńskiej, oparte na koncepcji amerykańskiego psychologa Roberta Sternberga. Sternberg wyróżnia trzy kluczowe składniki miłości: intymność, namiętność oraz zaangażowanie, które w różnym stopniu kształtują relacje małżeńskie. Intymność obejmuje emocjonalną bliskość, wzajemne zrozumienie i wsparcie, stanowiąc fundament poczucia bezpieczeństwa w związku. Namiętność wiąże się z intensywnymi emocjami, zarówno pozytywnymi, jak i negatywnymi, a jej odpowiednie podtrzymywanie jest istotnym elementem udanego małżeństwa. Zaangażowanie natomiast odnosi się do decyzji i działań zmierzających do utrzymania relacji, co zapewnia trwałość związku³⁸.

Sternberg wyróżnia różne formy miłości w zależności od kombinacji tych trzech wymiarów. Na przykład, „lubienie” charakteryzuje się obecnością intymności, lecz brakiem namiętności i zaangażowania, podczas gdy „zadurzenie” opiera się na silnej namiętności, pozbawionej intymności i zaangażowania. Idealnym modelem jest „miłość doskonała”, gdzie wszystkie trzy elementy – intymność, namiętność i zaangażowanie – są obecne, co stanowi wzór pełnej i trwałej relacji małżeńskiej³⁹.

Prezentacja podczas pierwszego dnia katechez porusza także zmieniający się charakter miłości małżeńskiej w miarę upływu czasu. Proces ten obejmuje fazy, takie jak zakochanie, romantyczne początki, związek kompletny, związek przyjacielski oraz związek pusty. Każda z tych faz wiąże się z różnym natężeniem intymności, namiętności i zaangażowania, co pokazuje, że miłość w małżeństwie jest dynamiczna i wymaga ciągłej pracy ze strony obojga partnerów⁴⁰.

Pierwszy dzień katechez kładzie również duży nacisk na znaczenie proaktywnej komunikacji w małżeństwie. Komunikacja oparta na wzajemnym zrozumieniu, empatii oraz otwartości w wyrażaniu emocji i potrzeb stanowi klucz do rozwiązywania konfliktów oraz budowania trwałej relacji. Partnerzy, którzy potrafią konstruktywnie komunikować się ze sobą, mają większe szanse na utrzymanie satysfakcjonującego związku, co podkreśla znaczenie ciągłej pracy nad relacją małżeńską⁴¹.

³⁸ Por. Aneks I, część G, slajdy 1–3.

³⁹ Por. tamże, slajdy 4–5.

⁴⁰ Por. tamże, slajdy 6–7.

⁴¹ Por. tamże, slajdy 8–9.

W drugim dniu katechez przedmażeńskich, które odbywają się w sobotę, poruszane są istotne zagadnienia dotyczące poznawania siebie, co jest kluczowe w budowaniu trwałych i dojrzałych relacji małżeńskich. Program katechez koncentruje się na różnicach między kobietą a mężczyzną, temperamentach oraz językach miłości, co pozwala na głębsze zrozumienie partnera w kontekście życia małżeńskiego. Poznawanie tych aspektów relacji pomaga narzeczonym lepiej przygotować się do wspólnego życia, w którym wzajemne zrozumienie odgrywa decydującą rolę⁴².

Na początku analizowane są różnice w funkcjonowaniu kobiet i mężczyzn, co znajduje odzwierciedlenie w naukach biblijnych. Kobieta opisywana jest jako osoba zorientowana na relacje międzyludzkie, charakteryzująca się większą emocjonalnością i empatią, podczas gdy mężczyzna jest bardziej skoncentrowany na realizacji celów i logicznym podejściu do problemów. Ta różnica w postrzeganiu i funkcjonowaniu obu płci jest opisywana w kategoriach „krótkiej i szerokiej” perspektywy kobiety oraz „dalekiej i wąskiej” perspektywy mężczyzny. Kobiety zazwyczaj wykazują większą elastyczność w wykonywaniu wielu zadań jednocześnie, natomiast mężczyźni preferują precyzyjne skoncentrowanie się na jednym zadaniu przez dłuższy czas⁴³.

W dalszej części prezentacji omawiane są typy temperamentów, które mają istotny wpływ na dynamikę relacji międzyludzkich, w tym małżeńskich. Wyróżnia się cztery podstawowe temperamenty: sangwinik, choleryk, melancholik oraz flegmatyk. Każdy z tych temperamentów wnosi do związku inne cechy, które mogą zarówno wzmacniać relację, jak i generować potencjalne konflikty. Sangwinik cechuje się energią i otwartością, ale może być chaotyczny; choleryk z kolei to przywódca, który łatwo podejmuje decyzje, choć bywa wybuchowy i nieustępliwy⁴⁴.

Prezentacja analizuje także, jak połączenia różnych temperamentów mogą wpływać na relacje małżeńskie. Komplementarne połączenia, takie jak sangwinik z melancholikiem czy choleryk z flegmatykiem, mogą wzajemnie się uzupełniać, co sprzyja harmonii w związku. Z kolei relacje między osobami o podobnych temperamentach, na przykład między dwoma sangwinikami, mogą być dynamiczne, ale jednocze-

⁴² Por. Aneks I, część I, slajdy 1–3.

⁴³ Por. tamże, slajd 4.

⁴⁴ Por. tamże, slajd 5–11.

śnie chaotyczne. Tego typu analizy pozwalają narzeczonym zrozumieć, w jaki sposób ich temperamenty mogą wpływać na rozwój ich małżeństwa oraz jak radzić sobie z ewentualnymi wyzwaniem wynikającymi z tych różnic⁴⁵.

Później w ramach katechezy przedmałżeńskiej w drugim dniu koncentruje się na koncepcji języków miłości według Garego Chapmana. Zrozumienie, że każdy człowiek wyraża i odbiera miłość w inny sposób, jest kluczowe dla budowania trwałej i harmonijnej relacji małżeńskiej. Chapman wyróżnia pięć języków miłości: afirmacja, czas wartościowy, prezenty, drobne przysługi i dotyk. Każdy z tych języków stanowi inną formę wyrażania uczuć i troski, a świadomość, który z nich jest dominujący u partnera, pozwala na lepsze zrozumienie jego potrzeb emocjonalnych⁴⁶.

Afirmacja to język miłości, który opiera się na słowach wsparcia, pochwał i uznania. Osoby, które cenią ten język, szczególnie potrzebują pozytywnych słów od swojego partnera i są wrażliwe na krytykę. Czas wartościowy to kolejny sposób okazywania miłości, który polega na spędzaniu wspólnych chwil w pełnym skupieniu na drugiej osobie, bez rozpraszaczy. Dla osób, które cenią ten język, kluczowe jest poczucie obecności i bliskości partnera⁴⁷.

Kolejnym językiem miłości są prezenty, gdzie drobne upominki czy niespodzianki wyrażają uczucia. Dla niektórych osób otrzymywanie i dawanie prezentów jest istotnym elementem relacji, ponieważ postrzegają je jako wyraz troski i pamięci. Drobne przysługi to język miłości, w którym pomoc w codziennych obowiązkach jest wyrazem miłości i zaangażowania. Wreszcie, dotyk, obejmujący fizyczną bliskość, przytulanie czy trzymanie się za ręce, jest dla wielu osób najważniejszym sposobem na wyrażenie i odbieranie miłości⁴⁸.

Następnie, podczas katechezy, poruszane są zagadnienia dotyczące emocji, konfliktów oraz komunikacji w związku, które stanowią fundamentalny element rozwoju zdrowej relacji małżeńskiej. Uczestnicy dowiadują się, że emocje odgrywają kluczową rolę w codziennym życiu oraz w relacji z przyszłym współmałżonkiem. Emocje można podzielić

⁴⁵ Por. tamże, slajd 12–16.

⁴⁶ Por. tamże, slajd 16–28.

⁴⁷ Por. tamże, slajd 19–20.

⁴⁸ Por. tamże, slajd 21–22.

na te pozytywne, jak radość, wdzięczność czy spokój oraz negatywne, takie jak złość, frustracja, poczucie winy czy wstyd. W czasie katechez podkreśla się, że choć emocje są naturalną częścią życia, istotne jest rozumienie, iż nie mamy pełnej kontroli nad ich pojawianiem się, lecz możemy zarządzać swoją reakcją na nie. Właściwe rozpoznanie emocji pozwala zrozumieć ich źródło oraz lepiej odpowiadać na własne potrzeby i przeżycia⁴⁹.

W procesie zarządzania emocjami ważnym krokiem jest uświadomienie sobie, że myśli są pierwszym elementem reakcji emocjonalnej. To, jak interpretujemy daną sytuację, wpływa na odczuwane emocje, a następnie na działania. Katechezy koncentrują się na wyjaśnieniu mechanizmu, w którym myśli wywołują emocje, a te z kolei prowadzą do konkretnych decyzji i zachowań. Zrozumienie tego procesu daje uczestnikom narzędzia do świadomego zarządzania emocjami, co jest szczególnie ważne w sytuacjach stresowych i konfliktowych, pomagając budować bardziej harmonijne relacje⁵⁰.

Podczas katechez szczególny nacisk kładziony jest również na zarządzanie konfliktami, które są naturalnym elementem każdej relacji. Konflikty mogą wynikać z różnorodnych przyczyn, takich jak obowiązki domowe, nawyki czy relacje z rodziną, ale istotne jest, aby zamiast ich unikać, nauczyć się rozwiązywać je w sposób konstruktywny. Komunikacja, zarówno werbalna, jak i niewerbalna, odgrywa kluczową rolę w tym procesie. Katechezy uczą, że brak jasnej i otwartej komunikacji często prowadzi do nieporozumień, dlatego małżonkowie powinni pracować nad umiejętnością wyrażania swoich myśli i uczuć w sposób zrozumiały dla partnera⁵¹.

W ramach omawiania komunikacji w związku wprowadzona jest również koncepcja porozumienia bez przemocy Marshalla Rosenberga. Ta metoda, oparta na czterech krokach – obserwacji, wyrażaniu uczuć, zrozumieniu potrzeb oraz wyrażeniu prośby – jest narzędziem pozwalającym skutecznie komunikować potrzeby bez eskalacji konfliktów. Katechezy uczą, że kluczowe jest empatyczne podejście do partnera oraz

⁴⁹ Por. Aneks I, część H, slajd 1–3.

⁵⁰ Por. tamże, slajd 4–7.

⁵¹ Por. tamże, slajd 8–13.

unikanie krytyki, co pozwala na budowanie wzajemnego zrozumienia i bliskości, a tym samym trwałą i zdrową relacji małżeńską⁵².

W trzecim, ostatnim dniu katechez przedmałżeńskich, który odbywa się w niedzielę, uczestnicy zgłębiają temat seksualności w małżeństwie, co stanowi istotny element małżeńskiej więzi. Tematyka ta jest omawiana w kontekście duchowym i emocjonalnym, co czyni ją kluczową częścią przygotowań do sakramentu małżeństwa. Katechezy podkreślają, że seksualność ma swoje źródło w Bożym planie, a miłość cielesna w małżeństwie, zgodnie z nauką Kościoła, jest nie tylko dobra, ale powinna być przeżywana w duchu wzajemnego szacunku i oddania. Uczestnicy są zachęceni do refleksji nad duchowym wymiarem swojej seksualności, m.in. poprzez pytanie o to, czy są gotowi zaprosić Boga do tej sfery swojego życia⁵³.

W ramach katechez przywołuje się Pieśń nad Pieśniami, starotestamentalny tekst, który ukazuje miłość cielesną jako część Bożego zamysłu. Miłość opisywana w tej księdze stanowi przykład, że cielesność w małżeństwie może być przeżywana z radością i wzajemnym szacunkiem. Ważnym aspektem tego dnia jest także zrozumienie różnic w przeżywaniu seksualności przez kobiety i mężczyzn. Katechezy zwracają uwagę, że te różnice, jeśli nie zostaną odpowiednio zrozumiane, mogą prowadzić do nieporozumień, dlatego otwarta komunikacja w tej sferze jest kluczowa dla budowania zdrowej relacji⁵⁴.

Podczas omawiania tematów związanych z seksualnością, katechezy podkreślają, że miłość cielesna nie polega jedynie na zaspokajaniu własnych potrzeb, ale jest darem z siebie dla drugiej osoby. To podejście, oparte na wzajemnym dawaniu, prowadzi do głębszej więzi emocjonalnej i duchowej w małżeństwie. Ważnym elementem katechez jest również omówienie zagadnienia otwartości na życie oraz odpowiedzialnego rodzicielstwa. Naturalne planowanie rodziny jest przedstawiane jako metoda wspierająca małżonków w świadomym planowaniu rodziny, opartym na naturalnych cyklach płodności kobiety⁵⁵.

Ostatnim, istotnym tematem omawianym tego dnia jest kwestia straty dziecka, co wymaga szczególnej delikatności i wsparcia ze strony wspólnoty i Kościoła. Uczestnicy są zachęceni do otwartych rozmów na

⁵² Por. tamże, slajd 14–25.

⁵³ Por. Aneks I, część J, slajd 1–4.

⁵⁴ Por. tamże, slajd 5–7.

⁵⁵ Por. tamże, slajd 8–9.

temat emocji związanych z taką stratą oraz do poszukiwania wsparcia duchowego i emocjonalnego w trudnych momentach⁵⁶.

Treści katechez wzbogacane były o świadectwa członków wspólnoty, które ilustrowały, jak zasady omawiane podczas spotkań można zastosować w praktyce oraz jak radzić sobie z wyzwaniami w życiu małżeńskim. W prezentacjach wykorzystano także nagrane filmy, w których inni członkowie wolbromskiej wspólnoty „Ubogaceni” dzielą się swoimi osobistymi doświadczeniami, zarówno trudnościami, jak i radościami. Świadectwa te mają na celu nie tylko ukazanie realnych wyzwań, z jakimi małżonkowie mogą się spotkać, ale również zilustrowanie, jak teoretyczne zasady omawiane w katechezach mogą znaleźć zastosowanie w codziennym życiu małżeńskim. Dzięki tym relacjom uczestnicy mają okazję zobaczyć, jak wspólnotowe podejście do małżeństwa wspiera ich w rozwiązywaniu problemów i budowaniu relacji opartej na wzajemnym szacunku i miłości⁵⁷.

Ostatnia część katechez trzeciego dnia jest prowadzona przez duchownego i dotyczy praktycznych aspektów przygotowań do ślubu. W pierwszej kolejności omawiana jest spowiedź przedmałżeńska, a duchowny szczegółowo wyjaśnia, jak dobrze się do niej przygotować, aby była głębokim duchowym przeżyciem. Podkreśla znaczenie refleksji nad życiem i sumieniem, które pozwala narzeczonemu w pełni skorzystać z sakramentu pokuty przed zawarciem małżeństwa. Następnie poruszane są aspekty prawne ślubu konkordatowego, ze szczególnym uwzględnieniem formalności, jakie należy dopełnić, aby ślub był ważny zarówno w Kościele, jak i w świetle prawa państwowego. Duchowny omawia także przygotowanie do liturgii ślubnej, w tym zasady wyboru czytań, pieśni oraz inne kwestie związane z organizacją ceremonii, takie jak współpraca z fotografem i dbanie o odpowiednią oprawę liturgiczną⁵⁸.

⁵⁶ Por. tamże, slajd 10–11.

⁵⁷ Por. Aneks I, część K.

⁵⁸ Część prowadzona przez duchownego miała formę wykładu z możliwością zadawania pytań.

5. KATECHUMENAT DOROSŁYCH

Katechumenat w starożytności oznaczał systematyczne przygotowanie osób dorosłych do przyjęcia sakramentu chrztu. Pojęcie to wywodziło się z łacińskiego słowa *catechumenatus*, które pochodziło od greckiego czasownika *κατηχεῖν*, oznaczającego „nauczanie żywym głosem”. Był to proces głoszenia orędzia zbawienia po raz pierwszy, w odróżnieniu od późniejszego przypominania tego orędzia. Historycy uznają katechumenat za złożony fenomen duszpasterski, który rozwijał się w różnych Kościołach, przyjmując odmienne formy organizacyjne przed i po edykcie mediolańskim. Jego struktura obejmowała zarówno elementy liturgiczne, jak i formacyjne, mające na celu pełne przygotowanie katechumenów do życia chrześcijańskiego. Instytucja katechumenatu zanikła w wieku V i VI z przyczyny upowszechnienia się chrztu dzieci¹.

W erze nowożytnej konieczność odrodzenia instytucji katechumenatu dostrzeżono w pierwszej połowie XX wieku. Jego powrót był odpowiedzią na sytuację w Kościołach Afryki i Azji, gdzie istniała potrzeba systematycznego przygotowania nowych kandydatów do chrześcijaństwa. Szczególną rolę w odrodzeniu katechumenatu odegrały francuskie doświadczenia duszpasterskie, zwłaszcza w Lyonie, gdzie wprowadzono zreformowaną formę tej praktyki. Sobór Watykański II oraz późniejsze dokumenty Kościoła, takie jak „*Ordo initiationis christianae adultorum*” z 1972 roku, nadały katechumenatowi nowoczesny kształt, ukierunkowany na dojrzewanie w wierze i aktywny udział w życiu wspólnoty chrześcijańskiej².

Współczesny katechumenat opiera się na wieloetapowej formacji, uwzględniającej naukę doktrynalną, doświadczenie liturgiczne oraz praktykę życia chrześcijańskiego. Ważnym aspektem jest to, że katechumenat

¹ Por. G. Groppo, *Katechumenat starożytny*, w: *Słownik katechetyczny*, J. Gevaert, K. Misiaszek (red.), Warszawa 2007, s. 490–493.

² Por. E. Alberich, *Katechumenat nowożytny*, w: *Słownik katechetyczny*, J. Gevaert, K. Misiaszek (red.), Warszawa 2007, s. 485–489.

nie ogranicza się jedynie do przygotowania do chrztu dorosłych, ale obejmuje również dzieci i młodzież, którzy nie przyjęli wcześniej sakramentów inicjacji chrześcijańskiej. Ponadto, rozwijają się nowe formy katechumenatu, dostosowane do specyficznych potrzeb wspólnot lokalnych, takich jak katechumenat rodzinny czy inicjatywy skierowane do osób powracających do Kościoła. Proces ten podkreśla znaczenie powrotu do korzeni wiary i autentycznego zaangażowania w życie wspólnoty³.

Katechumenat, zarówno w swojej starożytnej, jak i nowożytnej formie, ukazuje głęboką więź między dojrzewaniem w wierze a procesem inicjacji chrześcijańskiej. Wprowadzenie do katechumenatu nie tylko wskazuje na historyczne korzenie tej praktyki, ale także podkreśla jej aktualność i znaczenie dla współczesnego Kościoła. Stanowi on drogę dojrzewania, która obejmuje naukę, liturgię oraz praktykę życia chrześcijańskiego, prowadząc katechumenów do pełnego zjednoczenia z Chrystusem i Jego wspólnotą. Tym samym katechumenat jest odpowiedzią na wyzwania ewangelizacyjne i formacyjne, inspirując zarówno wiernych, jak i Kościół do odnowienia swojego przymierza z Bogiem oraz głębszego zaangażowania w życie wiary⁴.

W niniejszym rozdziale zostanie przedstawiona działalność ośrodka katechumenalnego oraz omówione formy katechezy osób dorosłych przygotowujących się do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w diecezji sosnowieckiej. Analizie zostaną poddane zarówno struktura, organizacja ośrodka, jak i treści i metody formacji katechumenów.

5.1. REGULACJE DIECEZJALNE

Autorzy dokumentów I Synodu Diecezji Sosnowieckiej nie zawarli szczegółowych wytycznych dotyczących przygotowania dorosłych do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, pozostawiając ten aspekt w dużej mierze bez określonych ram. W zapiskach synodalnych zasygnalizowano jedynie, że dorosła osoba, która podejmuje przygotowanie do sakramentu chrztu, jednocześnie otrzymuje sakramenty Eucharystii i bierzmowania⁵.

³ Por. tamże.

⁴ Por. A. Sielepin, *Współczesny katechumenat dorosłych w procesie formowania wiary*, „Przegląd Homiletyczny”, 16 (2012), s. 89-104.

⁵ Por. I Synod Diecezji Sosnowieckiej, *Statut 5. Liturgia w Kościele Sosnowieckim...*, dz. cyt., p. 194.

W 2009 roku biskup Grzegorz Kaszak, kierując się troską o duchowy rozwój osób pragnących przyjąć sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, powołał Diecezjalny Ośrodek Katechumenatu Dorosłych przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Sosnowcu. Głównym celem działalności tego ośrodka było zapewnienie osobom dorosłym odpowiedniej formacji duchowej, umożliwiającej im pełne wejście w życie chrześcijańskie. Kandydaci mieli uczestniczyć w procesie katechumenatu, obejmującym naukę życia zgodnego z wymaganiami Chrystusa, doskonalenie umiejętności modlitwy oraz rozwijanie zdolności do życia wiarą w codziennych działaniach⁶.

Ośrodek miał stanowić przestrzeń, w której kandydaci, poprzez odpowiednią formację, mieli stopniowo przechodzić od starego do nowego człowieka doskonałego w Chrystusie. Proces ten, zgodnie z założeniami dekretu biskupa Kaszaka, miał sprzyjać powolnej, lecz trwałej przemianie myśli i obyczajów, prowadzącej do zaangażowania się w chrześcijańską wspólnotę na głębszym poziomie. Podstawowym dokumentem programowym formacji w ośrodku miały być „Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych”, co zapewniało spójność teologiczną i liturgiczną formacji. Działalność ośrodka miała być wspierana przez zespół kapłanów wyznaczony przez biskupa diecezji, który był odpowiedzialny za organizację zajęć i troskę o właściwy przebieg formacji kandydatów. Dzięki temu dorosłe osoby nieochrzczone, nieprzygotowane do pełnego uczestnictwa w Eucharystii lub te, które nie przyjęły jeszcze sakramentu bierzmowania, mogły skutecznie przygotować się do pełnego zjednoczenia z Kościołem katolickim⁷.

Po utworzeniu Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Sosnowcu, biskup Grzegorz Kaszak zatwierdził statut tego ośrodka, nadając mu formalne ramy działania. Statut został oparty na nauczaniu Soboru Watykańskiego II, zawartym w „Dekrecie o działalności misyjnej Kościoła *Ad Gentes divinitus*”⁸, który podkreślał znaczenie katechumenatu jako procesu nie tylko edukacyjnego, ale także formacyjnego. Celem tego procesu było kształ-

⁶ Por. G. Kaszak, *Dekret Ustanowienia Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Sosnowcu*, w: SWD, Rok 18(2009), s. 39.

⁷ Por. tamże.

⁸ Por. Sobór Watykański II, *Dekret o misyjnej działalności Kościoła Ad gentes divinitus*, (07.12.1965), w: *Sobór Watykański II. Konstytucja, dekrety, deklaracje*, Poznań 2012, s. 433–471.

towanie życia chrześcijańskiego u katechumenów poprzez wprowadzenie ich w tajemnicę zbawienia, ćwiczenie w obyczajach ewangelicznych oraz stopniowe wtajemniczanie w życie liturgiczne i duchowe Kościoła⁹.

Statut Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych w Sosnowcu precyzował szczegółowe zasady jego funkcjonowania oraz cele, którym miał służyć. Na mocy tego dokumentu, ośrodek zyskał formalną nazwę i podstawę programową, opartą na rytuale „Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych”¹⁰, który stanowił fundament formacji duchowej kandydatów. Katechumenat dorosłych został określony jako dłuższy okres przygotowania duchowego, w którego trakcie, kandydaci mieli być kształtowani w duchu chrześcijańskim, nabywając umiejętności modlitwy, wyznawania wiary, oraz rozwijając życie w miłości bliźniego, inspirowane wymaganiami Chrystusa. Proces ten miał na celu stopniową przemianę wewnętrzną uczestników, uwidaczniającą się również w ich postawie społecznej¹¹.

Statut określał, że kandydatami do katechumenatu mogli być dorośli, którzy ukończyli 18 rok życia. Osoby młodsze miały być zazwyczaj przygotowywane do sakramentów w swoich parafiach, z wyjątkiem indywidualnych przypadków rozpatrywanych przez duszpasterzy ośrodka. Podstawowym celem ośrodka była formacja osób dorosłych, które nie przyjęły sakramentu chrztu, jak również tych, którzy byli już ochrzczeni, ale nie zostali przygotowani do pełnego uczestnictwa w Eucharystii lub nie przyjęli sakramentu bierzmowania. Ośrodek miał także wspierać katolików, którzy po wcześniejszym odstąpieniu od Kościoła katolickiego chcieli do niego powrócić, oraz ochrzczonych członków innych wyznań, pragnących przejść do Kościoła katolickiego¹².

Cele ośrodka miały być realizowane poprzez cykl cotygodniowych katechez, organizowanych przez wyznaczonego kapłana, odpowiednie nabożeństwa dostosowane do etapów formacji oraz indywidualne rozmowy z kandydatami. Dodatkowo neofici, czyli osoby świeżo ochrzczone, mieli możliwość uczestnictwa w rocznej formacji po chrzcielnej, w celu

⁹ Por. G. Kaszak, *Dekret Ustanowienia Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Sosnowcu*, w: SWD, Rok 18(2009), s. 343.

¹⁰ Por. *Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych. Dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*, Katowice 2020, s. 11–42.

¹¹ Por. tenże, *Statut Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych w Sosnowcu*, w: SWD, Rok 18(2009), s. 49.

¹² Por. tamże, s. 50.

pogłębienia wiary. Statut określał również, że czas trwania katechumenatu miał być elastyczny i dostosowany do duchowego rozwoju kandydatów, obejmując przynajmniej jeden rok liturgiczny, po którym zespół duszpasterski decydował o dopuszczeniu kandydatów do sakramentów¹³.

Siedziba ośrodka znajduje się przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Sosnowcu, przy ulicy Jagiellońskiej 2a, gdzie zapewnia się dostęp do świątyni parafialnej oraz pomieszczeń parafialnych, w tym oratorium z Najświętszym Sakramentem. Funkcjonowanie ośrodka jest nadzorowane przez biskupa, który osobiście czuwa nad przygotowaniem katechumenów do chrztu oraz udziela sakramentów w Wigilię Paschalną. W uzasadnionych przypadkach biskup może delegować innego kapłana do udzielenia sakramentów w odpowiednim czasie i miejscu¹⁴.

Za prawidłową organizację ośrodka odpowiadał wyznaczony przez biskupa koordynator, który pełnił funkcję zarządzającą i nadzorczą. Koordynator miał za zadanie dobierać odpowiednich duszpasterzy do współpracy, których kandydatury przedstawiał biskupowi do zatwierdzenia. Statut przewidywał również przyszłe rozszerzenie działalności ośrodka poprzez utworzenie sekcji tematycznych dla różnych grup kandydatów: przygotowujących się do chrztu, Eucharystii, bierzmowania, neofitów oraz konwertytów. Dodatkowo, statut zakładał możliwość nowelizacji dokumentu w miarę rozwoju ośrodka, co miało zapewnić elastyczność w reagowaniu na potrzeby duszpasterskie diecezji¹⁵.

W związku z utworzeniem Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Sosnowcu, biskup sosnowiecki wyznaczył zespół kapłanów odpowiedzialnych za jego działalność. W skład tego zespołu wchodził duchowni z różnych parafii diecezji. Moderatorem był ks. Andrzej Polit w skład zespołu wchodził księża Piotr Madeja, Łukasz Małkiewicz oraz Rafał Stępniewski¹⁶.

W 2024 roku biskup Artur Ważny wprowadził zmiany dotyczące zasad przygotowania do sakramentu bierzmowania dla dorosłych w diecezji sosnowieckiej. Nowe przepisy przewidywały, że osoby pełnoletnie, które ukończyły szkołę ponadpodstawową, a nie przystąpiły wcześniej do sakramentu bierzmowania, mogły przyjąć go po odbyciu odpowied-

¹³ Por. tamże.

¹⁴ Por. tamże, s. 51.

¹⁵ Por. tamże s. 50–51.

¹⁶ Por. G. Kaszak, *Zmiany personalne*, w: SWD, Rok 18(2009), s. 60.

niego przygotowania w Diecezjalnym Ośrodku Katechumenatu Dorosłych, mieszczącym się w kościele pw. św. Barbary w Sosnowcu¹⁷.

Przygotowanie do bierzmowania trwało około trzech do czterech miesięcy i miało na celu duchowe oraz merytoryczne wprowadzenie kandydatów w pełnię chrześcijańskiego wtajemniczenia. Po zakończeniu formacji, koordynator ośrodka ustalał datę przyjęcia sakramentu oraz przekazywał szczegółowe informacje dotyczące przebiegu liturgii. Tym samym nowy harmonogram pozwalał na systematyczne i spójne przygotowanie dorosłych wiernych, które uwzględniało ich specyficzne potrzeby oraz sytuacje życiowe. W dniu bierzmowania kandydaci, wraz ze świadkami, byli zobowiązani stawić się w Wydziale Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, gdzie należało przedłożyć wymagane dokumenty oraz złożyć ofiarę na rzecz dzieł duszpasterskich Kościoła sosnowieckiego. Biskup Ważny podkreślił, że jest to zgodne z V przykazaniem kościelnym, wzywającym wiernych do troski o potrzeby wspólnoty Kościoła. Wszyscy uczestnicy sakramentu byli także zachęceni do wcześniejszego przystąpienia do sakramentu pojednania, co miało umożliwić pełne i świadome uczestnictwo w ceremonii bierzmowania¹⁸.

O godzinie 10:30 odbywało się modlitewno-liturgiczne wprowadzenie, a na zakończenie uroczystości każdy z bierzmowanych otrzymywał pamiątkowy dyplom, będący jednocześnie świadectwem przyjęcia sakramentu. Dokument ten miał zarówno wymiar symboliczny, jak i praktyczny, stanowiąc formalne poświadczenie przyjęcia bierzmowania¹⁹.

Jednocześnie w instrukcji wydanej przez biskupa Ważnego przypomniano, kim powinna być osoba pełniąca funkcję świadka bierzmowania. Zadaniem świadka była troska o to, aby bierzmowany realizował zobowiązania wynikające z przyjęcia sakramentu bierzmowania. Zgodnie z wytycznymi Konferencji Episkopatu Polski, dla podkreślenia jedności sakramentów chrztu i bierzmowania, świadkiem powinien być jeden z rodziców chrzestnych. W sytuacji, gdy było to niemożliwe, dopuszczono możliwość, by funkcję tę pełniła osoba, która ukończyła szesnasty

¹⁷ Por. A. Ważny, *Regulacje dotyczące przygotowania dorosłych do sakramentu bierzmowania*, [online] [dostęp: 07.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/kuria/bierzmowanie-dla-doroslych>>.

¹⁸ Por. tamże.

¹⁹ Por. tamże.

rok życia, przyjęła wszystkie sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego oraz prowadziła życie zgodne z zasadami wiary katolickiej²⁰.

Świadek nie mógł być naturalnym rodzicem bierzmowanego i miał obowiązek przedstawić zaświadczenie z parafii swojego zamieszkania, potwierdzające, że może pełnić tę funkcję. Dokument ten należało dostarczyć do Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu przed uroczystością bierzmowania. Świadek miał obowiązek wspierać bierzmowanego radą, czynem i modlitwą, a także przeżywać uroczystość bierzmowania w stanie łaski uświęcającej, przystępując do Komunii Świętej razem z bierzmowanym²¹.

5.2. MATERIAŁY KATECHETYCZNE

Sosnowiecki ośrodek katechumenalny od samego początku swego istnienia przyjął program formacyjny opracowany przez s. prof. dr hab. Adelajdę Sielepin CHR²². Składał się z czterech głównych etapów, prowadzących osobę na drodze wprowadzenia w życie chrześcijańskie. Do każdego z nich został przygotowany osobny materiał formacyjny, opublikowany w osobnych książkach.

Pierwszy etap, zwany prekatechumenatem, stanowił okres wstępny, którego celem było rozbudzenie w kandydacie zmysłu wiary i kształtowanie motywacji do wejścia na drogę Chrystusa. Koncentrowano się na odkrywaniu podstawowych prawd wiary oraz na wprowadzeniu kandydata w osobistą relację z Bogiem. Zakończeniem tego etapu był liturgiczny obrzęd wpisu imienia, symbolizujący gotowość do dalszej drogi wtajemniczenia²³.

Drugi okres formacji, zwany katechumenatem, koncentrował się na poznawaniu Chrystusa oraz budowaniu osobistej więzi z Nim. W tym czasie katechumeni byli prowadzeni w procesie poznawania Jezusa, za-

²⁰ Por. tamże.

²¹ Por. tamże.

²² Por. A. Sielepin, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. I Wejście do Kościoła. Prekatechumenat*, Kraków 2005; tejsze, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. II Zostaliście wybrani. Katechumantat*, Kraków 2006; tejsze, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. III Odrodziliście się w Chrystusie. Okres oczyszczenia i oświecenia*, Kraków 2006; tejsze, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. IV Trwajcie w wierze. Okres mistagogii*, Kraków 2006.

²³ Por. tejsze, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. I...*, dz. cyt., s. 5–10.

równy poprzez lekturę Ewangelii, jak i głębsze rozważanie życia oraz nauczania Chrystusa. Celem tego etapu było umożliwienie kandydatom do chrztu nie tylko intelektualnego, ale także duchowego zbliżenia się do Jezusa oraz zrozumienia wezwania do naśladowania Go²⁴.

Autorka programu zakładała, że w ramach katechumenatu organizowane będą regularne spotkania wspólnotowe, które miały na celu pogłębienie więzi z Kościołem oraz wzajemnej otwartości jego członków. Podczas tych spotkań katechumeni mieli uczyć się interpretacji Słowa Bożego i odnoszenia go do swojego życia. Istotnym elementem tego okresu miały być obrzędy egzorcyzmów i błogosławieństw, które miały na celu duchowe wsparcie kandydatów oraz ich wzmocnienie w walce z przeszkodami na drodze do Chrystusa²⁵.

Na zakończenie tego etapu miał nastąpić obrzęd wyboru i wpisu imienia, który symbolizował gotowość katechumena do dalszego podążania za Chrystusem oraz głębszego zaangażowania w życie Kościoła. Etap ten miał stanowić czas duchowego dojrzewania, obejmujący zarówno osobistą refleksję, jak i doświadczenie wspólnoty Kościoła²⁶.

Trzeci okres formacji przygotowującej do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, określane jako okres oczyszczenia i oświecenia, miał przypadać zazwyczaj na czas Wielkiego Postu i stanowić etap intensywnej pracy duchowej nad sobą, mającej na celu pogłębienie relacji z Chrystusem. Na tym etapie przygotowania katechumeni mieli podejmować refleksję nad własnymi motywacjami i postawami, co miało prowadzić do głębszego oczyszczenia duchowego i umocnienia wiary²⁷.

Katechumeni mieli być zachęceni do głębokiego spojrzenia na swoje życie, wartości i wybory, co miało sprzyjać wewnętrznemu nawróceniu oraz oczyszczeniu się z motywacji niezgodnych z nauką Chrystusa. Obrzędy liturgiczne, takie jak skrutynia, przekazanie Symbolu wiary oraz Modlitwy Pańskiej, miały mieć na celu duchowe umocnienie katechumenów i przygotowanie ich do przyjęcia sakramentów. Organizowane spotkania wspólnotowe i modlitewne miały być wsparciem dla

²⁴ Por. tejże, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. II ...*, dz. cyt., s. 7–11.

²⁵ Por. tamże, s. 11.

²⁶ Por. tamże.

²⁷ Por. tejże, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. III ...*, dz. cyt., s. 4–12.

katechumenów w integracji z parafią, wzmacniając ich zaangażowanie we wspólne życie Kościoła²⁸.

Czwarty okres formacji katechumenalnej, zwany okresem mistagogii, miał koncentrować się na życiu w Chrystusie po przyjęciu sakramentów chrztu, bierzmowania i Eucharystii. W tym czasie nowo ochrzczeni, nazywani neofitami, mieli być prowadzeni do głębszego zrozumienia i praktykowania wiary, aby mogli w pełni uczestniczyć w życiu Kościoła. Mieli umacniać swoją więź z Bogiem poprzez uczestnictwo w sakramentach, zwłaszcza Eucharystii i sakramencie pojednania. Regularne uczestnictwo we wspólnotowej modlitwie i liturgii miało pozwalać im lepiej zrozumieć rytm życia Kościoła i włączyć się w jego codzienne funkcjonowanie. Nauczanie mistagogiczne miało pomagać im w umacnianiu tożsamości chrześcijańskiej, zachęcając ich do pełnienia roli świadków wiary w życiu codziennym poprzez modlitwę, pracę, relacje z innymi oraz zaangażowanie w życie Kościoła, co stanowiło świadectwo ich nowej tożsamości²⁹.

Każdy z etapów formacji katechumenalnej, według programu stworzonego przez siostrę profesor Adelajdę Sielepin, miał obejmować kilkanaście spotkań katechetycznych i formacyjnych, dla których przygotowano szczegółowe konspekty oraz konkretne tematy. W tym programie treści teoretyczne przenikały się z praktycznymi aspektami liturgicznymi, które były połączone z modlitwą, umożliwiając katechumenom pogłębienie relacji z Chrystusem i Kościołem. Poniżej zostanie opisana tematyka spotkań na poszczególnych etapach formacji³⁰.

Na etapie prekatechumenatu katechumeni mieli kształtować swoją motywację oraz poznawać podstawowe prawdy wiary. Mieli dowiedzieć się, co oznacza bycie uczniem Chrystusa, a także rozważać sens wiary, chrześcijański model doskonałości oraz tajemnicę odkupienia. Celem było, aby nauczyli się, jak odkrywać Boga i rozumieć Jego działanie w świecie oraz w ich życiu. Etap ten kończyło bezpośrednie przygotowanie do obrzędu, który miał symbolizować gotowość do wejścia na drogę Chrystusa³¹.

²⁸ Por. tamże, s. 13.

²⁹ Por. teźe, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. IV ...*, dz. cyt., s. 3–8.

³⁰ Por. teźe, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. I ...*, dz. cyt., s. 12–20.

³¹ Por. tamże, s. 10–15.

Kolejny etap, katechumenat, koncentrował się na poznawaniu Chrystusa i rozwijaniu osobistej więzi z Nim. Katechumeni mieli pogłębiać swoją wiedzę o Mesjaszu i Jego misji poprzez lekturę Ewangelii oraz uczestnictwo w spotkaniach wspólnotowych. W ramach tego etapu mieli rozważać kwestię ludzkiej słabości i Bożej pomocy, co wyrażało się w obrzędach egzorcyzmów i błogosławieństw, służących ich duchowemu wzmocnieniu. Tematy dotyczące Królestwa Bożego oraz przynależności do Kościoła miały przybliżyć katechumenom znaczenie wspólnoty chrześcijańskiej i przygotować ich do obrzędu wybrania poprzez nawiązanie osobistej relacji z Chrystusem³².

Trzeci etap, okres oczyszczenia i oświecenia, zwykle przypadał na czas Wielkiego Postu i stanowił moment głębokiej duchowej refleksji oraz intensywnej pracy nad sobą. Katechumeni mieli w szczególności sposób skupiać się na wewnętrznym nawróceniu i otwierać się na działanie Chrystusa poprzez uczestnictwo w obrzędach skrutyniów oraz przekazywanie Symbolu wiary i Modlitwy Pańskiej. Miało to umożliwić im głębsze zrozumienie swojej wiary i przygotować ich do Wigilii Paschalnej, będącej momentem kulminacyjnym ich przygotowania do sakramentów wtajemniczenia³³.

Ostatni etap, okres mistagogii, dotyczył życia w Chrystusie po przyjęciu sakramentów chrztu, bierzmowania i Eucharystii. Neofici mieli umacniać swoją tożsamość chrześcijańską, kontynuując uczestnictwo w sakramentach oraz aktywnie angażując się w życie wspólnoty Kościoła. Mieli rozważać, co oznacza bycie nowym człowiekiem, poznawać rolę Maryi i różnorodność powołań w Kościele oraz odkrywać, w jaki sposób poprzez swoje życie i posługę mogą realizować misję apostołską. Mistagogia miała stanowić czas głębszego zrozumienia sakramentów oraz przygotowania do pełnego zaangażowania w życie i misję Kościoła³⁴.

Program opisany powyżej stanowił ramy formacji, jednak w praktyce ośrodka katechumenalnego podlegał on elastycznemu dostosowywaniu do indywidualnych sytuacji i potrzeb konkretnych katechumenów. Proces ten realizowano w różnych okresach i tempie, zależnym od osobistych predyspozycji uczestników. Głównym celem formacji było przygotowanie i pełne wtajemniczenie katechumenów w życie chrze-

³² Por. teŹe, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. II ...*, dz. cyt., s. 5–7.

³³ Por. teŹe, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. III ...*, dz. cyt., s. 4–7.

³⁴ Por. teŹe, *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. IV ...*, dz. cyt., s. 5–6.

ścijańskie, a nie jedynie mechaniczne realizowanie założeń programu. Prowadzący formację podchodzili do każdego z katechumenów z wyrozumiałością i otwartością, uwzględniając specyfikę ich drogi duchowej oraz osobiste uwarunkowania. Kluczową rolę odgrywało tu wyjście naprzeciw potrzebom katechumenów oraz budowanie relacji opartej na zrozumieniu i wsparciu³⁵.

Katecheza w ramach katechumenatu dorosłych przybierała różnorodne formy, które miały na celu wszechstronne przygotowanie katechumenów do życia chrześcijańskiego. Proces formacyjny obejmował zarówno wykłady, jak i bardziej interaktywne metody, takie jak rozmowy i dyskusje, które umożliwiały katechumenom zadawanie pytań i wyrażanie własnych refleksji. Formacja przyjmowała także formę warsztatów, podczas których uczestnicy mogli praktycznie zastosować omawiane treści w kontekście życia codziennego i duchowego³⁶.

Integralnym elementem katechezy było czytanie i rozważanie Pisma Świętego oraz dokumentów Kościoła, co umożliwiało katechumenom pogłębianie zrozumienia podstawowych zasad wiary i tradycji chrześcijańskiej. W ramach formacji odbywały się także celebracje liturgiczne wzbogacone o homilię lub kazanie, które wzmacniały katechezie wymiar mistagogiczny, wspierając uczestników w ich duchowym dojrzewaniu i budowaniu więzi z życiem liturgicznym Kościoła³⁷.

³⁵ Słodczyk M., *Wywiad z ks. Andrzejem Politem przeprowadzony 12 października 2024 r.*

³⁶ Tamże.

³⁷ Tamże.

6. KATECHEZA OKAZJONALNA

Autorzy dokumentów I Synodu Diecezji Sosnowieckiej, przedstawili szczegółowe wskazania dotyczące katechezy dorosłych, kładąc nacisk na różnorodne aspekty formacji duchowej. Zalecono wspieranie rozwoju i dojrzwania życia chrześcijańskiego poprzez pedagogię sakramentalną, organizowanie dni skupienia oraz zapewnienie kierownictwa duchowego. Podkreślono również potrzebę wychowywania wiernych do oceny zmian społeczno-kulturowych w świetle wiary, wyjaśniania współczesnych problemów religijnych i moralnych oraz ukazywania relacji między działalnością świecką a kościelną. Synod zwrócił także uwagę na konieczność rozwijania racjonalnych podstaw wiary oraz formowania wiernych do odpowiedzialności za misję Kościoła i umiejętności świadomego dawania świadectwa chrześcijańskiego w społeczeństwie¹.

Realizując te wskazania synodalne, biskup Grzegorz Kaszak w 2013 roku polecił głoszenie katechez o wierze, mających na celu wprowadzenie dorosłych wiernych w te aspekty życia chrześcijańskiego. Cykl ten, kontynuowany był w kolejnych seriach katechez, wspierając rozwój duchowy i świadome zaangażowanie wiernych w życie Kościoła².

Katechezy miały formę zgodną z obowiązującym wówczas „Dyrektorium Ogólnym o Katechizacji” określane jako „Katecheza dla Ludu Bożego”³. Były to uprzednio przygotowane teksty na temat określony przez biskupa, które następnie odczytywano przed niedzielnymi Eucharystiami, raz w miesiącu, zazwyczaj w III niedzielę miesiąca. Taka forma choć pozwalała na regularne i systematyczne przekazywanie wiernym

¹ Por. *I Synod Diecezji Sosnowieckiej, Statut 8. Posługa katechetyczna*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, p. 386.

² Por. G. Kaszak, *Komunikat dotyczący głoszenia katechez w parafiach diecezji sosnowieckiej w Roku Wiary* (13.10.2022), w: *SWD Rok 20(2022)*, s. 69.

³ Por. Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o Katechizacji* (15.08.1997), Poznań 1998, p. 176.

treści związanych z wiarą i zasadami życia chrześcijańskiego, odpowiadając na potrzeby duchowe wspólnoty⁴.

Przypominano jednocześnie, aby katechezy te nie zastępowały niedzielnych homilii, lecz były odczytywane lub głoszone na podstawie uprzednio opublikowanego tekstu przed rozpoczęciem Mszy Świętych. Taki sposób ich przekazu miał na celu uzupełnienie niedzielnej liturgii poprzez dostarczenie wiernym dodatkowych treści katechetycznych, bez ingerencji w strukturę samej Eucharystii⁵.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie wszystkich cykli katechetycznych ogłoszonych w latach 2013–2022, uwzględniając tematykę poszczególnych serii, rok ich realizacji oraz nazwisko autora lub zespołu odpowiedzialnego za przygotowanie treści.

Tabela 1. Spis katechez ogłoszonych w latach 2013-2022.

Lp.	Rok	Tematyka	Autor
1.	2013	Katechezy o wierze	Zespół autorów
2.	2014	Katechezy o chrzcie	Ks. Włodzimierz Skoczny
3.	2015	Katecheza o pokucie	Ks. Paweł Nowak
4.	2016	Katechezy w Roku Jubileuszowym miłosierdzia	Ks. Mirosław Tosza
5.	2017	Katechezy o objawieniach fatimskich	Ks. Mariusz Dydak
6.	2018	Katechezy patriotyczne	Ks. Włodzimierz Machura
7.	2019	Katechezy o Eucharystii	Ks. Krzysztof Będkowski
8.	2020	Katechezy o Janie Pawle II	Ks. Jan Orzeszyna
9.	2021	Katechezy o św. Józefie	Zespół autorów
10.	2022	Katechezy z okazji Roku Rodziny <i>Amoris Laetitia</i>	Ks. Karol Nęcza

Źródło: opracowanie własne.

W niniejszym rozdziale szczegółowo omówione zostaną wymienione cykle katechetyczne oraz katechezy głoszone w diecezji sosnowieckiej w latach 2013–2022, z uwzględnieniem ich tematyki, struktury oraz celu duszpasterskiego. Analiza obejmie zarówno treści poszczególnych

⁴ Por. U. Gianetto, *Katecheza ludowa*, w: *Słownik katechetyczny*, J. Gevaert, K. Misiaszek (red.), Warszawa 2007, s. 429.

⁵ Por. Por. A. Kiciński, *Katecheza dorosłych w procesie budowania Kościoła dojrzałego*, w: *Katecheza dorosłych*, K. Misiaszek, J. Stala (red.), Tarnów 2009, s. 421-426; D. Kurzydło, *Podstawowe założenia katechezy dorosłych*, w: *Katecheza dorosłych*, K. Misiaszek, J. Stala (red.), Tarnów 2009, s. 151–153

katechez, podkreślając znaczenie każdej serii w kontekście formacji wiernych oraz realizacji założeń duszpasterskich diecezji w tym okresie.

6.1. KATECHEZY NA ROK WIARY (2012-2013)

Rok Wiary, ogłoszony przez papieża Benedykta XVI „Listem *Porta fidei*” w 2011 roku, stanowił wezwanie do pogłębienia refleksji nad wiarą, jej zasadami i znaczeniem we współczesnym świecie. Papież wskazywał na potrzebę odnowy wiary, która nie tylko kształtuje życie chrześcijańskie, lecz także stanowi drogę poznania Boga i udziału w Jego zbawczej miłości. Benedykt XVI podkreślił, że Rok Wiary miał być szczególnym czasem do wyznania wiary w sposób bardziej świadomy, przyjmując treść Credo jako drogę do pogłębienia życia duchowego i aktywnego świadectwa w Kościele i w świecie⁶.

W odpowiedzi na to wezwanie biskup Grzegorz Kaszak poprosił duchownych diecezji sosnowieckiej, aby opracowali cykl katechez, które miały na celu omówienie wyznania wiary w oparciu o *Credo*. Katechezy, głoszone w latach 2012-2013, obejmowały kluczowe zagadnienia teologiczne i duchowe związane z wyznaniem wiary chrześcijańskiej. Ich autorami byli ks. Paweł Pielka, ks. Włodzimierz Skoczny, ks. Jan Orzeszyna, ks. Stanisław Kołakowski, ks. Andrzej Nackowski, ks. Piotr Madeja, ks. Paweł Paś, ks. Paweł Górka, ks. Szczepan Tomala, ks. Michał Knapik, ks. Andrzej Żuławiński oraz ks. Rafał Mosoń. Szczegółowe dane dotyczące źródeł, autorów, tytułów oraz dat publikacji poszczególnych katechez, które były czytane w następującej po publikacji niedziele, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Katechezy o wierze wygłoszone w latach 2012-2013.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Katecheza wstępna
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/rozwazanie-na-rok-wiary (03.11.2024)
	Data	13.10.2012
	Autor	Ks. Paweł Pielka

⁶ Por. Benedykt XVI, *List apostolski w formie motu proprio Porta Fidei* (11.10.2011), [online] [dostęp: 05.11.2024], dostępny w Internecie: <https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/motu_proprio/documents/hf_ben-xvi_motu-proprio_20111011_porta-fidei.html>.

2.	Tytuł	Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=330 (03.11.2024)
	Data	17.11.2012
	Autor	Ks. Włodzimierz Skoczny
3.	Tytuł	Wierzę w Stwórcyziela nieba i ziemi...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/wierze-w-stworyciela-nieba-i-ziemi... (03.11.2024)
	Data	14.12.2012
	Autor	Ks. Jan Orzeszyna
4.	Tytuł	Wierzę w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=333 (03.11.2024)
	Data	17.01.2013
	Autor	Ks. Stanisław Kołakowski
5.	Tytuł	O wierze w Jezusa i Maryję
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=328 (03.11.2024)
	Data	15.02.2013
	Autor	Ks. Andrzej Nackowski
6.	Tytuł	O Męce Chrystusa
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=327 (03.11.2024)
	Data	16.03.2013
	Autor	Ks. Piotr Madeja
7.	Tytuł	Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=326 (03.11.2024)
	Data	19.04.2013
	Autor	Ks. Paweł Paś
8.	Tytuł	Wstąpił na niebiosa, siedzi po prawicy Boga...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=325 (03.11.2024)
	Data	18.05.2013
	Autor	Ks. Paweł Górka
9.	Tytuł	...stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=324 (03.11.2024)
	Data	14.06.2013
	Autor	Ks. Szczepan Tomala

10.	Tytuł	Wierzę w Ducha Świętego
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=323 (03.11.2024)
	Data	19.07.2013
	Autor	Ks. Michał Knapik
11.	Tytuł	Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=322 (03.11.2024)
	Data	16.08.2013
	Autor	Ks. Paweł Pielka
12.	Tytuł	Wierzę w grzechów odpuszczenie...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=321 (03.11.2024)
	Data	13.09.2013
	Autor	Ks. Andrzej Żuławiński
13	Tytuł	O wierze w sprawy ostateczne
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=320 (03.11.2024)
	Data	18.10.2013
	Autor	Ks. Rafał Mosoń

Źródło: opracowanie własne.

Pierwsza katecheza, przygotowana przez ks. Pawła Pielkę, wprowadzała uczestników w Rok Wiary oraz tematykę związaną z rolą Kościoła jako instytucji duchowej i wspólnoty wierzących. Katecheza ukazywała Kościół jako instytucję, która mimo zmagania z herezjami, konfliktami i zewnętrznymi zagrożeniami, wciąż pełni fundamentalną rolę w przekazywaniu orędzia zbawienia. Wskazywano na jego funkcję jako wspólnoty jednoczącej wiernych w wierze, która mimo ludzkich słabości zachowuje swoją misję prowadzenia ludzi ku Bogu⁷.

Druga katecheza, przygotowana przez ks. Włodzimierza Skocznego, koncentrowała się na pierwszych słowach Credo: „Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego...”. Omówiono tutaj fundament wiary chrześcijańskiej, jakim jest wiara w Boga jako Stwórcę, który swoją miłość objawia jako kochający Ojciec. Katecheza podkreślała, że osobista relacja z Bogiem Ojcem powinna stanowić oś życia chrześcijańskiego, prowa-

⁷ Por. P. Pielka, *Katecheza wstępna*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/rozwazanie-na-rok-wiary>>.

dząc wiernych do odkrycia głębokiego sensu ich istnienia i wzrastania w miłości do Boga i bliźnich⁸.

Trzecia katecheza, której autorem był ks. Jan Orzeszyna, ukazywała Boga jako Stwórcę nieba i ziemi. Rozważania dotyczyły tajemnicy stworzenia, które jest wyrazem Bożej mądrości i dobroci. Katecheza ta podkreślała rolę człowieka jako korony stworzenia, istoty, która ma zarówno wymiar duchowy, jak i cielesny. Człowiek, stworzony na obraz i podobieństwo Boga, powołany jest do życia w harmonii z Bogiem oraz całym stworzeniem, podejmując odpowiedzialność za świat powierzony mu przez Stwórcę⁹.

W kolejnej katechezie ks. Stanisław Kołakowski rozwijał temat człowieka jako obrazu Boga, wskazując na jego wyjątkową godność i powołanie do życia w komunii ze Stwórcą. Katecheza akcentowała, że człowiek posiada nieśmiertelną duszę, która umożliwia mu nawiązanie bliskiej relacji z Bogiem. Przypominano, że człowiek jest wezwany do wzrastania w miłości i świętości, odkrywając swoje powołanie do życia w wieczności¹⁰.

Piąta katecheza, autorstwa ks. Andrzeja Nackowskiego, podejmowała zagadnienie grzechu pierworodnego. Katecheza wyjaśniała, jak grzech pierworodny wpłynął na kondycję człowieka i jego relację z Bogiem, oddzielając go od pełni Bożej łaski. Wskazywano, że mimo upadku, Bóg nie opuścił człowieka, ale dał mu możliwość zbawienia poprzez Jezusa Chrystusa. Ta katecheza stanowiła zaproszenie do refleksji nad potrzebą nieustannego nawracania się oraz korzystania z sakramentów pokuty i Eucharystii jako środków duchowego odnowienia¹¹.

Szósta katecheza, przygotowana przez ks. Piotra Madeję, skupiała się na osobie Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela ludzkości. Omówiono tu tajemnicę wcielenia oraz odkupienia, jakie Chrystus przyniósł światu

⁸ Por. W. Skoczny, *Katecheza: Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=330>>.

⁹ Por. J. Orzeszyna, *Katecheza: Wierzę w Stworzyciela nieba i ziemi...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/wierze-w-stworzyciela-nieba-i-ziemi>>.

¹⁰ Por. S. Kołakowski, *Katecheza: Wierzę w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=333>>.

¹¹ Por. A. Nackowski, *Katecheza: O wierze w Jezusa i Maryję*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=327>>.

poprzez swoją śmierć i zmartwychwstanie. Katecheza ukazywała Jezusa jako doskonałego pośrednika między Bogiem a ludźmi, podkreślając, że to właśnie przez Niego każdy człowiek ma dostęp do życia wiecznego¹².

Ks. Paweł Paś, autor kolejnej katechezy, skupił się na działaniu Ducha Świętego, przedstawiając Go jako przewodnika i pocieszyciela wiernych. Katecheza omawiała rolę Ducha Świętego w życiu Kościoła oraz każdego chrześcijanina, wskazując, że Duch Święty wspiera wierzących w ich drodze ku dojrzałej wierze, umacnia ich w momentach słabości oraz obdarza łaskami niezbędnymi do realizacji chrześcijańskiego powołania¹³.

Ósma katecheza, przygotowana przez ks. Pawła Górkę, dotyczyła Kościoła jako Mistycznego Ciała Chrystusa. Katecheza akcentowała, że Kościół jest wspólnotą wiernych, którzy poprzez sakramenty i modlitwę tworzą żywy organizm duchowy. Wierni zostali wezwani do odkrycia swojego miejsca w Kościele i współuczestnictwa w jego misji, wskazując, że życie chrześcijańskie realizuje się we wspólnocie¹⁴.

Kolejna katecheza, której autorem był ks. Szczepan Tomala, wyjaśniała znaczenie sakramentów jako narzędzi łaski ustanowionych przez Chrystusa. Szczególna uwaga została poświęcona Eucharystii jako źródłu życia chrześcijańskiego oraz sakramentowi pokuty, który przywraca wiernych do jedności z Bogiem. Katecheza ta zachęcała do regularnego uczestnictwa w sakramentach jako sposobu wzrastania w wierze i miłości do Boga¹⁵.

Dziesiąta katecheza ks. Michała Knapika podejmowała analizę Dekalogu jako fundamentu moralnego życia chrześcijańskiego. Katecheza przedstawiała przykazania jako drogowskazy, które prowadzą wiernych ku świętości oraz pomagają umacniać ich relację z Bogiem i bliźnimi. Akcentowano, że przykazania stanowią trwałą podstawę etyczną, dzięki

¹² Por. P. Madeja, *Katecheza: O Męce Chrystusa*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=327>>.

¹³ Por. P. Paś, *Katecheza: Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=326>>.

¹⁴ Por. P. Górka, *Katecheza: Wstąpił na niebiosa, siedzi po prawicy Boga...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=325>>.

¹⁵ Por. Sz. Tomala, *Katecheza: ...stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=324>>.

której chrześcijanin może budować swoje życie zgodnie z Bożym planem¹⁶.

Jedenasta katecheza, przygotowana przez ks. Pawła Pielkę, poświęcona była istocie modlitwy jako dialogu z Bogiem. Katecheza omawiała różne formy modlitwy i ich znaczenie dla rozwoju duchowego, zachęcając wiernych do regularnej modlitwy jako sposobu pogłębiania relacji z Bogiem i odnajdywania w Nim źródła pokoju i siły w życiu codziennym¹⁷.

Ks. Andrzej Żuławiński w dwunastej katechezie odnosił się do nadziei życia wiecznego, ukazując perspektywę chrześcijańską opartą na obietnicy zmartwychwstania i wiecznej szczęśliwości. Katecheza wskazywała na znaczenie eschatologicznej nadziei w życiu wiernych jako punktu odniesienia i celu, ku któremu zmierzają¹⁸.

Ostatnia katecheza, przygotowana przez ks. Rafała Mosonia, była poświęcona roli Maryi i świętych jako wzorców wiary i przewodników na drodze do Boga. Katecheza zachęcała wiernych do naśladowania cnót Maryi oraz świętych, podkreślając ich rolę jako orędowników wstawiających się za wiernymi¹⁹.

6.2. KATECHEZY O SAKRAMENCIE CHRZTU I SAKRAMENCIE POKUTY (2013 – 2015)

W latach 2013–2014, na prośbę biskupa sosnowieckiego, ogłoszone zostały katechezy o sakramencie chrztu, których autorem był ks. Włodzimierz Skoczny. Katechezy te następnie znalazły zastosowanie jako materiały katechetyczne dla rodziców pragnących ochrzcić swoje dziecko. Zostały one szczegółowo omówione w rozdziale drugim niniejszej pracy, w paragrafie

¹⁶ Por. M. Knapik, *Katecheza: Wierzę w Ducha Świętego*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=323>>

¹⁷ Por. P. Pielka, *Katecheza: Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=322>>

¹⁸ Por. A. Żuławiński, *Katecheza: Wierzę w grzechów odpuszczenie...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=321>>

¹⁹ Por. R. Mosoń, *Katecheza: O wierze w sprawy ostateczne*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:< <https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=320>>

drugim, gdzie przeanalizowano ich treść i znaczenie. Poniższa tabela przedstawia zestawienie wygłoszonych katechez, pozwalając na zorientowanie się w zakresie poruszanych tematów oraz ich kolejności.

Tabela 3. Katechezy o sakramencie chrztu wygłoszone w 2013 roku.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Chrzest to zanurzenie w Bogu
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=294 (03.11.2024)
	Data	15.11.2013
2.	Tytuł	Zanurzeni w Śmierć i Zmartwychwstanie Chrystusa
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=293 (03.11.2024)
	Data	15.12.2013
3.	Tytuł	Odwrócona pedagogika Boga – pozwolić się zbadać Słowu
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=292 (03.11.2024)
	Data	18.01.2014
4.	Tytuł	Chrzest włącza w Kościół – wspólnota chrześcijańska przyjmuje was z wielką radością
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=291 (03.11.2024)
	Data	15.02.2014
5.	Tytuł	Chrzest jako Dar i Tajemnica – bogata rzeczywistość chrztu
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=301 (03.11.2024)
	Data	15.03.2014
6.	Tytuł	Rodzice chrzestni, czy jesteście gotowi?
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=300 (03.11.2024)
	Data	20.04.2014
7.	Tytuł	O chrzcie św. – chrzcielne imię
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=299 (03.11.2024)
	Data	17.05.2014
8.	Tytuł	Ochrzczony jest namaszczony – „Namaszczam cię Krzyżmem zbawienia”
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=298 (03.11.2024)
	Data	14.06.2014
9.	Tytuł	Chrzest i nowa szata – otrzymujesz białą szatę
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=296 (03.11.2024)
	Data	20.09.2014
10.	Tytuł	Chrzest na życie wieczne
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=295 (03.11.2024)
	Data	19.10.2014

Źródło: opracowanie własne.

W kolejnym roku, na prośbę biskupa Grzegorza Kaszaka, ks. Paweł Nowak przygotował cykl katechez dotyczących sakramentu pokuty, mających na celu pogłębienie formacji wiernych w rozumieniu tego sakramentu. Katechezy te były wygłaszane w kościołach diecezji sosnowieckiej, stanowiąc kontynuację katechetycznych działań, które w poprzednich latach koncentrowały się wokół sakramentu chrztu.

Katechezy pozwalały na lepsze zrozumienie sakramentu pokuty i jego znaczenia w życiu chrześcijańskim. Regularne wygłaszanie katechez we wszystkich parafiach diecezji umożliwiło wiernym głębsze wejście w istotę nawrócenia i pojednania z Bogiem oraz rozwijanie ich duchowego życia w oparciu o ten sakrament. Poniższa tabela przedstawia zestawienie tematów katechez ks. Pawła Nowaka, obejmując ich źródło oraz daty publikacji, co umożliwia zapoznanie się ze strukturą przekazywanych treści.

Tabela 4. Katechezy o sakramencie pokuty wygłoszone w 2015 roku.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Czym jest sakrament pokuty?
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=272 (03.11.2024)
	Data	10.01.2015
2.	Tytuł	Pojednanie z Bogiem i Kościołem
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=271 (03.11.2024)
	Data	14.02.2015
3.	Tytuł	Uznanie własnej grzeszności
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=270 (03.11.2024)
	Data	14.03.2015
4.	Tytuł	Żal za grzechy
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=268 (03.11.2024)
	Data	26.04.2015
5.	Tytuł	Zadośćuczynienie
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=266 (03.11.2024)
	Data	17.05.2015
6.	Tytuł	Wyznanie grzechów
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=277 (03.11.2024)
	Data	20.06.2015
7.	Tytuł	Spowiedź generalna
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=276 (03.11.2024)
	Data	19.09.2015

8.	Tytuł	Odpusty (część 1)
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=264 (03.11.2024)
	Data	24.10.2015
9.	Tytuł	Odpusty (część 2)
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=263 (03.11.2024)
	Data	14.11.2015

Źródło: opracowanie własne.

Autor katechez o sakramencie pokuty przedstawił go jako fundamentalne narzędzie duchowego uzdrowienia, które umożliwi głębo-
kie pojednanie człowieka z Bogiem²⁰. Wskazywał, że spowiedź, zwana
także sakramentem nawrócenia, przebaczenia czy pojednania, stanowi
wyjątkową okazję do spotkania z miłosiernym Bogiem, który pragnie
odnowić i wzmocnić relację z człowiekiem pomimo jego grzeszności.
Autor podkreślał, że celem sakramentu nie jest jedynie odpuszczenie
win, ale też pobudzenie wiernych do głębokiej przemiany wewnętrznej,
prowadzącej do trwałego nawrócenia²¹.

Katechezy szczegółowo omawiały naturę grzechu, który, jak wska-
zywał autor, jest świadomym i dobrowolnym naruszeniem porządku
ustanowionego przez Boga. Grzech oddziela człowieka od Boga, niszczy
harmonię stworzenia i rani jego relacje z bliźnimi²².

Sakrament pokuty, poprzez akt wyznania grzechów, oferuje drogę do
odnowy tej harmonii oraz przywraca człowieka do stanu łaski uświęcają-
cej. W naukach podkreślono, że przygotowanie do spowiedzi wymaga ra-
chunku sumienia, który umożliwia gruntowną samoocenę i identyfikację
popęlnionych grzechów. Rachunek sumienia służy zatem jako pierwszy
krok do wzbudzenia żalu, który w katechezach uznano za kluczowy ele-
ment nawrócenia. Akt szczerego żalu otwiera duszę na łaskę przebaczenia
i wprowadza wiernego na drogę duchowej przemiany²³.

²⁰ Por. P. Nowak, *Katecheza: Czym jest sakrament pokuty?* [online] [dostęp: 03.11.2024],
dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=272>>.

²¹ Por. tenże, *Katecheza: Pojednanie z Bogiem i Kościołem* [online] [dostęp: 03.11.2024],
dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=271>>.

²² Por. tenże, *Katecheza: Uznanie własnej grzeszności* [online] [dostęp: 03.11.2024],
dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=270>>.

²³ Por. tenże, *Katecheza: Żal za grzechy* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny
w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=268>>.

Ważną rolę w procesie pojednania odgrywało zadośćuczynienie, które autor opisywał jako odpowiedź człowieka na przebaczenie Boże. Zadośćuczynienie miało formę pokuty, nakładanej przez spowiednika i było nie tylko obowiązkiem, lecz także wyrazem autentycznej skruchy oraz postanowienia poprawy. Autor katechez wskazywał, że pokuta powinna być dostosowana do charakteru wyznanych grzechów i sytuacji życiowej penitenta. Wymieniając różnorodne formy pokuty – takie jak modlitwa, wyrzeczenia, dzieła miłosierdzia oraz codzienne obowiązki – ukazywano, jak pokuta przyczynia się do duchowej odnowy wiernych i ich pełniejszego powrotu do Boga²⁴.

W kontekście wyznania grzechów autor katechez szczególną wagę przywiązywał do szczerości, akcentując, że zatajenie grzechu unieważnienia sakramentu pokuty i skutkuje grzechem świętokradztwa²⁵. Autor omawiał także praktykę spowiedzi generalnej, wskazując, że obejmuje ona okres dłuższy niż ostatnia spowiedź i jest zalecana w szczególnych sytuacjach, takich jak przygotowanie do ważnych decyzji życiowych. Spowiedź generalna stanowiła według autora okazję do głębokiej refleksji nad własnym życiem i umożliwiała pełniejsze pojednanie z Bogiem. Jednak autor ostrzegał, że praktyka ta może być szkodliwa dla osób o skłonnościach do skrupułów, gdyż może prowadzić do nadmiernego analizowania własnych grzechów i niepotrzebnych obaw²⁶.

Odrębnym tematem, który szczegółowo analizował autor katechez, były odpusty, będące wyrazem Bożego miłosierdzia, poprzez które Kościół daruje wiernym kary doczesne za grzechy już odpuszczone co do winy. Autor wyjaśniał, że odpusty mają na celu dalsze oczyszczenie duszy i wzmacniają wiernych w ich duchowej drodze ku pełni zbawienia. Wskazywał, że uzyskanie odpustów wymaga odpowiedniej dyspozycji duchowej oraz spełnienia pewnych warunków, w tym przyjęcia sakramentu pokuty i Komunii Świętej²⁷. Autor przestrzegał, by wierni uni-

²⁴ Por. tenże, *Katecheza: Zadośćuczynienie* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=266>>.

²⁵ Por. tenże, *Katecheza: Wyznanie grzechów* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=277>>.

²⁶ Por. tenże, *Katecheza: Spowiedź generalna* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=276>>.

²⁷ Por. tenże, *Katecheza: Odpusty (część 1)* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=264>>

kali traktowania odpustów jako mechanicznego rytuału i podchodzili do nich z autentycznym nawróceniem i pragnieniem przemiany serca²⁸.

W swoim ujęciu sakramentu pokuty autor katechez przedstawił go jako nie tylko akt przebaczenia, ale także jako kluczowy element drogi ku głębszej relacji z Bogiem i pełniejszemu życiu duchowemu. Poprzez praktykę rachunku sumienia, szczerego wyznania grzechów, zadośćuczynienia i odpustów, wierni mogą odkrywać bogactwo miłosierdzia Bożego i stopniowo przeobrażać swoje życie w zgodzie z nauką Kościoła.

6.3. KATECHEZY W ROKU JUBILEUSZOWYM MIŁOSIERDZIA (2015-2016).

W kwietniu 2015 roku papież Franciszek ogłosił Nadzwyczajny Jubileusz Miłosierdzia, którego treść i cel wyjaśnił w „*Bullis Misericordiae Vultus*”. Papież podkreślił, że Jezus Chrystus jest pełnym objawieniem Bożego miłosierdzia, będącego centralnym elementem wiary chrześcijańskiej. Decyzja o ogłoszeniu Roku Świętego była odpowiedzią na potrzebę pogłębionej kontemplacji tajemnicy miłosierdzia, które jest źródłem radości i pokoju oraz podstawą zbawienia. Rozpoczęcie Roku Miłosierdzia zaplanowano na 8 grudnia 2015 roku, w uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, symbolizującą działanie Boga, który wybawia ludzkość z mocy grzechu. Papież zaznaczył, że ten Rok Jubileuszowy ma na celu wydatnienie w Kościele świadectwa miłosierdzia jako drogi łączącej człowieka z Bogiem²⁹.

W diecezji sosnowieckiej biskup zwrócił się do ks. Mirosława Toczy, założyciela domu Betlejem w Jaworznie, z prośbą o przygotowanie cyklu katechez o miłosierdziu. W tej wspólnotcie, będącej schronieniem dla ubogich i bezdomnych, miłosierdzie staje się codzienną praktyką. Każdy mieszkaniec domu Betlejem doświadcza wsparcia oraz troski, które pomagają mu odkrywać na nowo swoją godność i sens życia. Poniższa tabela ukazuje tematy katechez jubileuszowych, ich źródło oraz datę publikacji.

²⁸ Por. tenże, *Katecheza: Odpusty (część 2)* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=263>>.

²⁹ Por. Franciszek, *Bulla Misericordiae Vultus (11.04.2015)*, [online] [dostęp: 05.11.2024], dostępny w Internecie: <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/bulls/documents/papa-francesco_bolla_20150411_misericordiae-vultus.html>.

Tabela 5. Katechezy jubileuszowe wygłoszone w latach 2015-2016.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Szpital polowy
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=249 (03.11.2024)
	Data	19.12.2015
2.	Tytuł	Miłosierny Ojciec
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=248 (03.11.2024)
	Data	16.01.2016
3.	Tytuł	Światło w ciemności
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=247 (03.11.2024)
	Data	21.02.2016
4.	Tytuł	Tylko miłość
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=246 (03.11.2024)
	Data	19.03.2016
5.	Tytuł	Głodnych nakarmić, spragnionych napoić
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=239 (03.11.2024)
	Data	16.04.2016
6.	Tytuł	Nagich przyodziać
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=235 (03.11.2024)
	Data	21.05.2016
7.	Tytuł	Podróżnych w dom przyjąć
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=233 (03.11.2024)
	Data	20.06.2016
8.	Tytuł	Chorych nawiedzać
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=232 (03.11.2024)
	Data	16.07.2016
9.	Tytuł	Z drogi do Lisieux
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=231 (03.11.2024)
	Data	24.09.2016
10.	Tytuł	Męczennicy miłosierdzia
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=230 (03.11.2024)
	Data	29.10.2016

Źródło: opracowanie własne.

Cykl katechez „Miłosierni jak Ojciec” ukazuje miłosierdzie jako fundament chrześcijańskiego życia, zgodnie z przesłaniem Roku Jubileuszowego ogłoszonego przez papieża Franciszka. Każda z katechez pogłębiała rozumienie Bożej miłości i wzywała do praktykowania miłosierdzia wobec bliźnich.

Na początku autor katechez, nawiązując do nauczania papieża Franciszka, ukazał Kościół jako „Szpital Polowy,” chcąc zilustrować jego misję niesienia uzdrowienia dla osób poranionych przez życie. Otwarcie Drzwi Świętych, podczas inauguracji Roku Jubileuszowego, symbolizowało gotowość Kościoła do przyjęcia każdego człowieka, wskazując na bezwarunkową dostępność Bożego miłosierdzia, co stanowiło kluczowy element tej katechez. Miłosierdzie ukazane zostało jako podstawowy filar Kościoła, który pełni rolę duchowego ośrodka zdrowia³⁰.

W kolejnym rozważaniu ks. Tosza przedstawił obraz Boga jako „lekarza – rewolucjonisty”, który nie stosuje ludzkiej sprawiedliwości, lecz wybiera drogę miłosierdzia, wykraczającą poza logikę karania i nagradzania. Bóg, pełen przebaczenia, zaprasza do świętości nawet tych, którzy popełnili ciężkie błędy. Ta „rewolucyjna” miłość Boża została przedstawiona jako dar otwierający nowe możliwości przemiany³¹.

W następnej katechezie autor skupił się na środkach umożliwiających wiernym pełniejsze uczestnictwo w Bożym miłosierdziu. Cisza, medytacja i modlitwa zostały opisane jako „narzędzia miłosierdzia,” wspomagające nawiązanie głębszej relacji z Bogiem. Podkreślono, że modlitwa i kontemplacja są kluczowe dla otwarcia się na miłosierdzie, które umacnia duchowe życie wiernych³².

W swoich rozważaniach autor nawiązał również do symboliki pielgrzymowania, ukazując je jako metaforę ludzkiej drogi do duchowego rozwoju. Odwołując się do Chrystusa jako Miłosiernego Pielgrzyma, katechez zachęcały do pokonywania osobistych barier i podjęcia wędrówki w stronę miłości Bożej. Pielgrzymowanie miało symbolizować proces przemiany, do którego wierni zostali wezwani, by realizować przykazanie miłości wobec bliźnich³³.

Ks. Tosza zwrócił uwagę także na uczynki miłosierdzia, szczególnie na karmienie głodnych i napojenie spragnionych. Problem głodu został przedstawiony jako dramatyczny wyraz globalnej niesprawiedliwości,

³⁰ Por. M. Tosza, *Katecheza: Szpital polowy* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=249>>.

³¹ Por. tenże, *Katecheza: Miłosierny Ojciec* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=248>>.

³² Por. tenże, *Katecheza: Światło w ciemności* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=247>>.

³³ Por. tenże, *Katecheza: Tyko miłość* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=246>>.

wzywający wiernych do większej wrażliwości na potrzeby ludzi dotkniętych biedą. Odpowiedzialność za pomoc najbardziej potrzebującym została tu przedstawiona jako istotny wymiar chrześcijańskiej służby³⁴.

W katechezach na temat uczynków miłosierdzia wobec ubogich szczególne miejsce zajmuje przyodziewanie tych, którzy zostali pozbawieni podstawowych dóbr. Takie działanie, interpretowane w duchu teologicznym, ukazuje głębokie znaczenie przywracania godności, człowiekowi stworzonemu na obraz Boga. Wierni, okazując troskę o potrzebujących, uczestniczą w Bożej miłości i uznają wartość oraz godność każdego człowieka³⁵.

Rozważania dotyczące odwiedzania chorych i więźniów ukazują po raz kolejny Kościół jako „Szpital Polowy,” gdzie wspólnota wiernych niesie ulgę i wsparcie osobom cierpiącym. Autor podkreślał, że w swoim cierpieniu i odosobnieniu osoby te stają się szczególnie bliskie Chrystusowi. Poprzez obecność i wsparcie wobec takich ludzi wierni realizują chrześcijańską solidarność i głębokie współczucie³⁶.

W rozważaniach dotyczących pocieszania strapionych ks. Tosza podkreślił istotną rolę współodczuwania oraz troski wobec osób doświadczających trudności natury emocjonalnej lub duchowej. Miłosierdzie, pojmowane jako świadectwo nadziei i umocnienia, prowadzi wiernych do tworzenia więzi opartych na wzajemnym zrozumieniu i wsparciu³⁷.

Kończąc cykl katechez autor zachęcił słuchaczy do refleksji nad głębokim znaczeniem miłosierdzia jako świadectwa życia, które wymaga bliskości z ludźmi potrzebującymi i odrzuconymi. Autor odwołał się tu do inspirującej historii Alvina - bohatera filmu „Prosta historia”. Pomimo trudności wyruszył on w długą podróż na traktorku, by pojednać się ze swoim bratem. Ten przykład, pełen wysiłku i samozaparcia, ukazuje miłosierdzie jako akt pokonywania uprzedzeń i podziałów, prowadzący

³⁴ Por. tenże, *Katecheza: Głodnych nakarmić, spragnionych napoić* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=239>>.

³⁵ Por. tenże, *Katecheza: Nagich przyodzian* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=235>>.

³⁶ Por. tenże, *Katecheza: Podróżnych w dom przyjąć* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=233>>.

³⁷ Por. tenże, *Katecheza: Chorych nawiedzać* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=232>>.

do pojednania. Ks. Tosza nawiązując do przywołanej filmowej postaci zachęcał wiernych, by również w ich codziennym życiu miłosierdzie przybierało formę duchowej pielgrzymki – dążenia do pokoju, wrażliwości na potrzeby innych i naśladowania postawy Miłosiernego Samarytanina³⁸.

W ostatniej katechezie autor podkreślił, że miłosierdzie powinno przenikać każdą relację międzyludzką, stanowiąc fundament życia chrześcijańskiego. Zaznaczył, że nie jest to jednorazowy akt, lecz postawa, która prowadzi do głębszego zrozumienia miłości Bożej i stanowi świadectwo żywej wiary. W tym kontekście przywołał postać ks. Jacques'a Hamela, francuskiego kapłana zamordowanego w 2016 roku podczas sprawowania Eucharystii. Jego męczeńska śmierć stała się symbolem wierności i oddania, ukazując, że miłosierdzie i przebaczenie są możliwe nawet w obliczu najtrudniejszych prób. Ks. Hamel, mimo zagrożenia, pozostał wierny swojej misji, co stanowi inspirację do naśladowania Chrystusa w codziennym życiu. Jego świadectwo przypomina, że prawdziwe miłosierdzie wymaga odwagi i gotowości do poświęceń, będąc jednocześnie drogą do budowania głębszych relacji z Bogiem i bliźnimi³⁹.

6.4. KATECHEZY FATIMSKIE (2017)

W 2017 roku obchodzono setną rocznicę objawień Matki Bożej w Fatimie. W związku z tym jubileuszem, w diecezji sosnowieckiej podjęto szczególne inicjatywy mające na celu pogłębienie zrozumienia przesłania fatimskiego wśród wiernych. Obok wydarzeń liturgicznych w parafiach raz w miesiącu przed niedzielą Eucharystią wygłaszano katechezę. Opracował je na prośbę biskupa sosnowieckiego, ks. Mariusz Dydak. Szczegółowo omówiono w nich znaczenie objawień maryjnych oraz duchowe wezwanie do nawrócenia, pokuty i modlitwy, jakie Matka Boża skierowała do całego świata. Tematy, źródło oraz daty wygłoszenia katechez zostały przedstawione w poniższej tabeli.

³⁸ Por. tenże, *Katecheza: Z drogi do Lisieux* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=231>>.

³⁹ Por. tenże, *Katecheza: Męczennicy miłosierdzia* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=230>>.

Tabela 6. Katechezy fatimskie wygłoszone w roku 2017.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Jedno objawienie publiczne i wiele objawień prywatnych
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=210 (03.11.2024)
	Data	17.01.2017
2.	Tytuł	A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie?
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=209 (03.11.2024)
	Data	18.02.2017
3.	Tytuł	Byliśmy odkupieni krowią, czy możemy się zbawić nie cierpiąc?
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=44 (03.11.2024)
	Data	18.03.2017
4.	Tytuł	Kult Niepokalanego Serca Maryi i nabożeństwo pierwszych sobót miesiąca
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=43 (03.11.2024)
	Data	29.04.2017
5.	Tytuł	Akt poświęcenia świata i Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=42 (03.11.2024)
	Data	13.05.2017
6.	Tytuł	Nigdy cię nie opuszczę, Moje Niepokalane Serce będzie twoją ucieczką i drogą, która zaprowadzi cię do Boga
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=41 (03.11.2024)
	Data	10.06.2017
7.	Tytuł	Niech wszyscy noszący szkaplerz...widzą w nim oznakę poświęcenia się Niepokalanemu Sercu Maryi
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=39 (03.11.2024)
	Data	22.07.2017
8.	Tytuł	Z dawna Polski Tyś Królową, Maryjo
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=37 (03.11.2024)
	Data	19.08.2017
9.	Tytuł	O mój Jezu... zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=35 (03.11.2024)
	Data	16.09.2017
10.	Tytuł	Wielki znak ukazał się na niebie: Niewiasta obleczona w słońce
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=34 (03.11.2024)
	Data	14.10.2017

Źródło: opracowanie własne.

W katechezach została ukazana treść objawień maryjnych, ich duchowe znaczenie oraz wpływ na życie Kościoła i wiernych. W pierwszej katechezie przypomniano, że Bóg przez wieki przemawiał do ludzi za pośrednictwem proroków i objawień, aż do pełni Objawienia w Jezusie

Chrystusie. Kościół, strzegąc Objawienia publicznego, podkreślał jednocześnie rolę objawień prywatnych, które – choć nie dodawały nowych prawd – przyczyniały się do pogłębiania zrozumienia Pisma Świętego, inspirując wiernych do modlitwy i pokuty⁴⁰.

W kolejnej katechezie autor zwrócił uwagę na spotkanie Elżbiety z Maryją, podczas którego Elżbieta wyraziła radość z jej obecności jako znaku troski Boga. Maryja, ukazując się w różnych miejscach, symbolizowała Boże wsparcie i przestrzegała przed zagrożeniami. Objawienia maryjne, choć nie są konieczne do wiary, wzbogacają duchowość Kościoła i pomagają wiernym zbliżyć się do Boga, wzmacniając ich wiarę i zaufanie do Bożej opieki⁴¹.

W trzeciej katechezie podkreślono, że objawienia fatimskie kładły szczególny nacisk na potrzebę nawrócenia i pokuty jako odpowiedzi na zło świata. Maryja wezwała dzieci do poświęcenia i pokuty, obiecując ochronę przed skutkami grzechu. Przez swoje cierpienia mali wizjonerzy dali przykład ofiary za grzechy, co stało się ważnym elementem ich świętości i wzorem dla wiernych⁴².

Następnie przybliżono znaczenie kultu Niepokalanego Serca Maryi, który miał chronić dusze przed piekłem. Maryja wskazała na pierwsze soboty miesiąca jako dni poświęcone pokucie, służące wynagrodzeniu za bluźnierstwa przeciwko Jej osobie. Ten kult stał się centralnym elementem objawień fatimskich i wyrazem szczególnego wezwania do duchowej odnowy⁴³.

W piątej katechezie autor omówił „Akt poświęcenia świata i Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi”, proklamowany przez Jana Pawła II, inspirowanego objawieniami fatimskimi. Papież wierzył, że oddanie świata Sercu Maryi było sposobem na ochronę Kościoła przed zagrożeniami

⁴⁰ Por. M. Dydak, *Katecheza: Jedno objawienie publiczne i wiele objawień prywatnych* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=210>>.

⁴¹ Por. tenże, *Katecheza: A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie?* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=209>>.

⁴² Por. tenże, *Katecheza: Byliśmy odkupieni krowią, czy możemy się zbawić nie cierpiąc?* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=44>>.

⁴³ Por. tenże, *Katecheza: Kult Niepokalanego Serca Maryi i nabożeństwo pierwszych sobót miesiąca* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=43>>.

oraz na ocalenie przed komunizmem. Ten akt stał się symbolicznym wyrazem zawierzenia się Bożej opiece i odpowiedzią na wezwanie Maryi⁴⁴.

W kolejnym rozważaniu autor podjął temat nabożeństwa do Niepokalanego Serca Maryi, które obejmuje dążenie do czystości serca i pełnej dyspozycyjności wobec Boga, na wzór Maryi. Papież Jan Paweł II, widząc w Fatimie znak matczynej troski, potwierdził moc poświęcenia się Maryi jako skutecznej ochrony przed zagrożeniami duchowymi i politycznymi. Nabożeństwo to stało się dla wiernych wezwaniem do osobistej przemiany⁴⁵.

W następnej katechezie zwrócono uwagę na symbolikę szkaplerza karmelitańskiego jako materialnego znaku poświęcenia Bogu. Szkaplerz, kojarzony z kultem Niepokalanego Serca Maryi, symbolizował oddanie się Matce Bożej i Jej macierzyńską opiekę. Autor przypomniał jego znaczenie jako ochrony przed zagrożeniami duchowymi i materialnymi oraz wezwanie do pogłębiania relacji z Bogiem⁴⁶.

Ósme rozważanie poświęcone zostało znaczeniu miesiąca sierpnia w polskiej pobożności maryjnej. W sierpniu pielgrzymi, udający się do sanktuariów maryjnych, takich jak Jasna Góra, podkreślają wagę maryjnego wymiaru polskiej duchowości. Autor ukazywał, jak pielgrzymki stają się wyrazem maryjnego charakteru polskiej wiary, łącząc głęboko zakorzenione tradycje religijne z narodową tożsamością⁴⁷.

Dziewiąta katecheza przybliżyła wizję piekła, którą Matka Boża objawiła fatimskim dzieciom, wzbudzając w nich gorliwość w modlitwie i wyrzeczeniach za grzeszników. Celem tego objawienia było umocnienie przekonania o konieczności modlitwy i pokuty jako drogi do ratowania dusz przed wiecznym potępieniem. Autor katechezy wskazywał,

⁴⁴ Por. tenże, *Katecheza: Akt poświęcenia świata i Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=42>>.

⁴⁵ Por. tenże, *Katecheza: Nigdy cię nie opuszczę, Moje Niepokalane Serce będzie twoją ucieczką i drogą, która zaprowadzi cię do Boga* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=41>>.

⁴⁶ Por. tenże, *Katecheza: Niech wszyscy noszący szkaplerz...widzą w nim oznakę poświęcenia się Niepokalanemu Sercu Maryi* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=39>>.

⁴⁷ Por. tenże, *Katecheza: Z dawna Polski Tyś Królową, Maryjo* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=37>>.

że to objawienie było dla wiernych wezwaniem do troski o własne zbawienie i innych⁴⁸.

Ostatnia katecheza opisywała cud słońca, który miał miejsce podczas ostatniego objawienia w Fatimie. To nadprzyrodzone zjawisko, doświadczone przez tysiące wiernych, było postrzegane jako znak apokaliptyczny i potwierdzenie Bożej interwencji w historii. Wyjaśniono, że cud słońca stanowił wezwanie do nawrócenia oraz zaufania Bogu, ukazując siłę wiary i zachęcając wiernych do pełnego zawierzenia Bożym planom⁴⁹.

6.5. KATECHEZY PATRIOTYCZNE (2018)

W roku 2018 diecezja sosnowiecka aktywnie zaangażowała się w obchody setnej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Podkreślano znaczenie tego wyjątkowego jubileuszu jako momentu nie tylko świętowania, ale również odpowiedzialności za duchowe dziedzictwo narodu. Biskup sosnowiecki Grzegorz Kaszak w liście do diecezjan, odwołując się do słów św. Jana Pawła II, przypomniał, że Ojczyzna to coś więcej niż terytorium – jest to duchowa spuścizna, dziedzictwo pamięci, które zobowiązuje do troski i pielęgnacji. W tym duchu, diecezja podjęła działania mające na celu pogłębianie patriotycznej świadomości wiernych, w tym poprzez specjalne katechezy patriotyczne organizowane w każdą trzecią niedzielę miesiąca, połączone z celebracją Eucharystii⁵⁰.

Na prośbę biskupa Kaszaka, ks. Włodzimierz Machura opracował cykl katechez patriotycznych, które miały służyć jako narzędzie refleksji nad historią i tożsamością narodową. W swoich katechezach przywoływał on chlubne tradycje i wartości, jakie przyświecały przodkom walczącym o wolność i niepodległość, co miało umocnić poczucie odpowiedzialności za ojczyznę wśród słuchaczy. Tytuły, źródło oraz datę publikacji katechez przedstawia poniższa tabela.

⁴⁸ Por. tenże, *Katecheza: O mój Jezu... zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=35>>.

⁴⁹ Por. tenże, *Katecheza: Wielki znak ukazał się na niebie: Niewiasta obleczona w słońce* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=34>>.

⁵⁰ Por. G. Kaszak, *Komunikat biskupa sosnowieckiego na temat przeżywania 100. rocznicy odzyskania niepodległości w naszej diecezji*, w: SWD, Rok 26(2018), s. 76–77.

Tabela 7. Katechezy patriotyczne wygłoszone w roku 2018.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Boży fundament
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=445 (03.11.2024)
	Data	21.12.2017
2.	Tytuł	Chrzest – kamień węgielny narodu i państwa
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=446 (03.11.2024)
	Data	20.01.2018
3.	Tytuł	Moc słowa
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=749 (03.11.2024)
	Data	17.02.2018
4.	Tytuł	Moc znaku
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2089 (03.11.2024)
	Data	17.03.2018
5.	Tytuł	Ks. Piotr Skarga – siła autorytetu
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2599 (03.11.2024)
	Data	14.04.2018
6.	Tytuł	Ks. Piotr Skarga – prekursor niepoprawności politycznej
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2688 (03.11.2024)
	Data	18.05.2018
7.	Tytuł	Polska – Państwo bez stosów
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2718 (03.11.2024)
	Data	16.06.2018
8.	Tytuł	Rola duchowieństwa
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2748 (03.11.2024)
	Data	14.07.2018
9.	Tytuł	Zakony w czasie rozbiorów – światło nadziei
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2785 (03.11.2024)
	Data	18.08.2018
10.	Tytuł	II wojna światowa – czas ofiary i świadectwa
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2841 (03.11.2024)
	Data	15.09.2018
11.	Tytuł	II wojna światowa – Kościół znakiem sprzeciwu
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2921 (03.11.2024)
	Data	22.10.2018
12.	Tytuł	Boże dziedzictwo
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3005 (03.11.2024)
	Data	17.11.2018
13.	Tytuł	Pytania o przyszłość
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3068 (03.11.2024)
	Data	15.12.2018

Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej katechezie omówiono związek między wiarą a patriotyzmem na przykładzie konstytucji Polski, których preambuły na przestrzeni wieków odwoływały się do Boga. Autor podkreślił, że odniesienia te stanowiły fundament narodowego prawa, a jednocześnie wyrażały wartość patriotyzmu jako miłości do ojczyzny. Tę głęboką relację wiary i patriotyzmu uzasadniono na podstawie czwartego przykazania, nakazującego czcić rodziców, co rozciąga się również na ojczyznę jako wspólnotę narodową. Biblia dostarczała licznych przykładów bohaterów narodowych, takich jak Judyta i Estera, którzy poświęcili się dla dobra swojego ludu, ukazując, że troska o ojczyznę jest zakorzeniona w chrześcijańskiej etyce⁵¹.

W następnej katechezie ukazano chrzest Polski w 966 roku jako kluczowy moment, w którym naród i państwo zyskały wspólny fundament w chrześcijańskiej wierze. To wydarzenie, będące decyzją Mieszka I, było nie tylko aktem religijnym, ale także politycznym, który umożliwił Polsce integrację z chrześcijańską Europą. Chrzest Polski stworzył podstawę jedności narodowej i społecznej, scalając różne plemiona i umożliwiając dalszy rozwój państwa. Autor przedstawił ten moment jako kluczowy dla budowania tożsamości narodowej Polaków przez ponad tysiąc lat historii⁵².

W kolejnej katechezie skupiono się na działalności arcybiskupa Jakuba Świnki, który poprzez swoje starania o zachowanie języka polskiego wpłynął na umocnienie tożsamości narodowej. Arcybiskup nakazał naukę podstawowych modlitw w języku polskim, co w XIII wieku miało kluczowe znaczenie dla utrzymania i kształtowania świadomości narodowej w czasach, gdy łacina dominowała w liturgii. Jakub Świnka, troszcząc się o życie duchowe wiernych, przyczynił się do rozwoju języka i kultury, stając się symbolem polskiego patriotyzmu opartego na wierze⁵³.

Autor w następnej katechezie omówił znaczenie symboli religijnych jako wyrazów patriotyzmu w polskiej historii. Poprzez przykłady zastosowane w katechezie – krzyży na polskich górach, takich jak Giewont,

⁵¹ Por. W. Machura, *Katecheza: Boży fundament* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=445>>.

⁵² Por. tenże, *Katecheza: Chrzest – kamień węgielny narodu i państwa* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=446>>.

⁵³ Por. tenże, *Katecheza: Moc słowa* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=749>>.

oraz pomników z czasów komunizmu – podkreślono, że te symbole towarzyszyły Polakom w momentach kluczowych dla narodowej tożsamości. Symbol krzyża w Polsce zyskał szczególną wymowę, jak ukazano w pieśni „Czerwone Maki na Monte Cassino” czy w gestach św. Jana Pawła II. Ukazano, że znak krzyża jednoczył Polaków wokół wartości religijnych i patriotycznych, stanowiąc nieodłączną część polskiego dziedzictwa⁵⁴.

W kolejnej katechezie skupiono się na osobie ks. Piotra Skargi, który przez swoją działalność duszpasterską i społeczną zdobył status autorytetu zarówno w sferze religijnej, jak i narodowej. Jako kaznodzieja i działacz kontrreformacyjny, Skarga angażował się w budowanie wiary i moralności publicznej, zakładając m.in. Bractwo Miłosierdzia i organizując pomoc dla ubogich. Jego działalność wywarła trwały wpływ na pokolenia, inspirując do odpowiedzialności za dobro wspólne i duchowe życie narodu. Ukazano, że Piotr Skarga łącząc wiarę z patriotyzmem, stał się symbolem autentycznego zaangażowania w sprawy społeczne⁵⁵.

W kolejnej katechezie omówiono sejmowe kazania ks. Piotra Skargi, które były apelem o zachowanie moralności i jedności narodowej. Autor zwrócił uwagę, że Skarga przypominał o odpowiedzialności polityków przed Bogiem, uznając to za fundament trwałości państwa. Skarga przestrzegał przed zagrożeniami anarchii i rozbicia narodowego, które mogły prowadzić do utraty niezależności. W katechezie podkreślono, że jego kazania miały wymiar proroczy. Wskazano, że tylko jedność i silne zasady moralne mogą uchronić państwo przed upadkiem, co wciąż pozostaje aktualne⁵⁶.

W następnej katechezie autor skupił się na polskiej tradycji tolerancji religijnej, która wykształciła się przez stulecia jako wyraz otwartości wobec odmiennych wyznań. Przywołano historię przyjmowania przez Polskę prześladowanych religijnie, co doprowadziło do ustanowienia Konfederacji Warszawskiej w 1573 roku, gwarantującej wolność wyznania. Podkreślano, że tolerancja będąca unikatową cechą Polski, odróż-

⁵⁴ Por. tenże, *Katecheza: Moc znaku* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2089>>.

⁵⁵ Por. tenże, *Katecheza: Ks. Piotr Skarga – siła autorytetu* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2599>>.

⁵⁶ Por. tenże, *Katecheza: Ks. Piotr Skarga – prekursor niepoprawności politycznej* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2688>>.

niała ją od innych krajów europejskich, gdzie współistniały różne religie i kultury w duchu poszanowania różnorodności⁵⁷.

W następnej katechezie zwrócono uwagę na znaczenie pieśni „Bogurodzica” jako pierwszego polskiego hymnu narodowego. Utwór ten, będący modlitwą do Matki Bożej, odegrał szczególną rolę w historii Polski jako pieśń towarzysząca rycerzom w bitwach, zwłaszcza pod Grunwaldem. Jako hymn jednoczący Polaków w wierze i patriotyzmie, „Bogurodzica” zyskała status symbolu narodowej tożsamości, co miało nieoceniony wpływ na kształtowanie wspólnoty narodowej⁵⁸.

W kolejnej katechezie omówiono powstania narodowe, które stanowiły wyraz patriotycznego ducha Polaków oraz głębokiego przywiązania do wiary. Autor przywołał bohaterów walczących o niepodległość, którzy swoją postawą dali świadectwo gotowości do poświęcenia dla dobra wspólnego. Podkreślano, że powstania były postrzegane jako misja o charakterze religijnym, w której walka za ojczyznę stanowiła jednocześnie wyraz miłości do Boga, przyczyniając się do budowania narodowego etosu⁵⁹.

W dziesiątej katechezie ukazano symboliczny wymiar wydarzeń we Wrześni, gdzie dzieci broniły języka polskiego przed germanizacją, odmawiając modlitwy w języku niemieckim. Tę postawę uznano za akt obrony polskości i wyraz patriotyzmu, który podkreślał znaczenie języka ojczystego dla tożsamości narodowej. Zauważono, że obrona polskiego języka była jednym z fundamentów tożsamości, co stanowiło inspirację dla kolejnych pokoleń⁶⁰.

W kolejnej katechezie omówiono kult Matki Bożej Częstochowskiej, która stała się duchową opiekunką narodu polskiego. Ukazano, że w historii Polski Maryja była postrzegana jako Królowa Polski, której kult jednoczył Polaków i nadawał głębsze znaczenie narodowym wysiłkom

⁵⁷ Por. tenże, *Katecheza: Polska – „Państwo bez stosów”* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2718>>.

⁵⁸ Por. tenże, *Katecheza: Rola duchowieństwa* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2748>>.

⁵⁹ Por. tenże, *Katecheza: Zakony w czasie rozbiorów – światło nadziei* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2785>>.

⁶⁰ Por. tenże, *Katecheza: II wojna światowa – czas ofiary i świadectwa* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2841>>.

na rzecz niepodległości. Kult Matki Bożej, obecny w najtrudniejszych momentach narodowej historii, wyrażał duchową jedność narodu⁶¹.

Autor w kolejnej katechezie zwrócił uwagę na znaczenie historii w procesie budowania tożsamości narodowej. Przypomniano, że wiedza o przeszłości, szczególnie związana z walką o niepodległość, jest fundamentem, który łączy pokolenia i inspirowane do odpowiedzialności za przyszłość. W obliczu stulecia odzyskania niepodległości pamięć historyczna została przedstawiona jako obowiązek wobec przeszłych i przyszłych pokoleń⁶².

W ostatniej katechezie podkreślono, że patriotyzm to nie tylko uczucie, ale również chrześcijańska cnota zakorzeniona w przykazaniu czci dla ojczyzny. Miłość do ojczyzny została uznana za wyraz wierności wartościom chrześcijańskim, które nakładają obowiązek troski o wspólne dobro. Autor wskazał, że patriotyzm stanowi zobowiązanie wobec przodków i przyszłych pokoleń, które są odpowiedzialne za zachowanie narodowego dziedzictwa.

6.6. KATECHEZY O EUCHARYSTII (2019)

W 2018 roku biskup Grzegorz Kaszak zwrócił się do księdza Krzysztofa Będkowskiego z prośbą o opracowanie katechez dotyczących Eucharystii, które miały stanowić uzupełnienie wcześniejszych cykli katechetycznych poświęconych sakramentom chrztu i pokuty. Katechezy te zostały wygłoszone w 2019 roku w kościołach diecezji sosnowieckiej. Przybliżyły one istotę Eucharystii jako centrum życia Kościoła, wskazując na jej wymiar jednoczący wiernych z Chrystusem oraz podkreślając znaczenie adoracji, przebaczenia i osobistego zaangażowania w liturgię. Autor ukazał Eucharystię jako tajemnicę realnej obecności Chrystusa, której przyjmowanie prowadzi do głębokiego zjednoczenia z Bogiem i wspólnotą Kościoła. Tematy, źródło oraz datę opublikowania katechez ukazuje poniższa tabela.

⁶¹ Por. tenże, *Katecheza: Boże dziedzictwo* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3005>>.

⁶² Por. tenże, *Katecheza: Pytania o przyszłość* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3068>>.

Tabela 8. Katechezy o Eucharystii wygłoszone w roku 2019.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Tajemnica Eucharystii wymaga ciszy...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3141 (02.11.2024)
	Data	19.01.2019
2.	Tytuł	Upadnij na kolana...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3141 (02.11.2024)
	Data	16.02.2019
3.	Tytuł	Tylko jedna Msza Święta...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-3-3242 (02.11.2024)
	Data	16.03.2019
4.	Tytuł	Pojednajcie się...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-4-3307 (02.11.2024)
	Data	19.04.2019
5.	Tytuł	Być czynnie i świadomie na Mszy świętej
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-5-3359 (02.11.2024)
	Data	18.05.2019
6.	Tytuł	Jaka wiara, taka ofiara...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-6-3444 (02.11.2024)
	Data	15.06.2019
7.	Tytuł	O intencjach mszalnych i ofiarach za nie
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-7-3489 (02.11.2024)
	Data	20.07.2019
8.	Tytuł	Słuchaj ludu...
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-8-3517 (02.11.2024)
	Data	17.08.2019
9.	Tytuł	O kazaniach i homiliach
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-9-3542 (02.11.2024)
	Data	14.09.2019
10.	Tytuł	O mszalnym wyznaniu wiary
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-10-3624 (02.11.2024)
	Data	19.10.2019
11.	Tytuł	O modlitwie wiernych
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/-katecheza-o-eucharystii-cz.-11-3675 (02.11.2024)
	Data	16.11.2019

12.	Tytuł	O gestach i postawach w czasie mszy
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-12-3693 (02.11.2024)
	Data	14.12.2019

Źródło: opracowanie własne.

Przeżycie André Frossarda, ateistycznego dziennikarza, stało się głównym motywem w pierwszej katechezie, przedstawiającym tajemnicę nawrócenia w obecności Najświętszego Sakramentu. Uświadomiono, że cisza oraz adoracja tworzą unikalne warunki doświadczenia bliskości Boga, przywołując uczucie głębokiej zadumy i duchowego zachwytu. Skierowano uwagę na znaczenie milczenia jako koniecznego elementu w budowaniu relacji z Bogiem i pełnego wdzięczności hołdu, co przybliży człowieka do tajemnicy wiary⁶³.

W kolejnej katechezie przedstawiono cud eucharystyczny w Lanciano z VIII wieku, w którym hostia przemieniła się w ciało, a wino w krew, co stanowiło bezprecedensowy dowód rzeczywistej obecności Chrystusa w Eucharystii. Autor katechezy przywołał współczesne wyniki badań naukowych, które potwierdzały wiarę w nadprzyrodzoną naturę tego wydarzenia pielęgnowaną przez wieki. Współczesne badania potwierdziły i wzmocniły przekonanie wiernych o prawdziwej obecności Boga w sakramencie Eucharystii. Katecheza przypominała o licznych podobnych cudach, będących świadectwem Bożego działania⁶⁴.

W kolejnej katechezie omówiono prawdę o Eucharystii jako rzeczywistym uobecnieniu Misterium Paschalnego Chrystusa. Wskazano, że Msza Święta nie jest jedynie symbolicznym wspomnieniem, lecz uczestnictwem w jednej, wiecznej ofierze Chrystusa, której tajemnica przekracza granice czasu i przestrzeni. Podkreślono, że wierni, uczestnicząc w Eucharystii, łączą się z niebiańską liturgią, nadając swojemu przeżyciu głębszy, transcendentny wymiar⁶⁵.

⁶³ Por. K. Będkowski, *Katecheza: Tajemnica Eucharystii wymaga ciszy...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3141>>.

⁶⁴ Por. tenże, *Katecheza: Upadnij na kolana...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3141>>.

⁶⁵ Por. tenże, *Katecheza: Tylko jedna Msza Święta...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-3-3242>>.

W następnej katechezie poruszono temat pojednania jako istotnego wymogu dla owocnego uczestnictwa w Eucharystii. Autor zwrócił uwagę, że przed przystąpieniem do stołu Pańskiego wierni powinni zadbać o pojednanie z Bogiem i bliźnimi. Podkreślono, że przebaczenie stanowi fundament jedności Kościoła i prowadzi do uzdrowienia wewnętrznego oraz przywrócenia pokoju. Akcentowano, że wysiłek związany z aktem przebaczenia tworzy wspólnotę i sprzyja rozwojowi duchowemu⁶⁶.

W kolejnej katechezie omówiono potrzebę czynnego uczestnictwa w liturgii, co stanowiło przeciwieństwo biernej postawy milczących obserwatorów. Autor zwrócił uwagę na konieczność zrozumienia symboliki oraz obrzędów Eucharystii, co umożliwi głębsze przeżycie sakramentalnej obecności Chrystusa. Wiedza zdobywana przez katechezę i osobiste zaangażowanie sprzyjają pełniejszemu doświadczeniu tajemnicy Eucharystii, która jest centrum życia Kościoła⁶⁷.

Następnie wyjaśniono, że wierni są zaproszeni do składania ofiary z własnego życia podczas Eucharystii, na wzór Chrystusa. Autor wskazał, że prawdziwa ofiara wymaga dobrowolności i służby na rzecz wspólnoty, co jest wyrazem autentycznego oddania Bogu. Przez Eucharystię każdy chrześcijanin ma możliwość upodabniania się do Chrystusa w miłości i wyrzeczeniach, co nadaje codziennemu życiu wymiar duchowej ofiary⁶⁸.

W kolejnej katechezie podjęto temat duchowych owoców Eucharystii, które wierni mogą ofiarować za innych, zarówno żyjących, jak i zmarłych. Przypomniano, że tradycja składania darów podczas Mszy Świętej sięga początków chrześcijaństwa i stanowi wyraz wsparcia Kościoła oraz osób potrzebujących. Wskazano, że składane ofiary nie są zapłatą za Eucharystię, ale symbolem uczestnictwa wiernych w życiu Kościoła, budującym wspólnotę przez miłość i odpowiedzialność⁶⁹.

⁶⁶ Por. tenże, *Katecheza: Pojednajcie się...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-4-3307>>.

⁶⁷ Por. tenże, *Katecheza: Być czynnie i świadomie na Mszy świętej* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-5-3359>>.

⁶⁸ Por. tenże, *Katecheza: Jaka wiara taka ofiara* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-6-3444>>

⁶⁹ Por. tenże, *Katecheza: O intencjach mszalnych i ofiarach za nie* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-7-3489>>.

Autor w kolejnej katechezie zwrócił uwagę na sakrament pokuty jako przygotowanie do godnego przyjęcia Eucharystii. Podkreślono znaczenie przystępowania do spowiedzi, zwłaszcza w przypadku grzechów ciężkich, aby w pełni uczestniczyć w sakramencie. Wskazano, że na początku liturgii istnieje możliwość uzyskania odpuszczenia grzechów lekkich, co sprzyja głębszemu przeżywaniu Mszy Świętej w stanie łaski uświęcającej⁷⁰.

Następnie przedstawiono temat przemiany chleba i wina w Ciało i Krew Chrystusa. Autor przybliżył naukę o transsubstancjacji, tłumacząc, że przemiana ta jest istotą Eucharystii, w której Chrystus pozostaje obecny w sakramentalnych postaciach. Wskazano, że przystępowanie do Komunii Świętej wymaga głębokiej wiary oraz odpowiedniego szacunku, który wyraża uznanie dla obecności Boga⁷¹.

W kolejnej katechezie poruszono znaczenie Komunii Świętej jako aktu, który jednoczy wiernych z Chrystusem i między sobą, tworząc jedno Ciało Kościoła. Autor wskazał, że przyjmowanie Ciała i Krwi Chrystusa buduje wspólnotę i umacnia więź z Bogiem. Komunia Święta jest nie tylko indywidualnym doświadczeniem, lecz także wyrazem jedności w wierze, co ma wpływ na rozwój życia duchowego i wspólnotowego⁷².

W przedostatniej części omówiono adorację Najświętszego Sakramentu, która stanowi przedłużenie i pogłębienie uczestnictwa w Eucharystii. Autor podkreślił, że adoracja w ciszy sprzyja głębokiej modlitwie oraz rozwijaniu osobistej więzi z Bogiem. Wskazano, że adoracja jest szczególnym wyrazem wdzięczności i uwielbienia dla Chrystusa obecnego w Eucharystii, co wprowadza wiernych w mistyczny kontakt z Bogiem⁷³.

W kończącej cykl katechezie podsumowano kluczowe aspekty eucharystyczne omawiane we wcześniejszych katechezach, akcentując, że Eucharystia jest źródłem i szczytem życia Kościoła. Autor podkreślił, że regularne przyjmowanie sakramentu oraz adoracja prowadzą do głębokiego zjedno-

⁷⁰ Por. tenże, *Katecheza: Słuchaj ludu...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-8-3517>>.

⁷¹ Por. tenże, *Katecheza: O kazaniach i homiliach* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-9-3542>>.

⁷² Por. tenże, *Katecheza: O mszalnym wyznaniu wiary* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-10-3624>>.

⁷³ Por. tenże, *Katecheza: O modlitwie wiernych* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/-katecheza-o-eucharystii-cz.-11-3675>>.

czenia z Bogiem, przekształcając codzienne życie wiernych w wyraz miłości, służby i ofiary. Wezwano do życia eucharystycznego, które przejawia się w postawie pełnej oddania i duchowego wzrostu⁷⁴.

6.7. KATECHEZY O JANIE PAWLE II (2020)

W 2019 roku biskup diecezji sosnowieckiej, Grzegorz Kaszak, zwrócił się do ks. prof. dr. hab. Jana Orzeszyny z prośbą o przygotowanie serii katechez poświęconych św. Janowi Pawłowi II, upamiętniających przypadającą w 2020 roku setną rocznicę urodzin papieża⁷⁵. Katechezy, głoszone następnie w kościołach diecezji sosnowieckiej, przedstawiały życie, duchowe dziedzictwo i nauczanie Jana Pawła II, koncentrując się na jego antropologii chrześcijańskiej, wartości pracy i rodziny, znaczeniu miłosierdzia, pokoju oraz roli sumienia. W rozważaniach zawarto również analizę fundamentalnych prawd wiary katolickiej, a także refleksję nad grzechem i poszukiwaniem prawdy, inspirując do naśladowania papieskich ideałów w życiu społecznym i duchowym. W tabeli poniżej zaprezentowano tematy katechez, ich źródłowe odniesienia oraz daty opublikowania.

Tabela 9. Katechezy o Janie Pawle II wygłoszone w roku 2020.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Jan Paweł II – święty człowiek i wielki papież
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3798 (31.10.2024)
	Data	18.01.2020
2.	Tytuł	Bóg jest miłością
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3802 (31.10.2024)
	Data	15.02.2020
3.	Tytuł	Kim jest człowiek?
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3849 (31.10.2024)
	Data	14.03.2020
4.	Tytuł	Być człowiekiem sumienia
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4034 (31.10.2024)
	Data	18.04.2020

⁷⁴ Por. tenże, *Katecheza: O gestach i postawach w czasie mszy* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-12-3693>>.

⁷⁵ Por. G. Kaszak, *Komunikat biskupa sosnowieckiego „Miłość to zadanie, które Bóg wciąży nam wyznacza” (św. Jan Paweł II)*, w: SWD, Rok 28(2020), s. 80-81.

5.	Tytuł	Grzech
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4033 (31.10.2024)
	Data	30.05.2020
6.	Tytuł	Sakrament pokuty
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4070 (31.10.2024)
	Data	20.06.2020
7.	Tytuł	Rodzina chrześcijańska
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4097 (31.10.2024)
	Data	18.07.2020
8.	Tytuł	Świętość i nienaruszalność ludzkiego życia
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4120 (31.10.2024)
	Data	15.08.2020
9.	Tytuł	Ludzka praca
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4136 (31.10.2024)
	Data	19.09.2020
10.	Tytuł	Świętowanie niedzieli
	Źródło	https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4235 (31.10.2024)
	Data	17.10.2020

Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej katechezie ukazano życie Karola Wojtyły, podkreślając jego duchowe korzenie i znaczenie środowiska rodzinnego oraz edukacyjnego w kształtowaniu przyszłego papieża. Karol, dorastający w Wadowicach, doświadczył osobistych tragedii, takich jak przedwczesna śmierć matki i brata, które wywarły trwałe wpływy na jego duchowość. Wybuch wojny przerwał jego studia polonistyczne, a fizyczna praca w kamieniołomie pogłębiła jego refleksję nad sensem życia i doprowadziła do decyzji o wstąpieniu do seminarium⁷⁶.

W kolejnej katechezie poruszono temat obrazu Boga jako miłości i wszechmocy. Ukazano, że papież analizował tajemnicę Bożej obecności w świecie pełnym cierpienia, wskazując, że źródłem zła jest grzech ludzki, nie zaś wola Boża. W swoim nauczaniu podkreślał, że Bóg – choć wszechmocny – działa przez miłość i łaskę, wyprowadzając dobro nawet z ludzkiego cierpienia, co stanowiło fundament jego przesłania o miłosierdziu⁷⁷.

⁷⁶ Por. J. Orzeszyna, *Katecheza: Jan Paweł II – święty człowiek i wielki papież* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3798>>.

⁷⁷ Por. tenże, *Katecheza: Bóg jest miłością* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3802>>.

W następnej katechezie zgłębiono wizję człowieka stworzonego na obraz i podobieństwo Boga. W teologii Jana Pawła II mężczyzna i kobieta zostali przedstawieni jako równi w godności, lecz różni w naturze, co umożliwia ich wzajemne dopełnianie się w relacji miłości. Płeć i jej komplementarność ukazano, zgodnie z nauczaniem papieża, jako fundament więzi małżeńskiej, która odzwierciedla zamysł Stwórcy⁷⁸.

W kolejnym rozważaniu omówiono znaczenie sumienia jako podstawowej instancji moralnej. Autor katechezy przedstawił sumienie jako ostateczną normę, jednak uzależnioną od obiektywnych zasad prawdy moralnej. Podkreślono, iż w trosce o integralność moralną, papież zwracał szczególną uwagę na konieczność formacji sumienia opartej na prawdzie, a nie na subiektywnych odczuciach⁷⁹.

Autor w następnej katechezie ukazał naukę papieską dotyczącą grzechu. Przedstawiono grzech jako świadome odrzucenie Bożego porządku. Grzech, według papieża, jest sprzeniewierzeniem się nie tylko Bożemu prawu, lecz samemu Stwórcy, co niszczy pierwotną harmonię człowieka z Bogiem. W celu ilustracji tej prawdy przywołano biblijne historie, które obrazują skutki ludzkiej pychy i konieczność nawrócenia, aby przywrócić więź z Bogiem⁸⁰.

W dalszym rozważaniu skupiono się na temacie Bożego miłosierdzia jako wyrazu najpełniejszej miłości Stwórcy do stworzenia. Miłosierdzie ukazane zostało, jak nauczał papież Jan Paweł II jako fundament relacji Boga z człowiekiem oraz wzór do naśladowania. Powinien on inspirować do przebaczenia i współczucia wobec bliźnich, jako istotnej postawy w życiu chrześcijańskim⁸¹.

Kolejna katecheza została poświęcona znaczeniu prawdy jako fundamentu godności i wolności człowieka. W katechezie zauważono, że papież zwracał uwagę na zagrożenia płynące z relatywizmu moralnego, który oddala człowieka od obiektywnej prawdy i stabilnych zasad etycz-

⁷⁸ Por. tenże, *Katecheza: Kim jest człowiek?* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3849>>.

⁷⁹ Por. tenże, *Katecheza: Być człowiekiem sumienia* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4034>>.

⁸⁰ Por. tenże, *Katecheza: Grzech* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4033>>.

⁸¹ Por. tenże, *Katecheza: Sakrament pokuty* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4070>>.

nych. Podkreślano, że poszukiwanie prawdy jest nie tylko obowiązkiem, ale także fundamentem wewnętrznego ładu moralnego⁸².

W następnej katechezie omówiono godność pracy jako współuczestnictwa człowieka w Bożym dziele stworzenia. Praca, według papieża, miała stanowić sposób realizacji powołania człowieka, dając mu możliwość służby społeczeństwu i rozwoju duchowego. Wskazano również na konieczność zapewnienia sprawiedliwych warunków pracy, które odpowiadają godności człowieka⁸³.

Przedostatnia katecheza koncentrowała się na obrazie rodziny w nauczaniu papieża, który określał ją jako podstawową komórkę społeczną i „Kościołem domowym”. Rodzina, zdaniem Jana Pawła II, była miejscem przekazywania wartości moralnych, a jej stabilność wpływała na zdrowie całego społeczeństwa. W tym kontekście przypomniano w katechezie, że papież przestrzegał przed zagrożeniami współczesności, które podważają trwałość i znaczenie rodziny⁸⁴.

Ostatnie rozważanie poświęcono wartości pokoju i pojednania, którą ukazywał Jan Paweł II jako drogę do prawdziwego rozwoju społeczeństw. Papież podkreślał, że pokój wynika z poszanowania praw człowieka i dążenia do dialogu międzynarodowego, wskazując Chrystusa jako wzór pokoju⁸⁵.

6.8. KATECHEZY O ŚW. JÓZEFIE (2021)

W roku 2020 papież Franciszek ogłosił kolejny rok jako Jubileuszowy ku czci św. Józefa, upamiętniając 150. rocznicę ustanowienia tego świętego Patronem Kościoła Powszechnego przez papieża Piusa IX. Decyzja ta została ogłoszona w „Liście Apostolskim *Patris Corde*”, w którym papież ukazał św. Józefa jako wzór wiary, odwagi i oddania, podkreślając jego szczególną rolę w historii zbawienia. Jubileusz ten miał być czasem szcze-

⁸² Por. tenże, *Katecheza: Świętość i nienaruszalność ludzkiego życia* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4120>>.

⁸³ Por. tenże, *Katecheza: świętowanie niedzieli* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4235>>.

⁸⁴ Por. tenże, *Katecheza: Rodzina chrześcijańska* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4097>>.

⁸⁵ Por. tenże, *Katecheza: Ludzka praca* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4136>>.

gólnej refleksji nad życiem św. Józefa oraz zachętą do rozwijania nabożeństwa ku jego czci, zwłaszcza w trudnym okresie pandemii COVID-19⁸⁶.

W odpowiedzi na papieską decyzję biskup sosnowiecki Grzegorz Kaszak skierował do wiernych diecezji list pasterski, w którym wyraził wdzięczność za decyzję Ojca Świętego oraz zachęcił do pogłębionej modlitwy za wstawiennictwem św. Józefa. W liście podkreślono rolę św. Józefa jako opiekuna Świętej Rodziny oraz wzoru wiary i ufności w Boże plany. Biskup przedstawił także możliwości uzyskania odpustów związanych z obchodami Roku Jubileuszowego oraz zapowiedział organizację specjalnych nabożeństw, rekolekcji i dni skupienia w diecezji, mających na celu promowanie duchowości tego świętego⁸⁷.

Na prośbę biskupa przygotowanie cyklu katechez na temat św. Józefa zostało powierzone duchownym ze zgromadzenia Oblatów św. Józefa, ks. Stanisławowi Kozikowi OSJ oraz ks. Józefowi Gucikowi OSJ. Katechezy te miały na celu ukazanie różnorodnych aspektów życia i duchowości św. Józefa, stanowiąc cenne wsparcie w duchowej formacji wiernych. Poniższa tabela przedstawia tematy katechez, ich źródła, autorów oraz miesiąc wygłoszenia w kościołach diecezji sosnowieckiej.

Tabela 10. Katechezy o św. Józefie wygłoszone w 2021 roku.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Św. Józef – mąż wiary
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Styczeń 2021
	Autor	Ks. Stanisław Kozik OSJ
2.	Tytuł	Św. Józef – patron życia
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Luty 2021
	Autor	Ks. Stanisław Kozik OSJ

⁸⁶ Por. Franciszek, *List Apostolski Patris Corde (08.12.2020)*, [online] [dostęp: 22.11.2024], dostępny w Internecie: <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_letters/documents/papa-francesco-lettera-ap_20201208_patris-corde.html>.

⁸⁷ Por. G. Kaszak, *List biskupa sosnowieckiego z racji ogłoszenia w Kościele Roku Jubileuszowego ku czci św. Józefa*, w: SWD, Rok 28(2020), s. 112–116.

3.	Tytuł	Św. Józef – pełniący wolę Boga
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Marzec 2021
	Autor	Ks. Józef Gucik OSJ
4.	Tytuł	Św. Józef – wzór małżonków
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Kwiecień 2021
	Autor	Ks. Józef Gucik OSJ
5.	Tytuł	Św. Józef – patron i opiekun pracujących
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Maj 2021
	Autor	Ks. Józef Gucik OSJ
6.	Tytuł	Przymierze Serc: Najświętszego Serca Jezusa, Niepokalanego Serca Maryi i Przeczystego Serca Św. Józefa.
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Czerwiec 2021
	Autor	Ks. Józef Gucik OSJ
7.	Tytuł	Św. Józef – patron powołań
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Lipiec 2021
	Autor	Ks. Stanisław Kozik OSJ
8.	Tytuł	Św. Józef – patron ludzi zaskoczonych
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Sierpień 2021
	Autor	Ks. Stanisław Kozik OSJ
9.	Tytuł	Św. Józef – postrach duchów piekielnych
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Wrzesień 2021
	Autor	Ks. Stanisław Kozik OSJ
10.	Tytuł	Św. Józef – patron ludzi nic nie znaczących
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Październik 2021
	Autor	Ks. Stanisław Kozik OSJ

11.	Tytuł	Św. Józef – patron i wzór dobrej śmierci
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Ogólnego Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Listopad 2021
	Autor	Ks. Stanisław Kozik OSJ

Źródło: opracowanie własne.

Autorzy katechez przedstawili postać świętego Józefa w sposób całościowy. Pierwsza katecheza dotycząca świętego Józefa ukazała go jako męża wiary, którego postawa nawiązywała do Abrahama, ojca wierzących. Józef, realizując Boży plan, wskazał, że zawierzenie Bogu było dynamicznym procesem, wymagającym rozumu, zaufania i posłuszeństwa. Jego decyzje, takie jak przyjęcie Maryi i Jezusa, dowodziły głębokiej refleksji oraz wierności Ewangelii i nauce Kościoła⁸⁸.

Święty Józef został również przedstawiony jako patron życia, który chronił Jezusa i Maryję. Jego decyzje, od zaakceptowania tajemnicy Wcielenia po ucieczkę do Egiptu, ukazywały wiarę przejawiającą się w czynach. Był on wzorem ochrony życia w obliczu współczesnych zagrożeń, takich jak aborcja oraz opiekunem życia duchowego⁸⁹.

Rola świętego Józefa jako tego, który pełnił wolę Boga, została wyeksponowana w kolejnej katechezie. Jego posłuszeństwo wobec Bożego planu oraz gotowość do poświęcenia ukazały, że Józef w pełni zaufał Bogu, nawet gdy nie rozumiał wszystkich wydarzeń. Jego postawa wskazywała, że wierność Bogu wymagała odwagi i otwartości na poświęcenie dla innych⁹⁰.

Józef został także zaprezentowany jako wzór małżonka, który w trudnych momentach wykazywał się odpowiedzialnością i dojrzałością. Jego decyzja o przyjęciu Maryi i Jezusa stanowiła wyraz miłości opartej na wzajemnym zaufaniu i oddaniu. Ukazano go jako wzór budowania trwałych więzi, wymagających wspólnego wysiłku i poświęcenia⁹¹.

Postać świętego Józefa jako patrona pracujących została przedstawiona w aspekcie jego codziennej pracy, która była aktem miłości, odpowiedzialności i uczestnictwa w Bożym dziele stworzenia. Wskazano,

⁸⁸ Por. S. Kozik, *Katecheza: Św. Józef – mąż wiary*, w: AWDO.

⁸⁹ Por. tenże, *Katecheza: Św. Józef – patron życia*, w: AWDO.

⁹⁰ Por. J. Gucik, *Katecheza: Św. Józef – pełniący wolę Boga*, w: AWDO.

⁹¹ Por. tenże, *Katecheza: Św. Józef – wzór małżonków*, w: AWDO.

że praca mogła stać się przestrzenią duchowego i materialnego rozwoju, pod warunkiem jej zrównoważenia odpoczynkiem i modlitwą⁹².

Katecheza podkreśliła związek Najświętszego Serca Jezusa, Niepokalanego Serca Maryi i Przczystego Serca Józefa, który stanowił przymierze miłości, jedności i ofiarności. Zwrócono uwagę na nabożeństwo do Przczystego Serca Józefa jako odpowiedź na współczesne wyzwania duchowe oraz zachętę do naśladowania jego cnót w relacji z Bogiem⁹³.

Przykład świętego Józefa jako patrona powołań ukazał, że jego życie było świadectwem wierności wobec Bożych planów oraz gotowości do rezygnacji z własnych zamierzeń. Jego decyzje, podejmowane w obliczu trudności, wskazywały, że posłuszeństwo Bogu wymagało odwagi i zaufania⁹⁴.

Postawa świętego Józefa jako wzoru dla ludzi zaskoczonych niespodziewanymi wydarzeniami została podkreślona jako przykład zachowania wiary w trudnych momentach życia. Jego niezłomność w obliczu kryzysów uczyła ufności wobec Bożej opieki oraz unikania pokus, które mogły prowadzić do grzechu⁹⁵.

W kolejnej katechezie święty Józef został przedstawiony jako postrach duchów piekielnych, co wynikało z jego wewnętrznej walki duchowej, posłuszeństwa Bogu oraz cnotliwości. Zwrócono uwagę na jego heroiczne posłuszeństwo i czystość serca, które stanowiły wzór w walce z siłami zła⁹⁶.

Józef został ukazany jako patron ludzi pozornie nieważnych, których życie, choć ciche i skromne, miało fundamentalne znaczenie w Bożych planach. Katecheza wskazała, że codzienna praca i poświęcenie, choć niedostrzegane przez świat, mogły być kluczowe dla realizacji zbawienia⁹⁷.

Święty Józef został również zaprezentowany jako patron dobrej śmierci. Jego bliskość z Jezusem i Maryją zapewniła mu spokojne przejście do życia wiecznego. Podkreślono znaczenie życia sakramentalnego i modlitwy jako przygotowania na spotkanie z Bogiem oraz jako wzór w obliczu śmierci i przeciwności duchowych⁹⁸.

⁹² Por. tenże, *Katecheza: Św. Józef – patron i opiekun pracujących*, w: AWDO.

⁹³ Por. tenże, *Katecheza: Przymierze Serc: Najświętszego Serca Jezusa, Niepokalanego Serca Maryi i Przczystego Serca Św. Józefa*, w: AWDO.

⁹⁴ Por. S. Kozik, *Katecheza: Św. Józef – patron powołań*, w: AWDO.

⁹⁵ Por. tenże, *Katecheza: Św. Józef – patron ludzi zaskoczonych*, w: AWDO.

⁹⁶ Por. tenże, *Katecheza: Św. Józef – postrach duchów piekielnych*, w: AWDO.

⁹⁷ Por. tenże, *Katecheza: Św. Józef – patron ludzi nic nie znaczących*, w: AWDO.

⁹⁸ Por. tenże, *Katecheza: Św. Józef – patron i wzór dobrej śmierci*, w: AWDO.

6.9. KATECHEZY W ROKU RODZINY *AMORIS LAETITIA* (2022)

W odpowiedzi na ogłoszony przez Papieża Franciszka Rok Rodziny *Amoris Laetitia*, który rozpoczął się 9 marca 2021 r. i trwał do 26 czerwca 2022 r., kończąc się podczas X Światowego Spotkania Rodzin w Rzymie, biskup sosnowiecki zlecił ks. Karolowi Nędzy opracowanie katechez dla dorosłych. Ich celem było pogłębienie refleksji nad rolą rodziny w świetle nauczania Kościoła, opierając się na treściach „Adhortacji *Amoris Laetitia*”. Dokument ten, będący owocem refleksji Synodu Biskupów, ukazywał rodzinę jako wspólnotę miłości i wiary, podkreślał znaczenie małżeństwa jako chrześcijańskiego powołania oraz wskazywał na konieczność towarzyszenia rodzinom w codziennych wyzwaniach z miłosierdziem i zrozumieniem⁹⁹. W tabeli poniżej zamieszczono zestawienie zagadnień poruszanych w katechezach, ich podstawy źródłowej oraz dat ich opublikowania.

Tabela 11. Katechezy w Roku Rodziny *Amoris Laetitia* wygłoszone w roku 2022.

Lp.	Katecheza	
1.	Tytuł	Małżeńska komunია osób jako szczególna relacja mężczyzny i kobiety
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Styczeń 2022
2.	Tytuł	Życ na co dzień słowami przysięgi małżeńskiej
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Luty 2022
3.	Tytuł	Dobre Przygotowanie kluczem do udanego małżeństwa
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Marzec 2022
4.	Tytuł	Św. Józef - Mężczyzna jako mąż i ojciec
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Kwiecień 2022

⁹⁹ Por. Franciszek, *Posynodalna Adhortacja Apostolska Amoris Laetitia* (19.05.2016), [online] [dostęp: 21.11.2024], dostępny w Internecie: <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20160319_amoris-laetitia.html>.

5.	Tytuł	Maryja – kobieta jako żona i matka
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Maj 2022
6.	Tytuł	Owoc miłości: dzieci. X Światowe Spotkanie Rodzin „Miłość rodzinna powołanie i droga świętości”
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Czerwiec 2022
7.	Tytuł	Rola dziadków w rodzinie. Światowy Dzień Dziadków i Osób Starszych
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Lipiec 2022
8.	Tytuł	Rodzinne świętowanie niedzieli
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Sierpień 2022
9.	Tytuł	Życie modlitewne i sakramentalne w rodzinie
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Wrzesień 2022
10.	Tytuł	Kryzys małżeński drogą do rozwoju
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Październik 2022
11.	Tytuł	Niepłodność: trudne doświadczenie wielu małżeństw
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Listopad 2022
12.	Tytuł	Realizacja powołania do świętości w rodzinie
	Źródło	Archiwum Wydziału Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu
	Data	Grudzień 2022

Źródło: opracowanie własne.

W pierwszej katechezie autor podjął temat małżeńskiej komunii osób, ukazując ją jako wyjątkową relację między mężczyzną i kobietą, osadzoną w kontekście chrześcijańskiego powołania do miłości. Zwrócił uwagę, że małżeństwo, będąc sakramentalnym obrazem więzi Chrystusa z Kościołem, staje się znakiem jedności w różnorodności, w której odmienność płci i osobowości małżonków dopełnia ich wzajemnie,

realizując zamysł Boży. Autor wskazał również na duchowe znaczenie tego związku, który przyjmuje kształt przymierza, będącego wyrazem nadprzyrodzonej miłości i pełnego oddania¹⁰⁰.

W kolejnej katechezie omówiono treść przysięgi małżeńskiej jako fundamentu zobowiązań między małżonkami, w których zawiera się miłość, wierność oraz uczciwość. Te wartości, wzorowane na miłości Chrystusa do Kościoła, przybrały formę zobowiązań wymagających świadomego wysiłku i zaangażowania w codziennym życiu małżeńskim. Zwrócono uwagę na rolę każdej z przysięg: miłość na wzór Chrystusa była opisana jako głębia uczucia, która wykracza poza pożądanie, wierność jako wzajemne wsparcie, a uczciwość jako pełna szczerość i lojalność, która małżonkom umożliwia rozwijanie wzajemnego zaufania¹⁰¹.

W trzeciej katechezie poruszono znaczenie przygotowania do małżeństwa, wskazując na jego kluczową rolę dla trwałości związku sakramentalnego. Przygotowanie to rozciągało się na trzy etapy: dalszy, bliższy i bezpośredni. Proces ten obejmował zarówno kształtowanie moralne, jak i formację duchową, którą należało rozpocząć w rodzinie, a kontynuować poprzez nauczanie religijne oraz katechezę. W dalszej części rozważano znaczenie relacji narzeczonych, którzy przygotowywali się do wspólnego życia, umacniając swoją więź i ucząc się współpracy z łąską sakramentalną¹⁰².

W kolejnej katechezie został przedstawiony św. Józef jako wzór odpowiedzialnego męża i ojca. Autor zwrócił uwagę na cnoty Józefa, które każdy mężczyzna pragnący być dobrym mężem i ojcem powinien naśladować: pracowitość, posłuszeństwo wobec Boga, oraz zdolność do poświęcenia i ofiarności. Święty Józef, pełniąc rolę opiekuna Maryi i Jezusa, reprezentował ideał męczyzny wiernego swoim obowiązkom i wartościom, będącego oparciem i strażnikiem rodziny, którą Bóg mu powierzył¹⁰³.

W piątej katechezie przywołano postać Maryi jako wzór kobiecości, żony i matki, uwypuklając jej duchową siłę, oddanie oraz zdolność do poświęcenia. Maryja, łącząc dziewictwo z macierzyństwem, ucieleśniała pełnię kobiecego powołania, a jej postawa stanowiła inspirację

¹⁰⁰ Por. K. Nęcza, *Katecheza: Małżeńska komunia osób jako szczególna relacja mężczyzny i kobiety*, w: AWDR.

¹⁰¹ Por. tenże, *Katecheza: Życie na co dzień słowami przysięgi małżeńskiej*, w: AWDR.

¹⁰² Por. tenże, *Katecheza: dobre przygotowanie kluczem do udanego małżeństwa*, w: AWDR.

¹⁰³ Por. tenże, *Katecheza: Św. Józef – mężczyzna jako mąż i ojciec*, w: AWDR.

dla współczesnych kobiet w ich dążeniu do odnalezienia sensu i radości życia w służbie Bogu i rodzinie. Podkreślono znaczenie macierzyństwa jako źródła pełnego rozwoju kobiety, zarówno w aspekcie biologicznym, jak i duchowym¹⁰⁴.

W następnej katechezie poświęcono uwagę rodzicielstwu jako owocowi miłości małżeńskiej, które wymagało wzajemnego oddania oraz zaangażowania w wychowanie potomstwa. Dzieci zostały ukazane jako dar Boży, a ich wychowanie jako proces, w którym rodzice odgrywali rolę pierwszych nauczycieli i wzorców. Zwrócono uwagę, że rodzicielstwo nie ograniczało się do biologicznego wymiaru, ale miało głęboki wymiar duchowy, pozwalający rodzicom na przekazywanie wartości moralnych i kształtowanie tożsamości dziecka¹⁰⁵.

W kolejnej katechezie podkreślono rolę dziadków w rodzinie, którzy poprzez swoje doświadczenie i mądrość stanowią istotne wsparcie w wychowaniu młodego pokolenia. Dziadkowie, pełniąc funkcję wychowawczą i duchową, byli źródłem rodzinnych tradycji oraz przekazywanych wartości. Ich obecność miała zasadnicze znaczenie w kształtowaniu klimatu rodzinnej miłości i więzi międzypokoleniowych, a ich czas, cierpliwość i życzliwość były niezastąpione¹⁰⁶.

W ósmej katechezie zwrócono uwagę na znaczenie rodzinnego świętowania niedzieli jako dnia poświęconego Bogu i rodzinie. Niedziela, dzień Eucharystii i odpoczynku, stwarzała okazję do umacniania relacji rodzinnych, modlitwy i refleksji nad życiem. To był czas, w którym rodzina odnajdywała sens jedności oraz hierarchii wartości, w której na pierwszym miejscu znajdowały się sprawy duchowe i relacje międzyludzkie¹⁰⁷.

W kolejnej katechezie podjęto temat życia modlitewnego i sakramentalnego w rodzinie, podkreślając, że rodzina chrześcijańska, zjednoczona w modlitwie i uczestnicząca w sakramentach, stawała się „Kościołem Domowym”. Autor wskazywał, że wspólne praktyki religijne i modlitwa miały zasadnicze znaczenie dla rozwoju duchowego członków rodziny, stanowiąc źródło jedności i duchowego wzrastania¹⁰⁸.

¹⁰⁴ Por. tenże, *Katecheza: Maryja – kobieta jako żona i matka*, w: AWDR.

¹⁰⁵ Por. tenże, *Katecheza: Owoc miłości: dzieci. X Światowe Spotkanie Rodzin „Miłość rodzinna powołanie i droga do świętości”*, w: AWDR.

¹⁰⁶ Por. tenże, *Katecheza: Rola dziadków w rodzinie. Światowy dzień dziadków i osób starszych*, w: AWDR.

¹⁰⁷ Por. tenże, *Katecheza: Rodzinne świętowanie niedzieli*, w: AWDR.

¹⁰⁸ Por. tenże, *Katecheza: Życie modlitewne i sakramentalne w rodzinie*, w: AWDR.

W następnej katechezie przywołano kryzys małżeński jako doświadczenie, które mogło stać się drogą do duchowego wzrostu i pogłębienia więzi małżeńskich. Zwrócono uwagę na potrzebę wiary i modlitwy w przezwyciężaniu trudności oraz otwartość na wsparcie duszpasterzy i specjalistów, co pozwalało małżonkom na wspólne pokonywanie przeszkód i rozwijanie wzajemnego zaufania¹⁰⁹.

W kolejnej katechezie omówiono trudne doświadczenie niepłodności, z którym boryka się wiele małżeństw. Autor zwrócił uwagę na cierpienie, jakie towarzyszyło niezdolności do posiadania potomstwa, jednak podkreślił, że niepłodność mogła być okazją do otwarcia się na inne formy miłości, jak adopcja czy służba społeczeństwu, które mogły przynieść małżonkom duchowe owoce¹¹⁰.

W ostatniej katechezie przedstawiono rodzinę jako dar i zadanie, będące wyzwaniem do wzajemnej troski, miłości i wsparcia, prowadzących ku świętości. Rodzina, ukształtowana przez wartości chrześcijańskie, mogła stawać się świadectwem Bożej miłości wobec świata, odzwierciedlając istotę chrześcijańskiego powołania do życia w duchu jedności i pełnego oddania¹¹¹.

¹⁰⁹ Por. tenże, *Katecheza: Kryzys małżeński drogą do rozwoju*, w: AWDR.

¹¹⁰ Por. tenże, *Katecheza: Niepłodność: trudne doświadczenie wielu małżeństw*, w: AWDR.

¹¹¹ Por. tenże, *Katecheza: Realizacja powołania do świętości w rodzinie*, w: AWDR.

ZAKOŃCZENIE

Katecheza z dorosłymi to proces wspierający osoby w kształtowaniu dojrzałej wiary, w którym ważne miejsce zajmuje zarówno nauczanie, jak i wspólne budowanie więzi z Bogiem oraz wspólnotą Kościoła. Współczesne podejście do katechezy z dorosłymi akcentuje znaczenie relacji między prowadzącymi a uczestnikami, wskazując na potrzebę wzajemnego dialogu i zaangażowania.

W obliczu dynamicznych zmian społecznych i kulturowych katecheza z dorosłymi nabiera szczególnej wagi jako narzędzie formacji duchowej, które odpowiada na współczesne wyzwania. Przeobrażenia kulturowe, spadek praktyk religijnych czy presja sekularyzacji sprawiają, że konieczne jest wspieranie dorosłych w ich osobistej drodze wiary, aby mogli w pełni realizować swoją rolę jako świadkowie Ewangelii w rodzinach, miejscach pracy i wspólnotach lokalnych.

Katecheza z dorosłymi w Kościele realizowana jest w różnorodnych formach, które uwzględniają specyfikę adresatów oraz konkretne cele duszpasterskie. Wśród nich znajdują się katechezy przygotowujące do sakramentów, takie jak katecheza rodziców przed chrztem dziecka, katecheza przedślubna czy katechumenat dorosłych. Nie mniej istotne są katechezy tematyczne, które podejmują aktualne zagadnienia pastoralne i teologiczne, oraz katechezy okazjonalne, które towarzyszą ważnym wydarzeniom w życiu Kościoła.

Przeprowadzone badania skupiają się na analizie form katechezy z dorosłymi realizowanych w diecezji sosnowieckiej w latach 1992–2024. Szczególną uwagę poświęcono formom sakramentalnym, takim jak przygotowanie rodziców do chrztu dziecka czy katecheza przedmałżeńska, a także formom okazjonalnym, które odzwierciedlały bieżące potrzeby pastoralne. Analizowano również materiały katechetyczne, które odgrywały istotną rolę w procesie formacji dorosłych, oferując treści dostosowane do ich specyficznych potrzeb i oczekiwań.

Okres 1992–2024 był czasem dynamicznych zmian w diecezji sosnowieckiej, zarówno w kontekście organizacyjnym, jak i duszpasterskim. W tym czasie katecheza z dorosłymi ewoluowała, dostosowując się do zmieniających się realiów społecznych oraz potrzeb wiernych. Analiza przeprowadzona w niniejszej pracy pozwala na ukazanie tych przemian oraz wyzwań, które towarzyszyły realizacji misji ewangelizacyjnej Kościoła. Jednocześnie stanowi próbę oceny skuteczności podejmowanych działań w kontekście szeroko pojętego rozwoju duchowego wiernych.

Głównym problemem poruszonym w niniejszej pracy była analiza form katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej w latach 1992–2024. Celem było zbadanie, w jaki sposób rozwijały się i funkcjonowały te formy duszpasterstwa, jakie założenia teologiczne i praktyczne stały u ich podstaw oraz w jaki sposób dokumenty normatywne Kościoła lokalnego wpłynęły na ich kształt. Ważnym aspektem było również określenie, jakie były powiązania katechezy z dorosłymi z innymi formami duszpasterstwa oraz ocena adekwatności materiałów katechetycznych opracowanych i wdrożonych w diecezji.

Praca miała na celu odpowiedź na kilka kluczowych pytań badawczych. Po pierwsze, jakie były cele, metody oraz wymagania wobec organizatorów i uczestników katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej? Po drugie, w jaki sposób lokalny Kościół dostosowywał swoją działalność do warunków społecznych, tradycji oraz zmieniających się potrzeb wiernych? Po trzecie, jakie konkretne formy katechezy były realizowane i jakie wyzwania towarzyszyły ich organizacji? Wreszcie, czy materiały katechetyczne były dostosowane do specyfiki odbiorców i lokalnych uwarunkowań? Analiza tych kwestii miała na celu ukazanie zarówno teoretycznych, jak i praktycznych aspektów katechezy oraz wskazanie, jakie wnioski mogą zostać wyciągnięte z tej analizy na potrzeby dalszych działań duszpasterskich.

W toku pracy szczególna uwaga została zwrócona na dokumenty normatywne diecezji, szczególnie uchwały I Synodu Diecezji Sosnowieckiej, które wyznaczały kierunki rozwoju katechezy z dorosłymi. Analizie poddano także historyczne i społeczne uwarunkowania, takie jak procesy unifikacyjne po utworzeniu diecezji w 1992 roku, różnorodne tradycje poprzednich diecezji, a także specyfikę społeczności Zagłębia Dąbrowskiego. Badania objęły również szczegółowy opis i ocenę

wybranych form katechezy, takich jak katecheza skierowana do rodziców dzieci przystępujących do sakramentów, katecheza przedślubna, katechumenat dorosłych oraz katechezy okazjonalne.

Integralnym elementem analizy było zbadanie materiałów katechetycznych, które odgrywały kluczową rolę w realizacji zadań duszpasterskich. Zastosowane metody analityczno-syntetyczna oraz historyczna pozwoliły na kompleksową ocenę jakości i adekwatności tych materiałów w odniesieniu do potrzeb lokalnych wspólnot wiernych. Wyniki badań umożliwiły odtworzenie całościowego obrazu katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej, z uwzględnieniem zarówno jej osiągnięć, jak i wyzwań, które towarzyszyły jej realizacji w badanym okresie.

W celu realizacji założonego celu pracy podjęto kilka kluczowych etapów badawczych. W pierwszym etapie zgromadzono materiały źródłowe z Archiwum Diecezjalnego i archiwów parafialnych, a także z zasobów Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu. Kolejno przeprowadzono proces ich uporządkowania i pogrupowania według kryteriów związanych z normatywnymi dokumentami diecezji, rodzajami katechezy oraz materiałami katechetycznymi. Na ostatnim etapie dokonano analizy zgromadzonych treści, koncentrując się na teologicznych, pastoralnych oraz praktycznych aspektach form katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej. Zastosowano metody analityczno-syntetyczną oraz historyczną, które umożliwiły szczegółową interpretację dokumentów oraz ocenę skuteczności działań duszpasterskich.

Pierwszy rozdział poświęcono charakterystyce diecezji sosnowieckiej, ukazując jej historyczne, społeczne i religijne uwarunkowania. Analiza objęła procesy unifikacyjne tradycji z diecezji, z których powstała nowa jednostka kościelna, oraz specyfikę społeczności Zagłębia Dąbrowskiego.

Drugi rozdział dotyczył katechezy rodziców dzieci przed chrztem. Omówiono regulacje diecezjalne, materiały katechetyczne oraz praktykę duszpasterską w tym zakresie, podkreślając znaczenie świadomego przygotowania rodziców do sakramentu chrztu dziecka.

Trzeci rozdział skupił się na katechezie rodziców dzieci i młodzieży przygotowujących się do sakramentów Pierwszej Komunii Świętej i bierzmowania. Przeanalizowano stosowane metody, założenia teologiczne oraz wyzwania organizacyjne związane z tą formą katechezy.

Czwarty rozdział poświęcono katechezie przedmałżeńskiej. Przeanalizowano jej regulacje, metody pracy oraz materiały katechetyczne, szczególnie te opracowane przez wspólnotę „Ubogaceni”. Wskazano również na specyfikę tej formy przygotowania do sakramentu małżeństwa.

Piąty rozdział dotyczył katechumenatu dorosłych, koncentrując się na regulacjach diecezjalnych, praktyce formacyjnej oraz specyfice pracy z osobami dorosłymi przygotowującymi się do przyjęcia sakramentów inicjacji chrześcijańskiej.

W szóstym rozdziale omówiono katechezę okazjonalną realizowaną w diecezji, uwzględniając różnorodne programy tematyczne, takie jak katechezy patriotyczne, eucharystyczne czy jubileuszowe. Analiza objęła ich treść, założenia oraz rolę w formacji dorosłych.

W aneksie pracy, za zgodą autorów, umieszczono materiały katechezy przedślubnej opracowane przez wspólnotę „Ubogaceni”. Dokumenty te, zawierające karty pracy, prezentacje oraz scenariusze spotkań, posłużyły jako kluczowy materiał badawczy do analizy form katechezy przedmałżeńskiej opisanych w czwartym rozdziale. Ich publikacja stanowi cenny wkład w dokumentację działań katechetycznych diecezji sosnowieckiej.

Na podstawie analizy form katechezy realizowanych w diecezji sosnowieckiej w latach 1992–2024 można sformułować następujące wnioski, które ukazują rozwój i wyzwania związane z duszpasterstwem dorosłych w tym regionie.

Uchwały I Synodu Diecezji Sosnowieckiej odegrały kluczową rolę w ustanowieniu ram normatywnych katechezy z dorosłymi, wyznaczając jej cele, metody oraz wymagania wobec organizatorów i uczestników. Dokumenty te, uwzględniając specyfikę społeczno-pastoralną regionu, wskazały na potrzebę dostosowania działań katechetycznych do lokalnych uwarunkowań. Synod nie tylko porządkował wcześniejsze praktyki, ale również nadał katechezie z dorosłymi centralne miejsce w duszpasterstwie diecezji, podkreślając jej znaczenie w budowaniu dojrzałych wspólnot chrześcijańskich. Realizacja tych założeń była możliwa dzięki konsekwentnym działaniom biskupów diecezji, którzy wprowadzali normy synodalne w życie, uwzględniając dynamicznie zmieniające się potrzeby wiernych.

Ważnym elementem analizy były materiały katechetyczne opracowane na potrzeby katechezy rodziców przed chrztem dziecka. Odnaczały się one wysokim poziomem teologicznej poprawności, co czyniło je użytecznym narzędziem formacyjnym. Niemniej jednak, brak dodatkowych konspektów spotkań ograniczał ich praktyczne zastosowanie, co wskazuje na potrzebę ich rozbudowy, aby efektywnie wspierać zarówno katechistów, jak i uczestników.

Podczas analizy dostrzeżono także lukę w zakresie formacji rodziców tak dzieci pierwszokomunijnych jak i młodzieży przed bierzmowaniem. Pomimo że dokumenty synodalne zawierały wytyczne dotyczące tych obszarów, w diecezji nie powstały autorskie projekty katechetyczne ani praktyczne materiały dydaktyczne wspierające realizację tych założeń. Ten brak wskazuje na konieczność dalszej pracy nad rozwojem tych form katechezy, by skuteczniej odpowiadały na potrzeby współczesnych wiernych.

Z kolei materiały opracowane przez wspólnotę „Ubogaceni” na potrzeby katechezy przedślubnej stanowią przykład nowoczesnego podejścia do formacji narzeczonych. Wyróżniają się one integracją elementów psychologicznych i teologicznych, tworząc przestrzeń do dialogu oraz wzajemnego poznania się narzeczonych. Akcent na towarzyszenie nupturientom oraz wspieranie ich w budowaniu trwałych relacji czyni te materiały szczególnie cennym narzędziem pracy duszpasterskiej, które odpowiada na współczesne wyzwania związane z przygotowaniem do małżeństwa.

Nie mniej istotne było przeanalizowanie katechumenatu dorosłych, realizowanego w jednym z pierwszych ośrodków tego typu w Polsce, utworzonym w Sosnowcu. Ośrodek ten odpowiedział na rosnącą potrzebę formacji dorosłych przygotowujących się do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Jego model, zakładający indywidualne towarzyszenie oraz elastyczność w dostosowywaniu programu do potrzeb uczestników, stał się wzorem dla innych diecezji, ukazując skuteczność katechezy skoncentrowanej na głębokiej formacji duchowej i integracji z życiem wspólnoty.

Wreszcie, doświadczenie katechez okazjonalnych, zwanych „katechezami ludowymi”, ukazuje, jak ważną rolę odgrywała ta forma duszpasterstwa w diecezji sosnowieckiej. Niemniej jednak, w kontekście dalszych działań, konieczne wydaje się podjęcie refleksji nad owocnością

tych katechez, uwzględniając ich skuteczność w trwałym kształtowaniu wiary uczestników.

Na podstawie analizy treści i form katechezy można dojść do następujących wniosków. Przede wszystkim należy podjąć działania mające na celu dopracowanie istniejących materiałów katechetycznych oraz opracowanie nowych, dostosowanych do potrzeb katechezy skierowanej do rodziców dzieci przystępujących do chrztu, Pierwszej Komunii Świętej oraz bierzmowania. Obecne materiały, choć teologicznie poprawne, wymagają wzbogacenia o dodatkowe elementy praktyczne, takie jak szczegółowe konspekty spotkań, które mogłyby usprawnić ich wykorzystanie w codziennej pracy duszpasterskiej.

Dla rodziców dzieci przed chrztem konieczne jest uwzględnienie treści, które nie tylko objaśniają sakrament, ale także wzmacniają świadomość rodzicielskiej odpowiedzialności za chrześcijańskie wychowanie dziecka. W przypadku rodziców dzieci pierwszokomunijnych należy zwrócić szczególną uwagę na stworzenie materiałów, które pogłębią ich zaangażowanie w życie parafii oraz przygotowanie dziecka do pełnego uczestnictwa w Eucharystii. Natomiast dla rodziców młodzieży przygotowującej się do bierzmowania wskazane byłoby opracowanie treści wspierających zrozumienie roli Ducha Świętego w ich życiu rodzinnym i wspólnotowym oraz towarzyszeniu młodemu człowiekowi w przeżywaniu i rozumieniu jego wiary.

Opracowanie tych materiałów powinno uwzględniać zarówno treści teologiczne, jak i metody umożliwiające aktywny udział uczestników katechezy. Takie podejście pozwoli nie tylko podnieść jakość formacji, ale również zwiększyć jej efektywność w budowaniu świadomości i zaangażowania rodziców w życie Kościoła.

Należy opracować spójny i jednolity program katechezy przedślubnej, który będzie obowiązywał we wszystkich ośrodkach diecezji sosnowieckiej. Program ten powinien czerpać inspirację z dobrze funkcjonujących rozwiązań, takich jak model realizowany w Wolbromiu, który może stanowić wzór do dalszych prac. Celem takiego programu jest nie tylko ujednolicenie treści i metod, ale także podniesienie jakości katechezy przedślubnej, aby lepiej odpowiadała na wyzwania współczesności i potrzeby narzeczonych.

Dopracowanie tej formy katechezy powinno obejmować zarówno część teologiczną, jak i praktyczne elementy związane z budowaniem relacji, wzajemnym poznawaniem się narzeczonych oraz ich przygotowaniem do życia małżeńskiego. Ważnym elementem programu powinny być treści uwzględniające współczesne wyzwania, takie jak komunikacja w związku, zarządzanie konfliktami czy rola sakramentu małżeństwa w codziennym życiu.

Jednolity program katechezy przedślubnej pozwoli na stworzenie spójnego standardu w diecezji, ułatwiając pracę duszpasterzy i katechistów, a jednocześnie zapewniając narzeczonym wysoką jakość przygotowania do sakramentu małżeństwa. Taka inicjatywa stanowiłaby również odpowiedź na potrzebę wzmocnienia roli katechezy przedślubnej jako formacji towarzyszącej narzeczonym na ich wspólnej drodze wiary.

W procesie tworzenia programów katechetycznych – niezależnie od ich przeznaczenia – konieczne jest uwzględnienie faktu, że wiele osób przystępujących do sakramentów nie wyznaje lub nie praktykuje wiary. Brak programów zakładających ten aspekt w innych diecezjach wskazuje na potrzebę stworzenia unikalnego modelu, który uwzględni etapy takie jak preewangelizacja, kerygmat, ewangelizacja oraz katechizacja. Preewangelizacja ma na celu przygotowanie uczestników do otwartości na duchowy wymiar życia. Kerygmat powinien wprowadzać w podstawowe prawdy chrześcijańskie, takie jak miłość Boga, grzech, zbawienie w Chrystusie i wezwanie do nawrócenia. Kolejnym etapem byłaby ewangelizacja, pogłębiająca osobistą relację z Bogiem i następująca po niej katechizacja, która wyposaża w wiedzę konieczną do świadomego przeżywania sakramentów i życia w wierze.

Takie podejście pozwoli nie tylko na dotarcie do osób obojętnych religijnie lub niewierzących, ale także na ich lepsze przygotowanie do zrozumienia duchowego znaczenia sakramentów oraz życia zgodnego z wiarą chrześcijańską. Uwzględnienie tego procesu w programach katechezy jest kluczowe dla skutecznego odpowiadania na współczesne wyzwania duszpasterskie.

Należy podjąć refleksję nad rozwojem permanentnych form katechezy z dorosłymi, które odpowiadałyby realiom współczesności oraz potrzebom wiernych. Tradycyjne formy, takie jak „katechezy ludowe,” choć cenne jako doświadczenie duszpasterskie, wydają się nie w pełni przystawać do obecnych wyzwań i stylu życia wiernych. W związku

z tym warto rozważyć stworzenie nowoczesnych kanałów komunikacji, takich jak diecezjalny kanał na platformie YouTube, na którym publikowane byłyby konferencje, nauki formacyjne oraz treści katechetyczne skierowane do dorosłych. Taki kanał umożliwiłby dotarcie do szerszej grupy odbiorców, oferując formację intelektualną i duchową w formie dostępnej i atrakcyjnej dla współczesnych odbiorców.

Ważnym i ambitnym przedsięwzięciem byłyby także utworzenie diecezjalnego centrum formacji katechistów oraz miejsca dedykowanego formacji dorosłych. Takie centrum mogłoby służyć zarówno przygotowywaniu nowych katechistów, jak i organizacji cyklicznych spotkań formacyjnych dla dorosłych, gdzie katecheza stawałaby się przestrzenią doświadczenia Boga. Inspiracją mogą być istniejące wspólnoty, takie jak wspólnota w Chechle czy wspólnota mężczyzn z parafii św. Joachima w Sosnowcu, które regularnie gromadzą uczestników na konferencje, modlitwę i agapę. Wprowadzanie podobnych inicjatyw w innych parafiach mogłoby znacząco wzbogacić życie duchowe dorosłych oraz wzmocnić ich zaangażowanie w życie Kościoła.

Tworzenie takich miejsc i wspólnot w parafiach pozwoliłoby na pogłębioną formację duchową, intelektualną i wspólnotową, czyniąc katechezę z dorosłymi przestrzenią nie tylko nauczania, ale także budowania relacji z Bogiem i innymi wiernymi. Wszystkim podejmowanym działaniom związanym z rozwojem katechezy z dorosłymi powinna przyświecać myśl zawarta w „Dyrektorium o Katechizacji” z 2020 roku, która podkreśla znaczenie katechezy jako przestrzeni towarzyszenia. Katecheza z dorosłymi nie powinna być jedynie miejscem przekazywania wiedzy religijnej, ale przede wszystkim procesem wspierania osób w ich duchowym wzroście, odkrywaniu Boga oraz budowaniu relacji we wspólnocie Kościoła.

Towarzystwo to oznacza indywidualne podejście do każdego uczestnika katechezy, wrażliwość na jego potrzeby oraz tworzenie przestrzeni do dialogu i wzajemnego wsparcia. Taka wizja katechezy wymaga elastyczności, zaangażowania duszpasterzy i katechistów oraz opracowania narzędzi i struktur, które umożliwią jej realizację w nowoczesny, dostępny i skuteczny sposób. W ten sposób katecheza z dorosłymi stanie się rzeczywistym miejscem budowania wiary i umacniania wspólnoty wierzących.

Tak szeroki rozwój działań katechetycznych wymaga zaangażowania świeckich w dzieło katechezy z dorosłymi. Należy podjąć więc działania mające na celu aktywne promowanie roli świeckich w prowadzeniu katechez w parafiach. Współczesne wyzwania duszpasterskie, w tym potrzeba większej dostępności i różnorodności form katechetycznych, wskazują na konieczność zaangażowania osób świeckich jako pełnoprawnych katechistów. Aby to osiągnąć, konieczne jest utworzenie ośrodka formacji świeckich, który zapewniłby odpowiednie przygotowanie teologiczne, pedagogiczne i praktyczne.

Taki ośrodek mógłby organizować regularne kursy, warsztaty dla przyszłych katechistów, uwzględniając specyfikę pracy duszpasterskiej w różnych środowiskach. Formacja świeckich katechistów pozwoliłaby nie tylko na wzmocnienie ich kompetencji, ale również na lepsze wykorzystanie ich potencjału w rozwijaniu życia wspólnotowego i duszpasterskiego w parafiach. W ten sposób możliwe byłoby skuteczne poszerzenie dostępności katechezy oraz wprowadzenie nowych form i metod odpowiadających na potrzeby współczesnych wiernych.

Ważnym obszarem, który wymaga pogłębionych badań, są wspólnoty funkcjonujące w diecezji sosnowieckiej. Często posiadają one wypracowane materiały i metody formacyjne, które mogą stanowić cenny wkład w realizację postulatów przedstawionych w niniejszej pracy. Analiza tych materiałów mogłaby pomóc w dostosowaniu ich do szerszego zastosowania w programach katechetycznych diecezji, zarówno w kontekście katechezy sakramentalnej, jak i permanentnej formacji dorosłych. Zbadanie potencjału wspólnot parafialnych mogłoby również ukazać ich rolę jako lokalnych centrów formacji, w których katecheza nabiera wymiaru praktycznego i wspólnotowego, odpowiadając na współczesne wyzwania duszpasterskie.

BIBLIOGRAFIA

1. Źródła

1.1. Źródła wytworzone

Słodczyk M., *Wywiad z ks. Andrzejem Politem przeprowadzony 12 października 2024 r.*

Słodczyk M., *Wywiad z Martyną Pałką, Marcinem Fickiem oraz Marcinem Wąchalem, przeprowadzony 14 września 2024 roku.*

1.2. Dokumenty papieskie

Benedykt XVI, *List apostolski w formie motu proprio Porta Fidei (11.10.2011)*, [online] [dostęp: 05.11.2024], dostępny w Internecie: <https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/motu_proprio/documents/hf_ben-xvi_motu-proprio_20111011_porta-fidei.html>.

Franciszek, *Posynodalna Adhortacja Apostolska Amoris Laetitia (19.05.2016)*, [online] [dostęp: 21.11.2024], dostępny w Internecie: <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20160319_amoris-laetitia.html>.

Jan Paweł II, *Bulla Totus Tuus Poloniae populus (25.03.1992)*, w: SST, t.1:1993, s. 8-41.

Jan Paweł II, *Przemówienie podczas wizyty w Sosnowcu (14.06.1999)*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, s. 13.

Franciszek, *Bulla Misericordiae Vultus (11.04.2015)*, [online] [dostęp: 05.11.2024], dostępny w Internecie: <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/bulls/documents/papa-francesco_bolla_20150411_misericordiae-vultus.html>.

Franciszek, *List Apostolski Patris Corde* (08.12.2020), [online] [dostęp: 22.11.2024], dostępny w Internecie: <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_letters/documents/papa-francesco-lettera-ap_20201208_patris-corde.html>.

1.3. Dokumenty soborowe, kongregacji i innych urzędów rzymskich, Kościoła w Polsce oraz księgi liturgiczne

Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania dzieci do przyjęcia i przeżywania sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej* (29.08.2020), [online] [dostęp: 04.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://opoka.org.pl/News/Polska/2020/przygotowanie-dzieci-do-sakramentu-pokuty-i-pierwszej-komunii-swietej>>.

Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania* (14.04.2017), [online] [dostęp: 04.11.2024], dostępny w Internecie: <<http://www.katecheza.sosnowiec.pl/prawo/dokumenty-kocioa/510-wskazania-konferencji-episkopatu-polski-dotyczce-przygotowania-do-przyjcia-sakramentu-bierzmowania-z-dnia-14-marca-2017-r>>.

Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, *Wskazania Komisji Wychowanie Katolickiego dotyczące katechezy rodziców i chrzestnych przed chrztem dziecka* (07.09.2013), [online] [dostęp: 21.11.2024], dostępny w Internecie: <<http://katecheza-old.episkopat.pl/index.php/menu/dokumenty-na-temat-wychowania-i-katechezy/80-wskazania-komisji-wychowania-katolickiego-dotyczace-katechezy-rodzicow-i-chrzestnych-przed-chrztem-dziecka>>

Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Directorium Caechisticum Generale* (11.04.1971), Kielce 1990.

Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium ogólne o katechizacji* (15.08.1997), Poznań 1998.

Obrzędy chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych. Dostosowane do zwyczajów diecezji polskich, Katowice 2020.

Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o Katechizacji* (23.03.2020), Kielce 2020.

Sobór Watykański II, *Dekret o misyjnej działalności Kościoła Ad gentes divinitus* (07.12.1965), w: *Sobór Watykański II. Konstytucja, dekrety, deklaracje*, Poznań 2012.

1.4. Dokumenty biskupów sosnowieckich

Kaszak G., *Dekret o udzieleniu dyspensy od obowiązku niedzielnego uczestnictwa we Mszy Świętej na terenie Diecezji Sosnowieckiej do dnia 29 marca 2020 r.*, w: SWD, Rok 28(2020), s. 86.

Kaszak G., *Dekret Ustanowienia Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Sosnowcu*, w: SWD, Rok 18(2009), s. 39–40.

Kaszak G., *Dekret Ustanowienia Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych przy Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Sosnowcu*, w: SWD, Rok 18(2009), s. 343.

Kaszak G., *Dekret zarządzający peregrynacją obrazu Jezusa Miłosiernego i relikwii bł. Jana Pawła II w Diecezji Sosnowieckiej*, w: SWD, Rok 20(2011), s. 109.

Kaszak G., *Komunikat biskupa sosnowieckiego „Miłość to zadanie, które Bóg wciąż nam wyznacza” (św. Jan Paweł II)*, w: SWD, Rok 28(2020), s. 80–81.

Kaszak G., *Komunikat dotyczący głoszenia katechez w parafiach diecezji sosnowieckiej w Roku Wiary* (13.10.2022), w: SWD Rok 20(2022), s. 69.

Kaszak G., *List biskupa sosnowieckiego z racji ogłoszenia w Kościele Roku Jubileuszowego ku czci św. Józefa*, w: SWD, Rok 28(2020), s. 112-116.

Kaszak G., *List pasterski w związku z 30 rocznicą erygowania Diecezji Sosnowieckiej*, w: APF, OK 2/2022, s. 7–10.

Kaszak G., *Słowo biskupa Grzegorza Kaszaka* (24.10.2024) [online] [dostęp 21.10.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/slowo-biskupa-grzegorza-kaszaka-6758>>.

Kaszak G., *Statut Diecezjalnego Ośrodka Katechumenatu Dorosłych w Sosnowcu*, w: SWD, Rok 18(2009), s. 49.

Kaszak G., *Zmiany personalne*, w: SWD, Rok 18(2009), s. 60.

Śmigielski A., *Słowo biskupa sosnowieckiego do statutów I Synodu Diecezji Sosnowieckiej*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, s. 17–19.

Ważny A., *Regulacje dotyczące przygotowania dorosłych do sakramentu bierzmowania*, [online] [dostęp:07.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/kuria/bierzmowanie-dla-doroslych>>.

1.5. Dokumenty I Synodu Diecezji Sosnowieckiej

I Synod Diecezji Sosnowieckiej, *Statut 5. Liturgia w Kościele Sosnowieckim*, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005.

I Synod Diecezji Sosnowieckiej, Statut 7. Duszpasterstwo rodzin, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005.

I Synod Diecezji Sosnowieckiej, Statut 8. Posługa katechetyczna, w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005.

Instrukcja dotycząca przygotowania dzieci do pełnego uczestnictwa w sakramencie pokuty i Eucharystii (Aneks 12), w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, s. 225–229.

Instrukcja dotycząca przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania (Aneks 13), w: *I Synod Diecezji Sosnowieckiej. Prawo Partykularne Kościoła Sosnowieckiego*, Sosnowiec 2005, s. 231–236.

1.6. Dokumenty Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu

Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Reforma prowadzenia kursów przygotowania bezpośredniego do małżeństwa (pre-kany) (10.09.2022)*, w: SWD, Rok 30(2022), s. 193–195.

Wydział Duszpasterstwa Rodzin Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Zmiana systemu przygotowania do małżeństwa (01.09.2011)*, w: SWD, Rok 19(2011), s. 155–157.

Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Komunikat dotyczący Pierwszej Komunii Świętej (01.09.2020)*, w: SWD, Rok 23(2014), s. 144–145.

Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Komunikat dotyczący przygotowania do bierzmowania (01.09.2017)*, w: SWD, Rok 25(2017), s. 123.

Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej w Sosnowcu, *Zmiana terminu Pierwszej Komunii Świętej (01.09.2014)*, w: SWD, Rok 23(2014), s. 150–151.

1.7. Materiały katechetyczne diecezji sosnowieckiej

Będkowski K., *Katecheza: Być czynnie i świadomie na Mszy świętej* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-5-3359>>.

Będkowski K., *Katecheza: Jaka wiara taka ofiara* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-6-3444>>.

Będkowski K., *Katecheza: O gestach i postawach w czasie mszy* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-12-3693>>.

Będkowski K., *Katecheza: O intencjach mszalnych i ofiarach za nie* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-7-3489>>.

Będkowski K., *Katecheza: O kazaniach i homiliach* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-9-3542>>.

Będkowski K., *Katecheza: O modlitwie wiernych* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/-katecheza-o-eucharystii-cz.-11-3675>>.

Będkowski K., *Katecheza: O mszalnym wyznaniu wiary* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-10-3624>>.

Będkowski K., *Katecheza: Pojednajcie się...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-4-3307>>.

- Będkowski K., *Katecheza: Słuchaj ludu...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-8-3517>>.
- Będkowski K., *Katecheza: Tajemnica Eucharystii wymaga ciszy...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3141>>.
- Będkowski K., *Katecheza: Tylko jedna Msza Święta...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/katecheza-o-eucharystii-cz.-3-3242>>.
- Będkowski K., *Katecheza: Upadnij na kolana...* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3141>>.
- Cieślik A. i inn., *Sympatia – narzeczeństwo – małżeństwo – rodzina. Program przedmałżeńskiej katechezy parafialnej dla młodzieży klas I szkół ponadgimnazjalnych*, Sosnowiec 2004.
- Dydak M., *Katecheza: A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie?* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=209>>.
- Dydak M., *Katecheza: Akt poświęcenia świata i Rosji Niepokalanemu Sercu Maryi* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=42>>.
- Dydak M., *Katecheza: Byliśmy odkupieni krowią, czy możemy się zbawić nie cierpiąc?* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=44>>.
- Dydak M., *Katecheza: Jedno objawienie publiczne i wiele objawień prywatnych* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=210>>.
- Dydak M., *Katecheza: Kult Niepokalanego Serca Maryi i nabożeństwo pierwszych sobót miesiąca* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=43>>.
- Dydak M., *Katecheza: Niech wszyscy noszący szkaplerz...widzą w nim oznakę poświęcenia się Niepokalanemu Sercu Maryi* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=39>>.

- Dydak M., *Katecheza: Nigdy cię nie opuszczę, Moje Niepokalane Serce będzie twoją ucieczką i drogą, która zaprowadzi cię do Boga* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=41>>.
- Dydak M., *Katecheza: O mój Jezu... zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=35>>.
- Dydak M., *Katecheza: Wielki znak ukazał się na niebie: Niewiasta obleczona w słońce* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=34>>.
- Dydak M., *Katecheza: Z dawna Polski Tyś Królową, Maryjo* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=37>>.
- Górka P., *Katecheza: Wstąpił na niebiosy, siedzi po prawicy Boga...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=325>>.
- Gucik J., *Katecheza: Przymierze Serca: Najświętszego Serca Jezusa, Niepokalanego Serca Maryi i Przczystego Serca Św. Józefa*, w: AWDO
- Gucik J., *Katecheza: Św. Józef – patron i opiekun pracujących*, w: AWDO
- Gucik J., *Katecheza: Św. Józef – pełniący wolę Boga*, w: AWDO
- Gucik J., *Katecheza: Św. Józef – wzór małżonków*, w: AWDO
- Knapik M., *Katecheza: Wierzę w Ducha Świętego*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=323>>.
- Kołąkowski S., *Katecheza: Wierzę w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=333>>.
- Kozik S., *Katecheza: Św. Józef – mąż wiary*, w: AWDO.
- Kozik S., *Katecheza: Św. Józef – patron i wzór dobrej śmierci*, w: AWDO.
- Kozik S., *Katecheza: Św. Józef – patron ludzi nic nie znaczących*, w: AWDO.
- Kozik S., *Katecheza: Św. Józef – patron ludzi zaskoczonych*, w: AWDO.
- Kozik S., *Katecheza: Św. Józef – patron powołań*, w: AWDO.

- Kozik S., *Katecheza: Św. Józef – patron życia*, w: AWDO.
- Kozik S., *Katecheza: Św. Józef – postrach duchów piekielnych*, w: AWDO.
- Machura W., *Katecheza: Bożedziejstwo* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3005>>.
- Machura W., *Katecheza: Bożyfundament* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=445>>.
- Machura W., *Katecheza: Chrzest – kamień węgielny narodu i państwa* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=446>>.
- Machura W., *Katecheza: II wojna światowa – czas ofiary i świadectwa* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2841>>.
- Machura W., *Katecheza: Ks. Piotr Skarga – prekursor niepoprawności politycznej* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2688>>.
- Machura W., *Katecheza: Ks. Piotr Skarga – siła autorytetu* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2599>>.
- Machura W., *Katecheza: Moc słowa* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=749>>.
- Machura W., *Katecheza: Moc znaku* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2089>>.
- Machura W., *Katecheza: Polska – „Państwo bez stosów”* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2718>>.
- Machura W., *Katecheza: Pytania o przyszłość* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3068>>.
- Machura W., *Katecheza: Rola duchowieństwa* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2748>>.

- Machura W., *Katecheza: Zakony w czasie rozbiorów – światło nadziei* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=2785>>.
- Madeja P., *Katecheza: O Męce Chrystusa*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=327>>.
- Mosoń R., *Katecheza: O wierze w sprawy ostateczne*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:< <https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=320>>.
- Nackowski A., *Katecheza: O wierze w Jezusa i Maryję*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=327>>.
- Nędza K., *Katecheza: dobre przygotowanie kluczem do udanego małżeństwa*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Kryzys małżeński drogą do rozwoju*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Małżeńska komunia osób jako szczególna relacja mężczyzny i kobiety*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Maryja – kobieta jako żona i matka*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Niepłodność: trudne doświadczenie wielu małżeństw*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Owoc miłości: dzieci. X Światowe Spotkanie Rodzin „Miłość rodzinna powołanie i droga do świętości”*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Realizacja powołania do świętości w rodzinie*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Rodzinne świętowanie niedzieli*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Rola dziadków w rodzinie. Światowy dzień dziadków i osób starszych*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Św. Józef – mężczyzna jako mąż i ojciec*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Życie modlitewne i sakramentalne w rodzinie*, w: AWDR.
- Nędza K., *Katecheza: Życ na co dzień słowami przysięgi małżeńskiej*, w: AWDR.
- Nowak P., *Katecheza: Czym jest sakrament pokuty?* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=272>>.

- Nowak P., *Katecheza: Odpusty (część 1)* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=264>>.
- Nowak P., *Katecheza: Odpusty (część 2)* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=263>>.
- Nowak P., *Katecheza: Pojednanie z Bogiem i Kościołem* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=271>>.
- Nowak P., *Katecheza: Spowiedź generalna* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=276>>.
- Nowak P., *Katecheza: Uznanie własnej grzeszności* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=270>>.
- Nowak P., *Katecheza: Wyznanie grzechów* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=277>>.
- Nowak P., *Katecheza: Zadośćuczynienie* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=266>>.
- Nowak P., *Katecheza: Żal za grzechy* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=268>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Bóg jest miłością* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3802>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Być człowiekiem sumienia* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4034>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Grzech* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4033>>.

- Orzeszyna J., *Katecheza: Jan Paweł II – święty człowiek i wielki papież* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3798>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Kim jest człowiek?* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=3849>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Ludzka praca* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4136>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Rodzina chrześcijańska* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4097>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Sakrament pokuty* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4070>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Świętość i nienaruszalność ludzkiego życia* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4120>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: świętowanie niedzieli* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=4235>>.
- Orzeszyna J., *Katecheza: Wierzę w Stworzyciela nieba i ziemi...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/wierze-w-stworzyciela-nieba-i-ziemi>>.
- Paś P., *Katecheza: Zstąpił do piekieł, trzeciego dnia zmartwychwstał...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=326>>.
- Pielka P., *Katecheza wstępna*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/news/rozwanie-na-rok-wiary>>.
- Pielka P., *Katecheza: Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=322>>.

- Plan kursu przedmałżeńskiego w Czeladzi* [online] [dostęp: 23.10.2024], dostępny w Internecie: <<https://narzeczeni.sosnowiec.pl/kursy-przedmalzenskie/kurs-przedmalzenski-w-czeladzi-czwartki-16-23-30-listopada-2-2-2-2-2-2/>>.
- Plan kursu przedmałżeńskiego w Jaworznie* [online] [dostęp: 23.10.2024], dostępny w Internecie:<<https://narzeczeni.sosnowiec.pl/kursy-przedmalzenskie/kurs-przedmalzenski-w-jaworznie-17-19-listopada-2-2-2-2/>>.
- Plan kursu przedmałżeńskiego w Olkuszu* [online] [dostęp: 23.10.2024], dostępny w Internecie: <<https://narzeczeni.sosnowiec.pl/kursy-przedmalzenskie/kurs-przedmalzenski-w-olkuszu-7-9-czerwca-2-2-2/>>.
- Plan kursu przedmałżeńskiego w Wolbromiu* [online] [dostęp: 23.10.2024], dostępny w Internecie:<<https://narzeczeni.sosnowiec.pl/kursy-przedmalzenskie/kurs-przedmalzenski-w-wolbromiu-15-17-listopada/>>.
- Sielepin A., *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. I Wejdźcie do Kościoła. Prekatechumenat*, Kraków 2005.
- Sielepin A., *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. II Zostaliście wybrani. Katechumenat*, Kraków 2006.
- Sielepin A., *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. III Odrodziliście się w Chrystusie. Okres oczyszczenia i oświecenia*, Kraków 2006.
- Sielepin A., *Uczymy się poznawać i naśladować Chrystusa. IV Trwajcie w wierze. Okres mistagogii*, Kraków 2006.
- Skoczny W., *Katecheza: Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=330>>.
- Skoczny W., *Katechezy o sakramencie chrztu*, Sosnowiec 2015.
- TomalaSz., *Katecheza: ...stamtądprzyjdzieżywychiumarłych...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=324>>.
- Tosza M., *Katecheza: Chorych nawiedzać* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=232>>.
- Tosza M., *Katecheza: Głodnych nakarmić, spragnionych napoić* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=239>>.

- Tosza M., *Katecheza: Męczennicy miłosierdzia* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=230>>.
- Tosza M., *Katecheza: Miłosierny Ojciec* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=248>>.
- Tosza M., *Katecheza: Nagich przyodziać* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=235>>.
- Tosza M., *Katecheza: Podróżnych w dom przyjąć* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=233>>.
- Tosza M., *Katecheza: Szpital polowy* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=249>>.
- Tosza M., *Katecheza: Światło w ciemności* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=247>>.
- Tosza M., *Katecheza: Tyko miłość* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=246>>.
- Tosza M., *Katecheza: Z drogi do Lisieux* [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie:<<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=231>>.
- Żuławiński A., *Katecheza: Wierzę w grzechów odpuszczenie...*, [online] [dostęp: 03.11.2024], dostępny w Internecie: <<https://diecezja.sosnowiec.pl/?skelMod=ModNews&nid=321>> .

1.8. Roczniki statystyczne

- Elenchus cleri saecularis et regularis Dioecesis Kielcensis. Pro Anno Domini 1914.* Kielce 1914.
- Elenchus universi cleri Dioecesis Cracoviensis pro anno 1837,* Kraków 1837.
- Elenchus venerabilis cleri Archidioeceseos Cracoviensis. Pro Anno Domini 1939,* Kraków 1939.

- Elenchus venerabilis cleri saecularis ac regularis Dioecesis Kielcensis. Pro Anno Domini 1939, Kielce 1939.*
- Elenchus venerabilis cleri tam saecularis quam regularis Dioeceseos Cracoviensis S. Sedi Apostolicae immediate subjectae. Pro Anno Domini 1914, Kraków 1914.*
- GUS, *Rocznik Statystyczny 1950*, Warszawa 1950.
- GUS, *Rocznik Statystyczny 1960*, Warszawa 1960.
- GUS, *Rocznik Statystyczny 1970*, Warszawa 1970.
- GUS, *Rocznik Statystyczny 1980*, Warszawa 1980.
- GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 1995*, Warszawa 1995.
- GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2005*, Warszawa 2005.
- GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2010*, Warszawa 2010.
- GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2015*, Warszawa 2015.
- GUS, *Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2020*, Warszawa 2020.
- ISKK, 2022. Kościół w liczbach. *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia*, M. Jerdokimow, L. Organek, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2023, s. 18-33.
- ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2015*, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2015.
- ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2017*, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2017.
- ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2018*, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2018.
- ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2019*, W. Sadłoń (red.), Warszawa 2019.
- ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia AD 2020*, W. Sadłoń, L. Organek (red.), Warszawa 2020.
- ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia. Dane za 2019 r.*, W. Sadłoń, L. Organek (red.), Warszawa 2020.
- ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia. Dane za rok 2020*, W. Sadłoń, L. Organek, K. Kamiński (red.), Warszawa 2021.
- ISKK, *Annuario Statisticum Ecclesiae in Polonia. Dane za rok 2021*, W. Sadłoń, L. Organek, K. Kamiński (red.), Warszawa 2022.
- Katalog kościołów i duchowieństwa Diecezji Częstochowskiej na rok 1939*, Częstochowa 1939.

2. Literatura przedmiotu

- Adriajnek R., *Otwórzcie drzwi Chrystusowi. Kościół sosnowiecki przed wizytą Ojca Świętego. Katechezy*, Sosnowiec 1999
- Alberich E., *Katechumenat nowożytny*, w: *Słownik katechetyczny*, J Gevaert, K. Misiaszek (red.), Warszawa 2007, s. 485–489.
- Borda M., *Nawrócenie – wyzwaniem formacji moralnej we współczesnej katechezie*, w: *Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię*, M. Borda (red.), Sosnowiec 2016
- Borda M., *Sakrament chrztu świętego w gimnazjalnych podręcznikach katechetycznych diecezji sosnowieckiej*, w: *Rozbudzić pamięć chrztu. Chrzt w historii, teologii i katechezie*, R. Ceglarek, M. Borda (red.), Częstochowa 2016, s. 283–300.
- Celary I., *Domowy Kościół fundamentalnym obszarem katechezy rodzinnej*, „*Studia Pastoralne*” 5(2009), s. 59-68; W. Śmigiel, *Eklezjalność Drogi Neokatechumenalnej*, „*Roczniki Teologiczne*”, Tom LIV, zeszyt 6, 2007, s. 365-377.
- Dzierżanowski J., *Katecheza przygotowująca do małżeństwa*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kistorz (red.), Kielce 2022, s. 322–325.
- Gianetto U., *Katecheza ludowa*, w: *Słownik katechetyczny*, J Gevaert, K. Misiaszek (red.), Warszawa 2007, s. 429.
- Goliszek P., *Katecheza nowowewangelizacyjna*, w: *Nowa ewangelizacja w nowej katechezie* P. Mąkosa (red.), Rzeszów 2013, s. 115–134
- Grosso G., *Katechumenat starożytny*, w: *Słownik katechetyczny*, J Gevaert, K. Misiaszek (red.), Warszawa 2007, s. 490–493.
- Idźcie i głoscie. Katechezy na 25 rocznicę powstania diecezji sosnowieckiej*, M. Borda (red.), Sosnowiec 2017.
- Kiciński A., *Dokumenty katechetyczne Kościoła powszechnego*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kistorz (red.), Kielce 2022, s. 73–82.
- Kiciński A., *Katecheza dorosłych w procesie budowania Kościoła dojrzałego*, w: *Katecheza dorosłych*, K. Misiaszek, J. Stala (red.), Tarnów 2009, s. 418–428.
- Kiciński A., *Korelacja w katechezie*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kistorz (red.), Kielce 2022, s. 382–384.

- Kurzydło D., *Podstawowe założenia katechezy dorosłych*, w: *Katecheza dorosłych*, K. Misiaszek, J. Stala (red.), Tarnów 2009, s. 149–170.
- Łabendowicz S., *Katecheza dorosłych kościoła posoborowego w świetle dokumentów i literatury katechetycznej*, Radom 2007.
- Łysy H., *Katecheza i przepowiadanie homiletyczne związane z I Komunią Świętą*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kostorz (red.), Kielce 2022, s. 275–278.
- Maciaszek P., *Repertuar muzyczny celebracji sakramentu małżeństwa. Aspekt medialny, kulturowy i liturgiczny*, „Collectanea Theologica” 90(2020) nr 1, s. 119-146.
- Mąkosa P., *Katecheza młodzieży gimnazjalnej w Polsce. Stan aktualny i perspektywy rozwoju*, Lublin 2009.
- Mąkosa P., *Kompetencje ewangelizatorów fundamentem nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja w nowej katechezie*, P. Mąkosa (red.), Rzeszów 2013, s. 193–202.
- Mąkosa P., *Perspektywy chrześcijańskiej formacji młodzieży*, w: „*Przyjdź królestwo Twoje*”. *Księga pamiątkowa dedykowana Jego Ekscelecji Księdzu Biskupowi Henrykowi Tomasikowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, M. Jagodziński, J. Wojtkun (red.), Radom 2016, s. 419–428
- Mąkosa P., *Youth attitudes toward the Catholic Church in Poland: A pastoral perspective*, „Practical Theology”, 1(2022), s. 69-81.
- Mąkosa P., Zellma A., *Roman Catholic Religious Education in the Internet Media Coverage in Poland*, „Paedagogia Christiana”, 2023, s. 93-130.
- Osewska E., *Katecheza rodzinna*, w: *Katechetyka szczegółowa*, J. Stala (red.), Tarnów 2003, s. 255–292.
- Osewska E., Stala J., *Katecheza rodzinna*, w: *Leksykon katechetyczny*, J. Kochel, J. Kostorz (red.), Kielce 2022, s. 327–340.
- Pietruszka R., *Psychospołeczne uwarunkowania zmagających się religijnych osób należących do grup religijnych na przykładzie Odnowy w Duchu Świętym i Drogi Neokatechumenalnej*, Kraków 2023.
- Przygoda W., *Paradygmaty metodologiczne we współczesnej teologii pastoralnej*, „Teologia Praktyczna” 10(2009), s. 36–39.

- Sielepin A., *Współczesny katechumenat dorosłych w procesie formowania wiary*, „Przegląd Homiletyczny”, 16 (2012), s. 89-104.
- Sproncel P., *Formacja chrześcijańska mężczyzn na przykładzie Projektu Diecezjalnego Centrum Nowej Ewangelizacji „Przyjaciele Jezusa” – Formacja mężczyzn w Diecezji Sosnowieckiej*, „Zeszyty Formacji Katechetów”, 70.2(2018), s. 84-92.
- Stankiewicz K., Kochan A., *Spotkania Małżeńskie jako droga rozwoju małżonków – na podstawie przeglądu wybranej literatury oraz badań własnych*, „Teologia i Moralność”, 34(2023), s. 295-309.
- Stencel E., *Przygotowanie rodziców i chrzestnych w parafii do chrztu ich dzieci*, „Roczniki Teologiczne”, Tom XLIII, zeszyt 6, 1996, s. 59–71.
- Tafelska M., *Katecheza chrzcielna jako szansa rozwoju religijnego rodziców*, „Teologia i Moralność”, Volumen 10(2015), numer 1(17), s. 131–144.
- Zajac M., *Katecheza parafialna*, w: *Wybrane zagadnienia z katechetyki*, J. Stala (red.), Tarnów 2003, s. 144–175.
- Zajac M., *Nowa ewangelizacja szansą powrotu do wartości*, w: *Nowa ewangelizacja w nowej katechezie*, P. Mąkosa (red.), Rzeszów 2013, s. 135–144.

3. Literatura uzupełniająca

- Będzin 1358-2008. Od pradziejów do rozbiorów*, J. Sperka (red.), Będzin 2008.
- Będzin 1358-2008. Od rozbiorów do współczesności*, A. Glimos-Nadgórska (re.), Będzin 2008.
- Będzin 1358-2008. Środowisko przyrodniczo-geograficzne*, M. Pulinowa (red.), Będzin 2008.
- Borutka T., *Powołanie do życia diecezji sosnowieckiej i jej początki*, w: SST, t.1:1993, s. 59.
- Dzieje Olkusza i regionu olkuskiego*, F. Kiryk, R. Kołodziejczyk (red.), t.1, Warszawa – Kraków 1978.
- Dzieje Olkusza i regionu olkuskiego*, F. Kiryk, R. Kołodziejczyk (red.), t.2, Warszawa – Kraków 1978.

- Historia Czeladzi*, J. Drabina (red.), t. 1, Czeladź 2012.
- Historia Czeladzi*, J. Drabina (red.), t. 2, Czeladź 2012.
- Informator jubileuszowy diecezji sosnowieckiej w 30. rocznicę powstania 1992-2022*, M. Kruszak (red.), Sosnowiec 2022.
- Ingres biskupa sosnowieckiego Artura Ważnego do Bazyliki Katedralnej pw. Wniebowzięcia NMP w Sosnowcu*, P. Sproncel, P. Szczepanik (red.), Sosnowiec 2024, s. 10–13.
- Jacubiński Z., Świątkiewicz W., *Diecezja sosnowiecka w latach 1992-2007. Studium socjograficzne*, Sosnowiec 2017.
- Jedynak Z., *Przynależność polityczna, administracyjna i kościelna terenu obecnego Sosnowca*, w: A. Barciak, A. Jankowski (red.), *Sosnowiec obraz miasta i jego dzieje*, t. 1, Sosnowiec 2016, s. 223.
- Kamiński R., *Metody teologii pastoralnej*, w: *Teologia pastoralna*, R. Kamiński (red.), t. 1, Lublin 2000, s. 22-25.
- Kempiński P., *Duszpasterska działalność w diecezji sosnowieckiej (1992-2008)*, Kraków 2023.
- Leś-Runicka M., *Historia Jaworzna do 1795 roku*, Jaworzno 2011.
- Leś-Runicka M., *Historia Jaworzna w XIX wieku 1795-1914*, Jaworzno 2017.
- Pietrzak J., *Najdawniejsze dzieje*, w: *Dzieje Sławkowa*, F. Kiryk (red.), Kraków 2001, s. 51–78
- Przemsza-Zieliński J., *Historia Zagłębia Dąbrowskiego*, Sosnowiec 2006, s. 65–71.
- Przemsza-Zieliński J., *Spuścizna kulturalno-naukowa Zagłębia Dąbrowskiego na tle kultury i nauki polskiej*, w: *Zagłębie Dąbrowskie. W poszukiwaniu tożsamości regionalnej*, M. Barański (red.), Katowice 2001, s. 45–46.
- Rajman J., *Czeladź do końca XVI wieku*, w: J. Drabina (red.), *Historia Czeladzi*, t. 1, Czeladź 2012, s. 105.
- Sosnowiec: obraz miasta i jego dzieje*, A. Barciak, A. Jankowski (red.), t.1, Sosnowiec 2016.
- Sosnowiec: obraz miasta i jego dzieje*, A. Barciak, A. Jankowski (red.), t.2, Sosnowiec 2016.

- Starościak, W., *80 lat historii Dąbrowy Górniczej: (w 90-lecie uzyskania praw miejskich)*, Dąbrowa Górnicza 2006.
- Szymański J., *Nauki pomocnicze historii*, Warszawa 2009.
- Szymański J., *Nauki pomocnicze historii*, Warszawa 2009.
- Świątkiewicz W., *Religijność w przestrzeni kulturowej miasta*, w: A. Barciak, A. Jankowski (red.), *Sosnowiec obraz miasta i jego dzieje*, t. 2, Sosnowiec 2016, s. 575–587.
- Tomczyk Cz., *Diecezja sosnowiecka – wprowadzenie*, w: tenże (red.), *Katalog diecezji sosnowieckiej 1999*, Sosnowiec 1999, s. 61.
- Trąba M., *Kulturotwórcza rola Kościołów i związków wyznaniowych w przestrzeni miejskiej Sosnowca*, w: A. Barciak, A. Jankowski (red.), *Sosnowiec obraz miasta i jego dzieje*, t. 2, Sosnowiec 2016, s. 278.
- Trąba M., *Nominacja, sakra biskupia i ingres Biskupa Ordynariusza diecezji sosnowieckiej dr. Grzegorza Kaszaka*, w: SST, t.9:2009, s. 371–399.
- Wójcik A., Rybak A., *Józef Cieszkowski górnik zagłębiowski*, Dąbrowa Górnicza 2012.
- Zagłębie Dąbrowskie zanim powstało*, J. Walczak (red.), Sosnowiec 2007
- Żelazny K., *Księstwo Siewierskie. Prawo i ustroj a zakres suwerenności względem Korony Królestwa Polskiego*, Katowice 2016, s. 19–39.

ANEKS I

Materiały do katechezy przedmałżeńskiej przygotowane przez wspólnotę „Ubogaceni”

INFORMACJE O DOKUMENTACH

Typ: Źródło pierwotne

Rodzaj: Materiały w formie elektronicznej.

Autorzy: Martyna Pałka, Marcin Ficek, Marcin Wąchal

Źródło: Materiały znajdują się w posiadaniu autorów.

Opis zewnętrzny: Materiały to:

1. kontrakt spotkania,
2. wykonanie przez autora niniejszej pracy fotografie ukazujące pytania i odpowiedzi na pytania zadawane przy zawiązywaniu wspólnoty,
3. cztery karty pracy warsztatowej,
4. cztery prezentacje multimedialne.

Publikacja: Zgodę na publikację materiałów wyrazili autorzy. Nie wyrazili zgody na publikację linków filmów ze świadectwami członków wspólnoty. W części „K” niniejszego Aneksu wymieniono jedynie ich tytuły oraz czas trwania.

A. Zasady panujące na katechezach – „Kontrakt spotkania”

1 strona

KONTRAKT SPOTKANIA

1. ORGANIZACYJNIE:

- o strona narzeczeni.sosnowiec.pl
- o Lista obecności
- o Koszt 150 zł (tak, wiemy, może nie wiedzieliście)
- o Po zakończeniu spotkania otrzymacie świadectwo ukończenia kursu.
- o Warunkiem jego otrzymania jest 100% obecności obojga narzeczonych podczas wszystkich spotkań (3 dni).
- o OBIADY — jest lista — zapisy i od razu opłata. Restauracja „.....”
- o Fotografowanie — zgoda?
- o Adoracja, toaleta, salka, spowiedź...

2. Po co tu jesteśmy — CEL:

- o Naszym celem jest stworzenie przestrzeni dla Was do świadomego podjęcia decyzji o małżeństwie i wzrastania w tym Sakramencie. Dlatego kurs przedmałżeński w Parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Wolbromiu organizowany jest w formie warsztatowej, gdzie przede wszystkim pracujecie ze sobą.
- o Kiedy wyjdziemy stąd zadowoleni?
- o Dla nas to też jest kurs. Odnowiamy nasze relacje, czerpiemy od Was. Dziękujemy za zaufanie! Dziękujemy za to, że jesteście.

3. Skoro CEL to KONTRAKT (czyli zasady):

- o Punktualność
- o Jestem tu od początku do końca (100% czasu) czyli także OFFLINE.
- o Kiedy najwięcej z tego wyniosę? — Gdy będę zaangażowany(a).
- o Pracujemy ze sobą w parach (dyskrecja).
- o W wolności możemy się dzielić swoimi spostrzeżeniami.
- o LAS VEGAS
- o Czy możemy mówić do siebie na TY? (imiona na taśmach).

WOLNOŚĆ OSOBY: Będziemy tu mówić o rzeczach, które opierają się na nauce Kościoła. Może być tak, że ktoś się z tym nie będzie zgadzał, itp. Szanujemy to. Natomiast nie będziemy tu zmieniać/naginać prawd wiary, jaką wyznajemy. „Niech wasza mowa będzie: <<Tak, tak; nie, nie>>. A co nadto jest, od Złego pochodzi.” (Mt 5,37).

ALE NIC WAM NIE KAŻEMY: KKK 1782 Człowiek ma prawo działać zgodnie z sumieniem i wolnością, by osobiście podejmować decyzje moralne. „Nie wolno więc go zmuszać, aby postępował wbrew swojemu sumieniu. Ale nie wolno mu też przeszkadzać w postępowaniu zgodnie z własnym sumieniem, zwłaszcza w dziedzinie religijnej”. Sobór Watykański II.

BO PRZYSZLIŚMY TU, ŻEBY SIĘ WIĘCEJ DOWIEDZIEĆ I ZGŁĘBIĆ TAJEMNICĘ MAŁŻEŃSTWA: KKK 1779 Jest ważne, by każdy wszedł w siebie, ażeby usłyszeć głos swojego sumienia i za nim pójść. To poszukiwanie głębi wewnętrznej jest tym bardziej konieczne, że życie często sprawia, iż uchylamy się od wszelkiej refleksji, zastanowienia się lub wejścia w siebie.

Wróć do swego sumienia, jego pytaj!... Zejdźcie więc — bracia — do waszego wnętrza i we wszystkim, co czynicie, patrzcie na Świadka — Boga! Św. Augustyn, *In epistulam Johannis ad Parthos tractatus*, 8, 9.

- Zasada 3x1 (1 osoba mówi w 1 czasie na 1 temat).
- Mam prawo powiedzieć „STOP” (gdy np. ktoś mówi o mnie na forum, gdy tego nie chcę).
- Dobrze jest komunikować się w 1 osobie „JA”.
- Dobrze jest wyjść ze strefy komfortu — tam czai się rozwój :-)
- Wierzmy, że jesteśmy tu dzięki Bogu i Jemu powierzamy Was i ten czas. Niech Duch Święty prowadzi.

B. Materiały do zawiązania wspólnoty (13.10.2024)

1 strona

CEL: MAŁŻEŃSTWO

PO CO?

NIŻSZE PODATKI

WSPÓLNY KREDYT

OSZCZĘDNOŚĆ NA KOMUNIKACJI

WSPÓLNE ŻYCIE

DOBRY PRZYKŁAD

DZIECI

POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA

DLACZEGO ŚLUB KOŚCIELNY?

JESTEŚMY WIERZĄCY

BŁOGOSŁAWIENSTWO

WARTOŚCI

JAKIE MAŁŻEŃSTWO CHCECIE STWORZYĆ?

ZGRANE

SZCZĘŚLIWE

WSPIERAJĄCE SIĘ

TRWAŁE

PEŁNE ZAUFANIA

KOCHAJĄCE

JAK TO ZROBIĆ?

ROZMAWIAĆ DUŻO
CZAS 1 / 1

PRACA NAD SOBĄ
WSPÓLNE ZAKOŻENIA

MODLIĆ SIĘ
ZACHĘCAĆ SIĘ DO ROZWOJU
ZAUFANIE

KTO JEST WZOREM?

MOI RODZICE
MAŁŻENSTWA ZE WSPÓLNOTY / PIELGRZYMKI
ZNAJOMI

MARYJA Z JÓZEFEM
RODZINA ULMOU
CIEŚLIKOWIE Z OLKUSZĄ

CO CIĘCIE ZACZERPNĄĆ ?

MĘSTWO	SPOKOJNA ROZMOWA
JĘZYK MIŁOŚCI I CZUŁOŚCI	ŁAGODZENIE KONFLIKTÓW
TRWAŁOŚĆ	PRZEBACZANIE
ZAUFANIE DO SIEBIE	CIĘĆ WALKI ODPOWIEDZIAL NOŚĆ
DOM, W KTÓRYM KAŻDY CZUJE SIĘ DO BRZE	POŚWIĘCENIE
ZAANGAŻOWANIE	OJCOWO MATCZYŃSTWO

JAKIE MOGĄ BYĆ PRZESZKODY?

BRAK CZASU DLA SIEBIE

NIEWŁAŚCIWA HIERARCHIA WARTOŚCI

ŻYCIE NA WYPARCIU

WYMAGANIA RODZINY

CECHY CHARAKTERU

BRAK ZAUFANIA

SKŁONNOŚĆ DO UPADKU

NALOGI / UZALEŻNIENIA

SYT. ŻYCIOWA NIEZALEŻNA OD NAS

WTRĄCANIE SIĘ OSÓB TRZECICH

BRAK WIEDZY

NAWYKI WYNIESIONE Z DOMU

C. Karty pracy warsztatowej – „Test zgodności”

1 strona

Test zgodności

Na pytania odpowiedz samodzielnie. Ważne jest, abyś ujawniła/ujawnił swoje zdanie na dany temat. Następnie przedyskutujcie wasze odpowiedzi.

1. Ile chcecie mieć dzieci?
2. Kto w razie choroby dziecka zostanie z nim w domu?
3. Kto będzie wstawał do dzieci w nocy?
4. Określ najbardziej pożądaną czas narodzin pierwszego (lub kolejnego dziecka)?
5. Kto w waszym małżeństwie będzie głównie zajmował się dziećmi?
 - a) ja
 - b) współmałżonek
 - c) ktoś z rodziny
 - d) osoba z zewnątrz
 - e) inne
6. Kto będzie korzystał z urlopu „macierzyńskiego” po urodzeniu dziecka?
 - a) tylko mama
 - b) tylko tata
 - c) podzielimy po 6 miesięcy
7. Jeśli oboje będziecie pracować, to kogo rozwój w pracy będzie priorytetem?
8. Jeśli twój mąż będzie zarabiał więcej, to jak się będziesz z tym czuć?
9. Jeśli twoja żona będzie zarabiała więcej, to jak się będziesz z tym czuć?
10. Trzeba szybko podjąć ważną decyzję, ale macie odmienne zdania. Kto będzie miał ostatnie słowo?
11. Gdyby ktoś podarował wam niespodziewanie dużą ilość pieniędzy, na co chcielibyście, by zostały przeznaczone?
12. Ile pieniędzy miesięcznie jest konieczne, potrzebnych na utrzymanie waszej rodziny?
13. Co jest najpilniejszą sprawą dla was w najbliższej przyszłości?
14. Co zrobicie, jeśli zabraknie wam pieniędzy na tydzień przed wypłatą?
15. Macie wolny wieczór — kogo chcielibyście zaprosić do siebie?

16. Chcemy/powinniśmy się modlić:
 - a) osobno
 - b) razem codziennie
 - c) wspólnie tylko w święta
 - d) inne
17. Wymień trzech waszych najlepszych przyjaciół?
18. Co stanowi najważniejszy cel w waszym życiu?
19. Jak chcecie spędzać wolny czas?
20. Gdzie spędzicie najbliższe wakacje?
21. Ile razy w miesiącu chcecie odwiedzać rodziców?
22. Gdzie chcecie spędzić najbliższe święta?
23. Kto będzie w waszym domu:
 - a. gotował
 - b. mył naczynia
 - c. wynosił śmieci
 - d. podlewał kwiaty
 - e. robił zakupy
 - f. dbał o czystość w łazience
 - g. płacił rachunki
 - h. ścielił łóżko
 - i. robił pranie
 - j. prasował
 - k. inne

**D. Karty pracy warsztatowej –
„Nasze wyobrażenia i poglądy na temat współżycia płciowego”**

1 strona

Nasze wyobrażenia i poglądy na temat współżycia płciowego – część I
„I rzekł: Dlatego opuści człowiek ojca i matkę i złączy się ze swoją żoną, i będą oboje jednym ciałem. A tak już nie są dwoje, lecz jedno ciało.” (Mt 19, 5-6)

1. Zaznacz, z którymi stwierdzeniami się zgadzasz.

Ja	Współżycie płciowe jest	Naręczony/naręczona
	czymś mało ważnym	
	czymś wstydliwym	
	dopełnieniem miłości	
	dopełnieniem sakramentu małżeństwa	
	formą dialogu	
	głównym źródłem szczęścia	
	jedynym uzasadnieniem małżeństwa	
	Koniecznością	
	najpiękniejszym daniem siebie	
	obowiązkiem małżeńskim	
	podstawą życia małżeńskiego	
	przykrą daniną	
	realizacją kobiecości/męskości	
	Rozrywką	
	sprawą drugoplanową	
	tworzeniem więzi	
	ważnym składnikiem życia małżeńskiego	
	zasłużonym braniem	
	źródłem sił twórczych	
	formą przeżycia piękna	

2. Jak sądzisz, z którym z powyższych stwierdzeń zgadza się Twoja naręczona / Twój naręczony?

Nasze wyobrażenia i poglądy na temat współżycia płciowego – część II

1. Zaznacz, z którymi zdaniami się zgadzasz.

- O sprawach seksu powinniśmy przed ślubem rozmawiać.
- Zachowana czystość przedmałżeńska to najpiękniejszy dar, jaki możemy ofiarować sobie wzajemnie i Panu Bogu.
- Przedmałżeńskie kontakty seksualne każdego z nas odbijają się niekorzystnie na naszym związku małżeńskim.
- Tak zwane „małżeństwa na próbę” są godną polecenia formą dobierania partnera życiowego.
- Każdy mężczyzna pragnie, aby jego przyszła żona była dziewicą.
- Kobieta zawsze pragnie być pierwszą partnerką seksualną dla swego męża.
- Mit o potrzebie zachowania dziewictwa do ślubu to przeżytek.
- Im więcej doświadczeń seksualnych przed ślubem ma chłopiec/dziewczyna, tym lepiej.
- W małżeństwo warto wejść zaznajomionym z technikami współżycia seksualnego i rozbudzonym seksualnie.
- Jeśli mężczyzna nie może okresowo współżyć z żoną (np. choroba), to nie będzie jej w pełni kochał.
- Od seksu zależy jakość małżeństwa.
- Tak zwana „zdrada małżeńska” jest w pełnym tego słowa znaczeniu zdradą współmałżonka.
- Bezpłodność nie pomniejsza w niczym wartości człowieka jako współmałżonka.
- Inicjatywa w sprawach seksu należy do mężczyzn.
- Jeśli mężczyzna nie ma seksu w domu, to jest zmuszony szukać go gdzie indziej.
- Seks powinien być spontaniczny.
- Częste powstrzymywanie się od współżycia płciowego może być przyczyną choroby. (Jakiej?)
- Seks powinien być romantyczny.
- Seks powinien być rozumny (kontrolowany).
- Nowoczesne żony nie mówią „NIE”.
- Mężczyzna ma zawsze satysfakcję z seksu.
- Kobieta powinna być przed współżyciem obiektem załotów.

- Seks z upływem lat może stawać się spokojniejszy, dając poczucie bezpieczeństwa.
 - Atrakcyjność seksualna małżonków maleje w miarę upływu czasu.
 - Warto być jedynym partnerem seksualnym swojego współmałżonka.
 - Nie można przez całe życie współżyć tylko z jednym partnerem.
 - Im więcej seksu w małżeństwie, tym lepsze rokowania trwałości małżeństwa.
 - Współżycie seksualne może być miejscem prawdziwego spotkania osób.
 - Mężczyzna chce wiedzieć, że jego żona pragnie współżycia z nim.
 - Kobieta potrzebuje zapewnienia od męża, że każdemu poczętemu dziecku nie pozwoli zrobić żadnej krzywdy.
2. Porozmawiaj ze swoim narzeczonym / swoją narzeczoną na temat zaznaczonych przez Was zdań (waszych poglądów i wyobrażeń).

3 strona

3. Pytania:

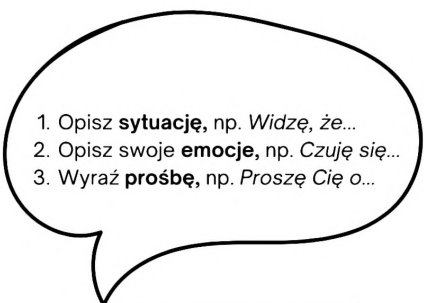
1. Jakie nadzieje i radości daje mi myśl o naszym przyszłym współżyciu?
2. Jakie mam obawy w związku z ewolucją naszych zachowań erotycznych?
3. Czego obawiam się myśląc o naszym przyszłym współżyciu?
4. Na czym polega moja i Twoja odpowiedzialność w tej dziedzinie?
5. W czym mogę pomóc Tobie w tej dziedzinie?
6. Jakiej pomocy oczekuję od Ciebie w tej dziedzinie?
7. Czy mąż powinien zawsze wiedzieć, w jakiej fazie cyklu płodności jest aktualnie jego żona?
8. Czy czuję się bezpiecznie przy Tobie?

E. Karty pracy warsztatowej – „Komunikacja bez przemocy”

1 strona

KOMUNIKACJA

bez przemocy

-
1. Opisz **sytuację**, np. *Widzę, że...*
 2. Opisz swoje **emocje**, np. *Czuję się...*
 3. Wyraź **prośbę**, np. *Proszę Cię o...*

KOMUNIKATY DESTRUKCYJNE	KOMUNIKATY KONSTRUKTYWNE
Nie widzisz, że w zlewie są brudne gary?	
Nie umiesz odkurzać jak człowiek?	
Jak Ty trzymasz tą topatę?	
Czy możesz ruszyć się w końcu sprzed telefonu i umyć podłogę?	
Może byś się w końcu zainteresował planem zajęć Twoich dzieci?	
Zostaw, już wolę sama to zrobić!	
Ty po prostu niczego nie potrafisz dobrze zrobić...	
Ja oczywiście muszę zawsze za wszystkich myśleć i za wszystkich robić...	
Nie mogę na nikogo liczyć w tym domu. Jak sam(a) tego nie zrobię, to nikt się nie ruszy...	
Wolisz, żeby te talerze zapleśniały w zlewie niż ruszyć się w końcu i je umyć?	

G. Prezentacja piątek – „Dynamika miłości małżeńskiej”

Slajd 1

Księżę pocałował księżniczkę, było huczne wesele, a potem:
"Żyli długo i szczęśliwie"...

Tak kończy się bajka, a zaczyna się życie :-)

Slajd 2

Dynamika miłości małżeńskiej

Slajd 3

Robert J. Sternberg

– amerykański psycholog i psychometra, profesor Uniwersytetu Cornella. W 2003 r. pełnił funkcję prezesa Amerykańskiego Towarzystwa Psychologicznego.

Miłość składa się z trzech czynników

- 1 - INTYMNOŚĆ
- 2 - NAMIĘTNOŚĆ
- 3 - ZAANGAŻOWANIE

Slajd 4

Intymność

Czyli bliskość, pozytywne uczucia i emocje związane z partnerem. Pozytywne działania, które mają na celu zbliżenie się do siebie. Zrozumienie, traktowanie partnera jako ważnego elementu własnego życia, dzielenie się emocjami, przeżyciami, szacunek, wsparcie uczuciowe, itp.

Namiętność

Namiętność, czyli przeżywanie bardzo silnych emocji, zarówno pozytywnych i negatywnych takich jak tęsknota, zazdrość, niepokój, pożądanie, radość, podniecenie.

Zaangażowanie

Zaangażowanie (inaczej: decyzja lub zobowiązanie), są to wszelkie działania, które wykonujesz, aby Twój związek stał się bardziej stały.

Slajd 5

Według Sternberga wyróżnić można 7 form miłości:

- **lubienie:** intymność, ale bez zaangażowania czy namiętności
- **zadurzenie:** namiętność bez zaangażowania czy intymności
- **pusta miłość:** zaangażowanie bez namiętności czy intymności
- **romantyczna miłość:** intymność i namiętność, ale bez zaangażowania
- **niedorzeczna miłość:** zaangażowanie i namiętność, ale bez intymności
- **partnerska miłość:** zaangażowanie i intymność, ale bez namiętności
- **miłość doskonała:** zaangażowanie, intymność i namiętność

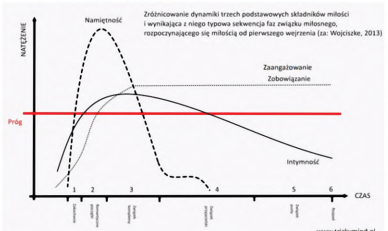
Slajd 6

Dynamika i fazy miłości w związku:

- **Faza zakochania.** Największe natężenie namiętności. Te wszystkie motyle w brzuchu, radość na widok ukochanej osoby, ekscytacja.
- **Faza romantycznych początków.** Więcej spotkań. Więcej namiętności, co powoduje wzrost intymności. Większa zażyłość, częstsze spotkania. Tutaj następuje wspólna chęć i decyzja o utrzymaniu związku, który wchodzi w kolejną fazę.
- **Faza związku kompletnego.** Występują wszystkie 3 składniki. Często następuje tu decyzja o dalszym trwaniu związku, ślub, zamieszkanie razem. **Jest to faza, która daje obu partnerom największe zadowolenie i radość.** Gdy namiętność opada, osłabia się, wchodzimy w fazę 4.
- **Faza związku przyjacielskiego.** Pozbawiona namiętności, która często utożsamiana z miłością, może prowadzić do wypalenia się. Często jednak jest to faza bardzo satysfakcjonująca. Występuje duże zaangażowanie, zaufanie, lubienie się, wysoka intymność, bliskość. Gdy intymność zamiera, następuje faza 5.
- **Faza związku pustego.** Jedynie zaangażowanie podtrzymuje związek przy „życiu”. Musimy w tej fazie liczyć się z tym, że któryś z partnerów może chcieć zmian i odejść. Jeśli obojgu partnerom uda się zawalczyc o intymność i/lub zaangażowanie (**wrócić do fazy związku kompletnego**), to można taki związek utrzymać bardzo długo z pozytywnym rezultatem. Jeśli nie, to...

Fazy związku

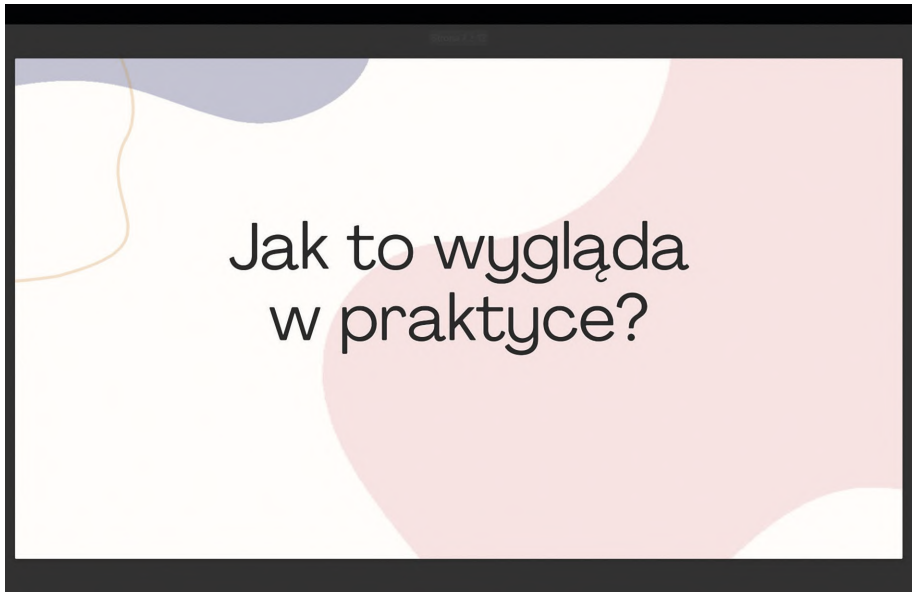
(za: B. Wojciszke, Psychologia miłości, 2013)

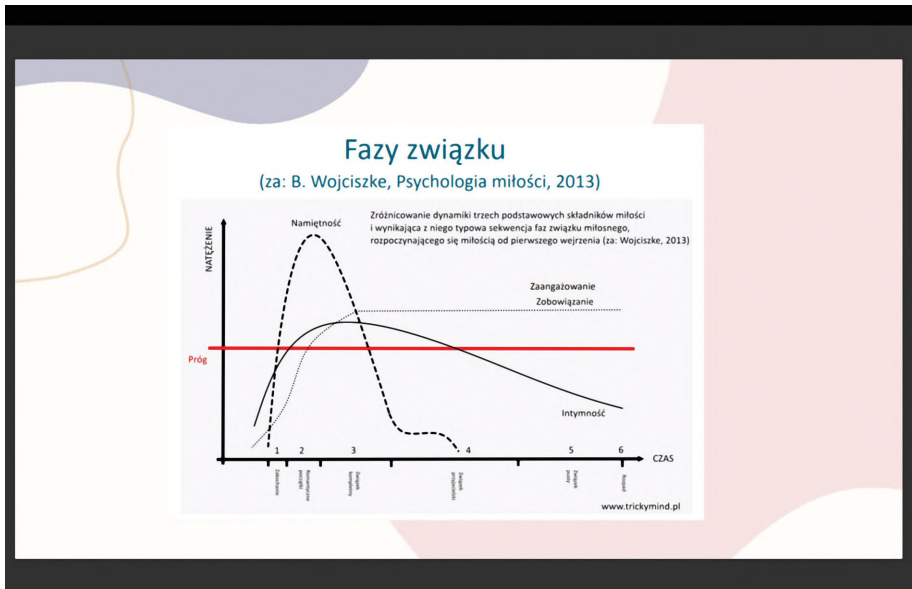
Zróżnicowanie dynamiki trzech podstawowych składników miłości i wynikająca z niego typowa sekwencja faz związku miłosnego, rozpoczynającego się miłością od pierwszego wejrzenia (za: Wojciszke, 2013)

www.trickymind.pl

Slajd 7

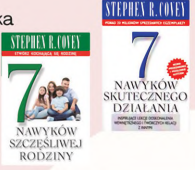
Slajd 8

Jak zatem wygrać?

Masz wpływ!

- że miłość jest dynamiczna - warto o tym pamiętać :-)
- miłość kompletna wymaga zadbania o wszystkie jej aspekty (intymność, namietność i zaangażowanie)
- szczególnie ważna jest komunikacja w związku (proaktywna/reaktywna)
- każdy popełnia błędy. Ważne aby wrócić na właściwy kurs
- w trudnym czasie szukaj dobrej pomocy, walcz o współmałżonka
- można być naprawdę szczęśliwym w małżeństwie!
- Pan Bóg jest z Wami!

H. Prezentacja sobota – „Emocje, konflikty i komunikacja”

Emocje

Czy mam wpływ na moje emocje?

Slajd 2

Emocje...

przyjemne (wygodne, radosne)	nieprzyjemne (niewygodne, bolesne)
radość	złość
ekscytacja	odraza
spokój	strach
duma	niepokój
wdzięczność	poczucie winy
ciekawość	wstyd
zadowolenie	rozczarowanie
odprężenie	żal
	znudzenie
	frustracja
	irytacja

Slajd 3

Emocje są jak znaki

...lub jak dobry przyjaciel.

- Nie mam wpływu na pojawienie się **emocji**, ale mam wpływ na moją **reakcję**.
- Emocje niosą informację o tym, co się w danym momencie ze mną dzieje.
- O czym mówi dana **emocja**?

Slajd 4

Zastanów się...

Co myślę?
Na początku jest myśl...
Jak interpretuję dane
przeżycie?

Co czuję?
Myśl powoduje emocje.
Jaka to emocja?

O czym decyduję?
Do czego mnie prowadzi
dana emocja?

Slajd 5

Mózg gadzi

- walka
- ucieczka
- zamrożenie

Slajd 6

Co sprawia, że moje emocje się wyciszą?

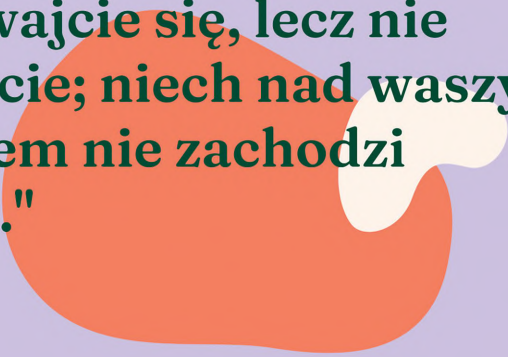

The slide features three circular images arranged horizontally. The first image shows a person with curly hair sitting on a red stool and painting on a canvas. The second image shows two hands clasped together in a prayerful or contemplative gesture. The third image shows a person in an orange shirt and black shorts running on a track. The background is a light beige color with a purple abstract shape on the left side.

Slajd 7

"Gniewajcie się, lecz nie grzeszcie; niech nad waszym gniewem nie zachodzi słońce."

Ef 4, 26

The slide has a light purple background. A large, abstract shape in shades of orange and white is positioned behind the text. The text is in a bold, dark green font. The reference 'Ef 4, 26' is in a smaller, dark green font at the bottom left.

Slajd 8

Slajd 9

Przyczyny konfliktów

Kobiety	Mężczyźni
Obowiązki domowe	Obowiązki domowe
Niewłaściwą interpretację słów lub zachowań jednego z partnerów,	Osobiste nawyki
Osobiste nawyki	Maniery
Upodobania	Codzienne zachowania
Maniery	Ilość czasu spędzonego razem
Codzienne zachowania	Stosunki z rodzicami lub teściami
Stosunki z rodzicami lub teściami	Niewłaściwą interpretację słów lub zachowań jednego z partnerów
Ilość czasu spędzanego razem	Nieliczenie się ze sobą nawzajem

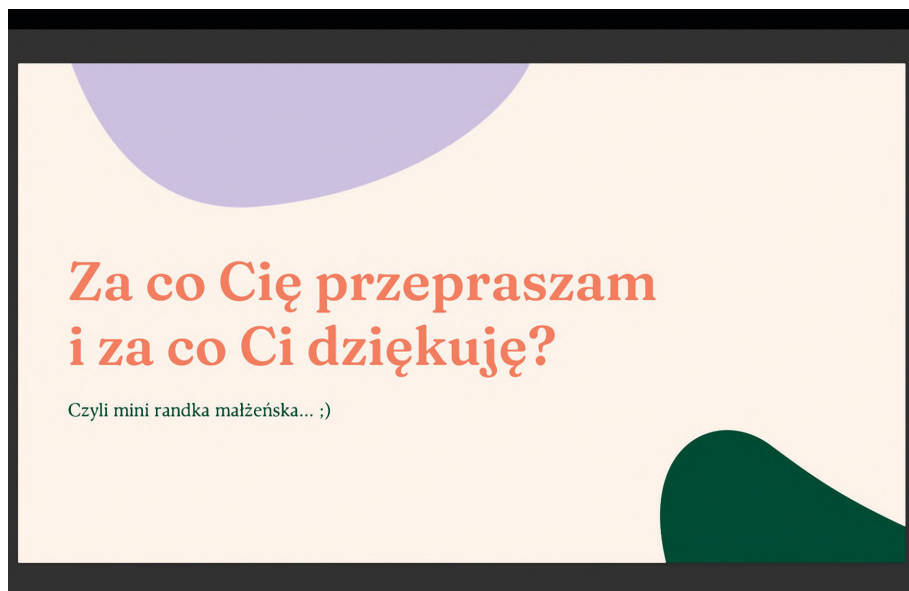
Bariery w komunikacji:

1. **Rozkazywanie**, zarządzanie,
2. Ostrzeganie, upominanie, **grożenie**
3. Perswadowanie, moralizowanie, **wygłaszanie kazań**
4. **Radzenie**, dyktowanie rozwiązania
5. Robienie wyrzutów, pouczanie, **wzbudzenie poczucia winy**
6. **Osądzanie**, krytykowanie, obwinianie,
7. **Ośmieszanie**, zawstydzanie, porównywanie
8. Interpretowanie, analizowanie, **stawianie diagnoz**
9. Używanie słów takich jak: **zawsze, nigdy, ciągle**, np. "Ty zawsze zostawiasz skarpetki na podłodze!"

Slajd 12

Slajd 13

Slajd 14

Porozumienie bez przemocy

wg Marshalla Rosenberga

- Zauważam co się we mnie dzieje
- Nie oceniam, staram się nazwać fakty
- Przyglądam się swoim emocjom i potrzebom
- Otwieram się na kontakt z drugą osobą
- Z empatią podchodzę do drugiej osoby
- "Taniec żyrafy" czyli działam z intencją porozumienia

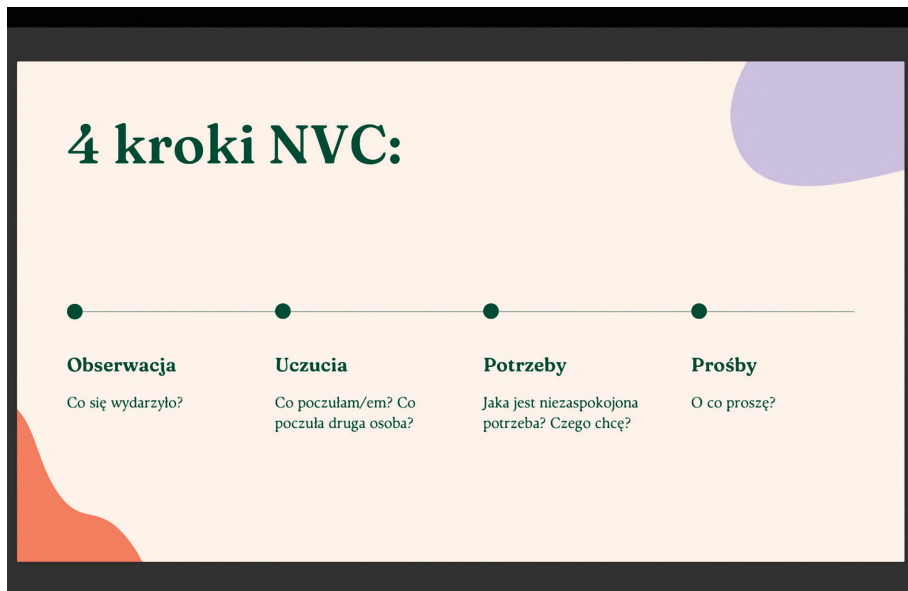
Slajd 15

potrzeby vs. strategie realizacji potrzeb

Konflikt rodzi się na poziomie strategii realizacji potrzeb.

Slajd 16

Slajd 17

Slajd 18

**Rozmowa o przeżyciach,
emocjach i potrzebach
buduje bliskość w związku.**

Slajd 19

**Oddzielenie od
domu rodzinnego**

Czy wchodząc w związek małżeński jesteś gotowy
na **całkowitą niezależność** od swoich rodziców?

Slajd 20

Slajd 21

Slajd 22

Polecamy

Emocje
Ks. Marek Dziewiecki

Komunikacja
Ks. Marek Dziewiecki

Porozumienie bez przemocy
Marshall Rosenberg

Akrobatyka Małżeńska
Adam Szustak OP

The slide features a purple circle with the word 'Polecamy' (We recommend) in green. To the right, a yellow circle contains the titles and authors of four books. Below these, a pink circle contains images of the book covers. A red arrow points from the 'Porozumienie bez przemocy' title to its cover, and a yellow arrow points from the 'Akrobatyka Małżeńska' title to its cover. The book covers are: 'Emocje' by Ks. Marek Dziewiecki, 'Komunikacja' by Ks. Marek Dziewiecki, 'Porozumienie bez przemocy' by Marshall Rosenberg, and 'Akrobatyka Małżeńska' by Adam Szustak OP.

Slajd 23

Zapisz 4 zalety
swojego
narzeczonego/
narzeczonej:

- 1
- 2
- 3
- 4

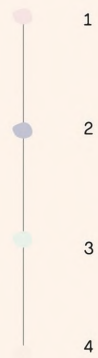

The slide contains a text prompt on the left and a vertical list on the right. The text prompt asks the user to write down 4 advantages of their spouse. The list on the right consists of a vertical line with four colored dots (pink, blue, green, orange) and numbers 1, 2, 3, and 4 next to them.

Slajd 24

Zapisz 4 zarzuty,
które Twoim
zdaniem ma
wobec Ciebie
narzeczony
/narzeczona:

Pomyśl o takich cechach lub zachowaniach,
które rzeczywiście są godne przemyślenia
i pracy nad sobą.

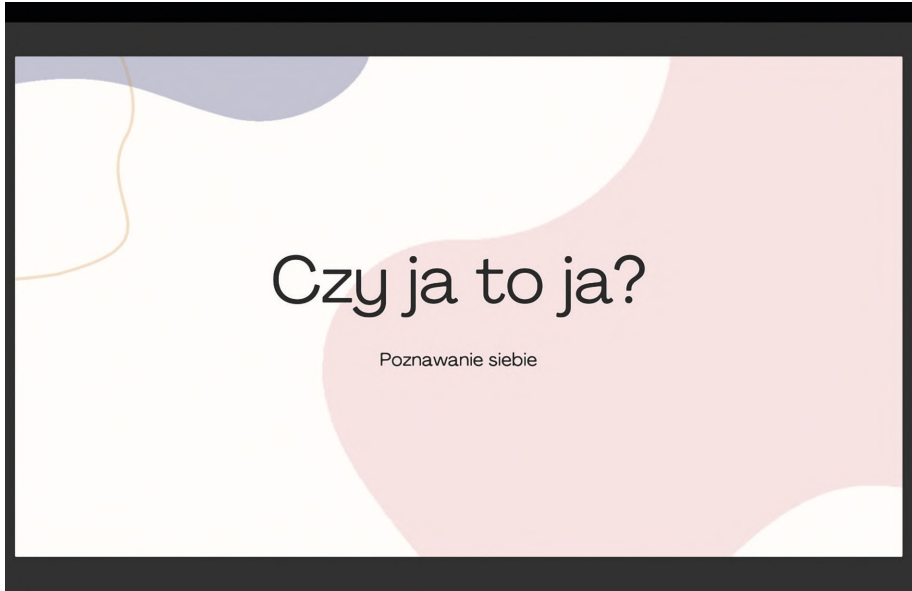
1
2
3
4

Slajd 25

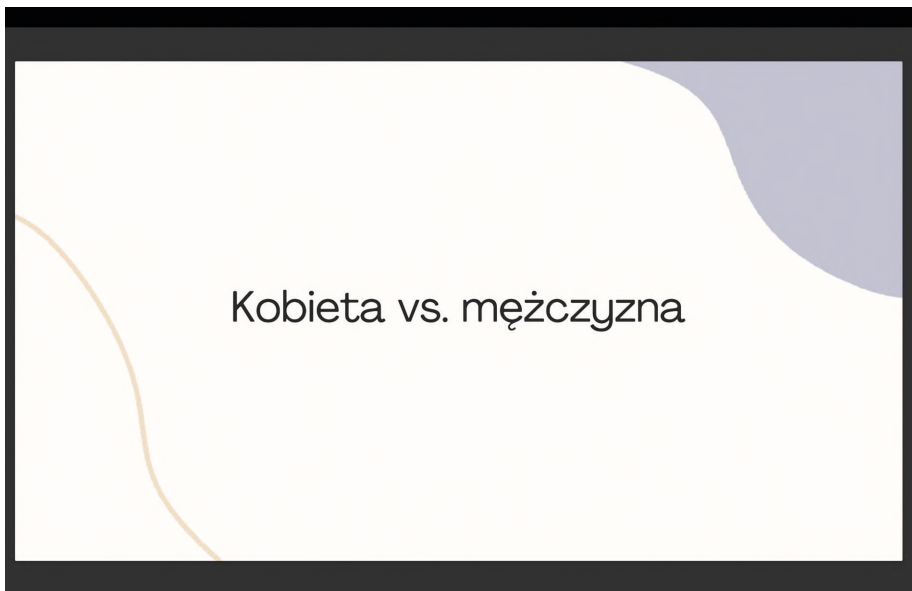
A teraz wymieńcie się
notatkami i omówcie je.
Czy coś Was zaskoczyło
pozytywnie lub negatywnie?

I. Prezentacja sobota – „Czy to ja?”

Slajd 1

Slajd 2

Slajd 3

"Nie jest dobrze, by człowiek był sam. Uczynię mu pomoc podobną do niego"

— Rdz 2, 18

Slajd 4

Kobieta

Nastawiona na relacje

Widzi "krótko i szeroko"

Szybko zmienia wykonywane zadania

Uczuciowa

Empatyczna

Pragnie być adorowana

Mężczyzna

Nastawiony na cel

Widzi "daleko i wąsko"

Skupiony na jednym zadaniu przez dłuższy okres czasu

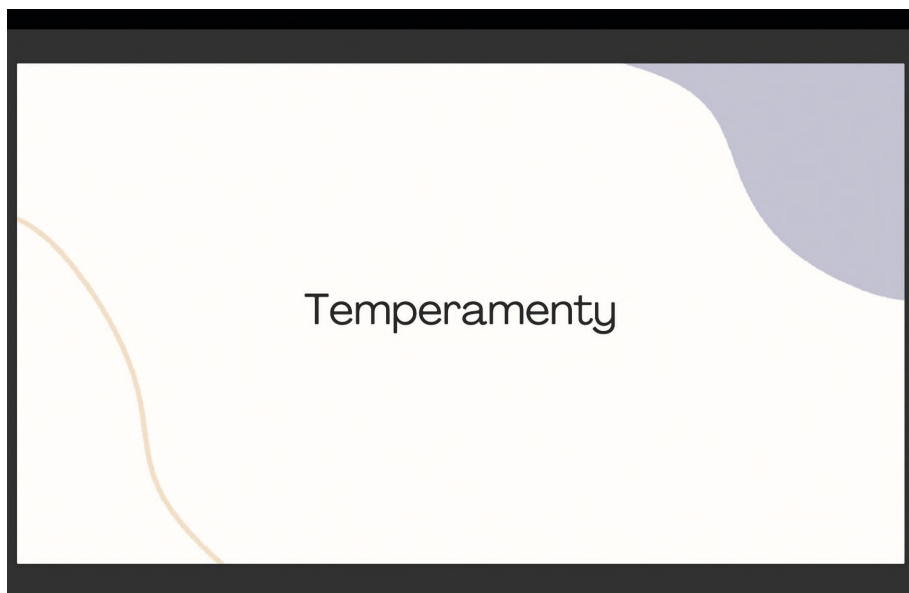
Oszczędny w wyrażaniu uczuć

Logiczny

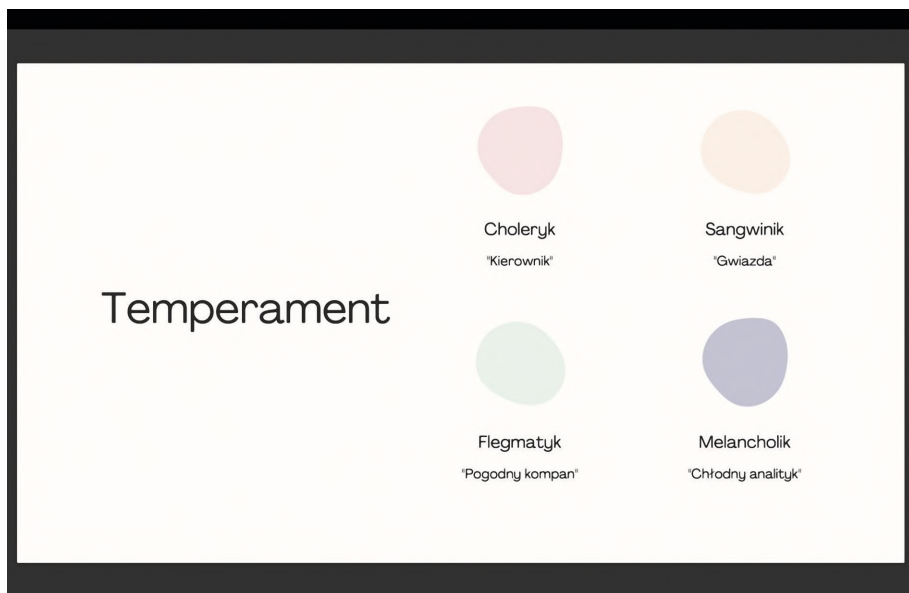
Pragnie być doceniony

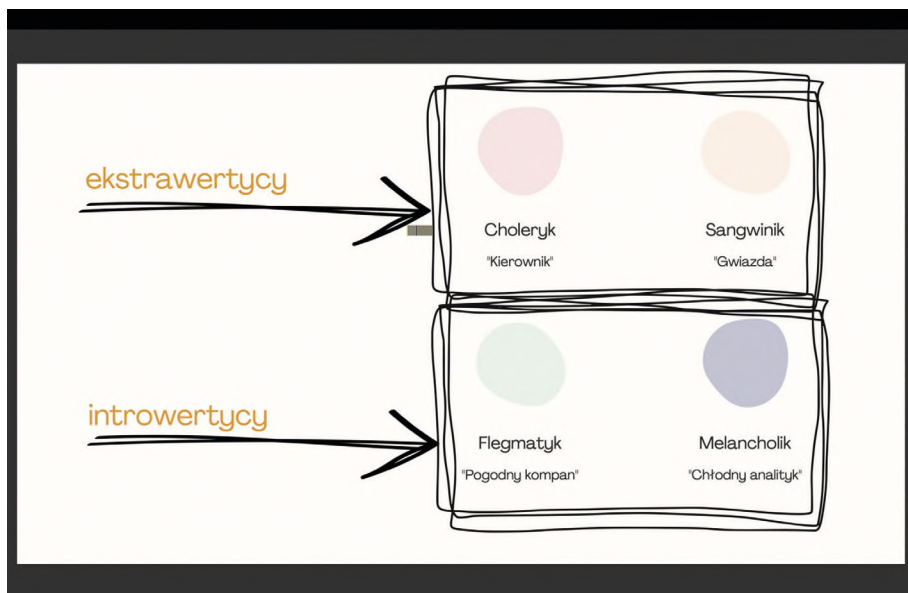
Slajd 5

Slajd 6

Slajd 7

Slajd 8

The slide is split into two sections. The left section has a white background with a pink outline of a speech bubble. It features the title "Sangwinik" and a list of traits: "Towarzyski", "Rozmowny", "Pełen energii i entuzjazmu", "Otwarty", "Przekonujący", "Showman", "Spóźnialski", "Chaotyczny", and "Lubi błyszczyć". The right section has an orange background with the word "Sanguine" in a cursive font at the top. Below it is a cartoon illustration of three people: a woman on the left, a man in the middle with a wide smile, and a man on the right with his arm around the man in the middle.

Slajd 9

Choleric

Choleryk

- Łatwo podejmuje decyzje
- Niezależny
- Skoncentrowany na celu
- Lubi dowodzić
- Wymagający
- Nieustępliwy
- Energiczny
- Wybuchowy
- Przywódca

Slajd 10

Flegmatyk

- Spokojny i opanowany
- Ostrożny
- Cierpliwy
- Przyjazny i empatyczny
- Dobry słuchacz
- Wzbudza zaufanie
- Wspaniały kompan
- Powolny
- Bierny

Phlegmatic

Slajd 11

Melancholic

Melancholik

- Dokładny i pedantyczny
- Przestrzega zasad
- Logiczny i analityczny
- Formalny i zdyscyplinowany
- Perfekcjonista
- Ostrożny
- Apatyczny
- Pesymistyczny
- Nietowarzyski

Slajd 12

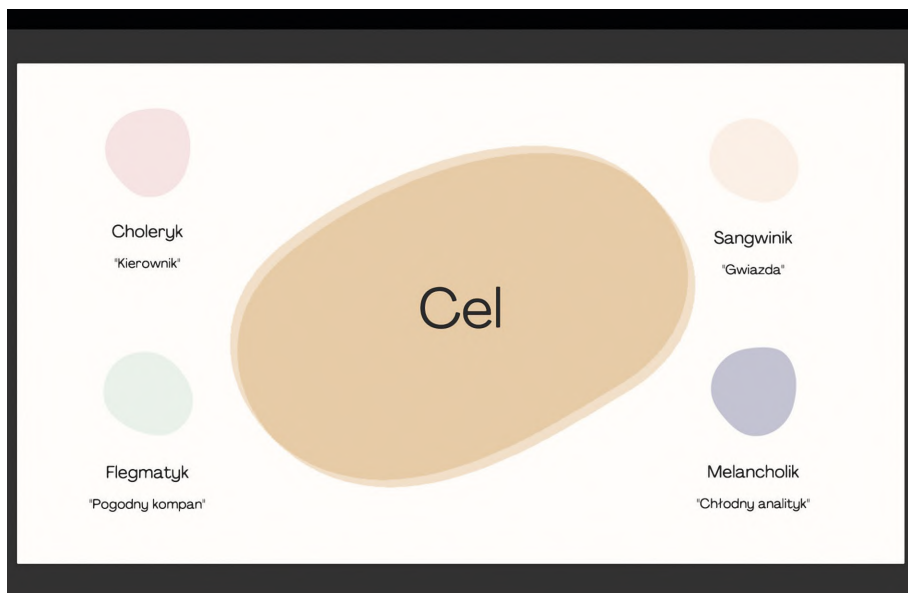
Połączenia temperamentów

"Bracia krwi"
Choleryk + Sangwinik
Flegmatyk + Melancholik

Połączenia komplementarne
Flegmatyk + Sangwinik
Melancholik + Choleryk

Połączenie przeciwieństw
Sangwinik + Melancholik
Choleryk + Flegmatyk

Slajd 13

Slajd 14

Z którym **temperamentem** najłatwiej jest budować relację małżeńską?

Slajd 15

Czy znasz swój temperament?

<https://dlarodziny.eu/temperamenty/>

Slajd 16

5 języków miłości

wg Garego Chapmana

Slajd 17

5 języków miłości

- Afirmacja**
Mówić komplementy i pisać listki.
Unikać nadmiernej krytyki i ostrych słów.
- Czas wartościowy**
Spędzać czas tylko we dwoje. Organizować wycieczki i wyjścia.
Unikać izolowania się.
- Prezenty**
Dawać prezenty i robić niespodzianki.
Unikać zapomnienia o ważnych datach.
- Drobne przysługi**
Pomagać w pracach domowych. Wyręczać w obowiązkach.
Unikać niesprawiedliwego podziału obowiązków.
- Dotyk**
Przytulać, dotykać, głaskać.
Nie unikać kontaktu fizycznego.

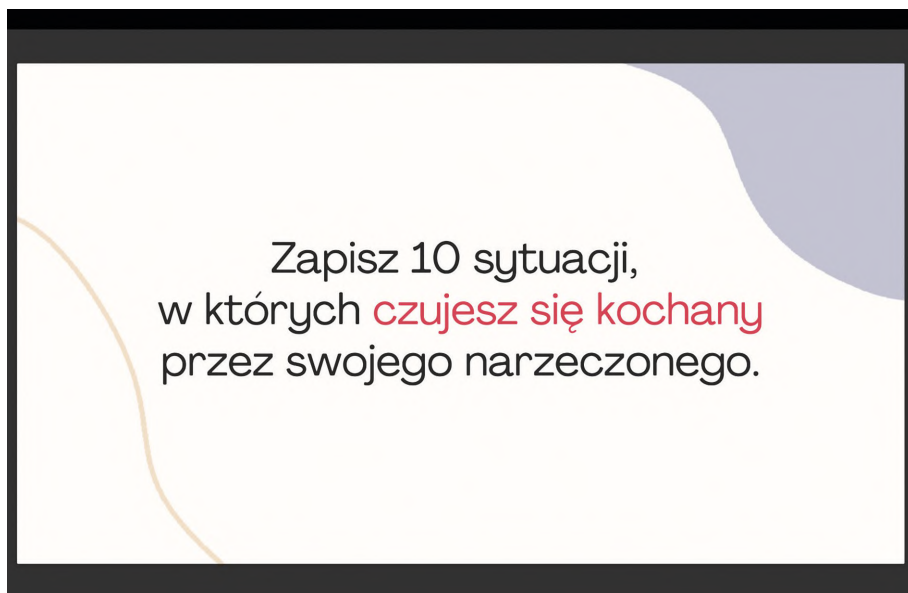
Slajd 18

Czy znam **swoje** języki miłości?
Czy znam **twoje** języki miłości?

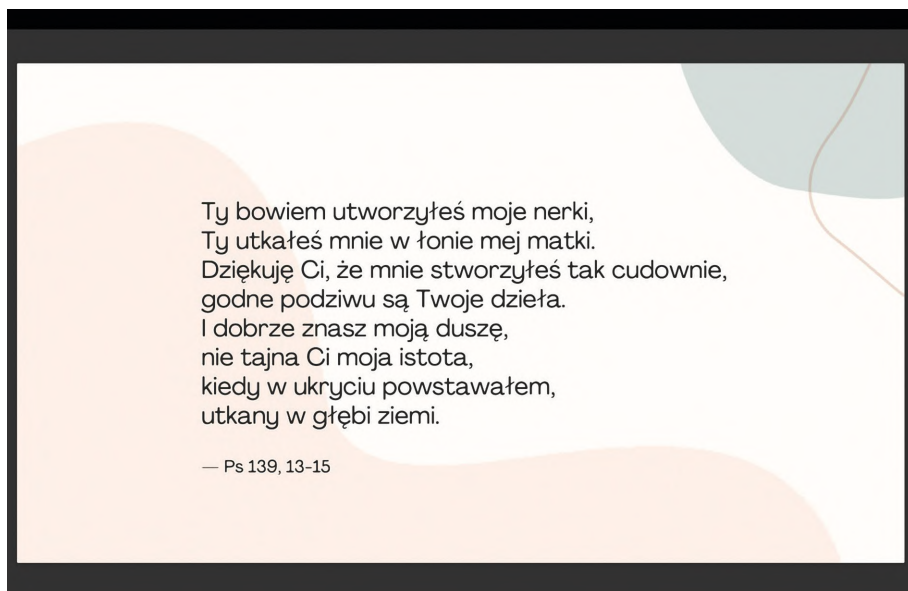

<http://bit.ly/3urXn27>

Slajd 19

Slajd 20

Slajd 21

Polecamy

- 1 Kasia Sawicka
 Kasia Sawicka
@KasiaSawicka
155 tys. subskrybentów
- 2 ks. Mirosław Maliński "Malina"

- 3 "Jak się modlić?" Adam Szustak OP

Slajd 22

Poznanie siebie na **modlitwie***

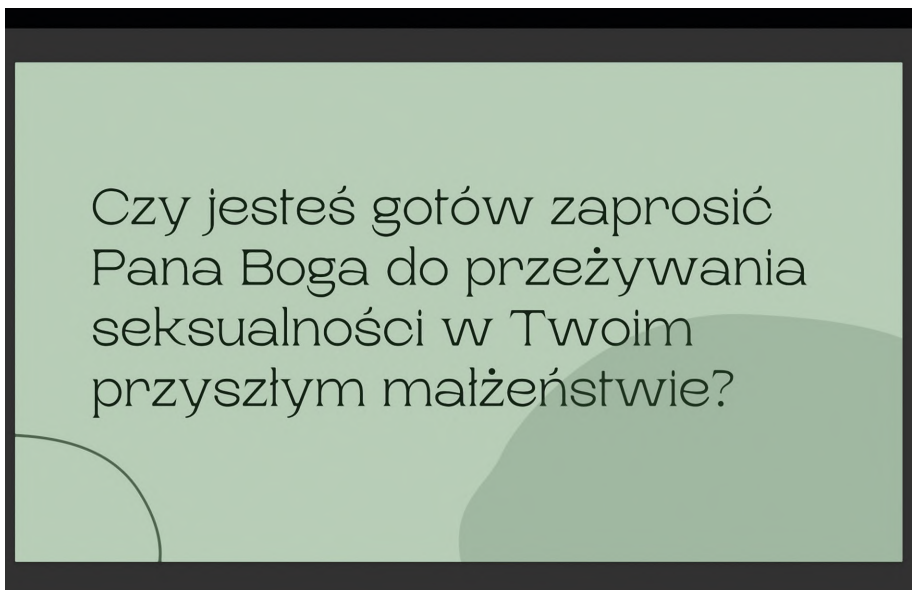
Relacja z Bogiem prowadzi do poznawania i pokochania siebie. Tylko znając siebie możemy dać poznać się drugiemu człowiekowi i zbudować dojrzałą relację.

J. Prezentacja niedziela – „Seksualność?”

Slajd 1

Slajd 2

Slajd 3

Seks jest
dobry.

Seks został wymyślony przez Boga dla człowieka.

A circular inset image shows the silhouettes of a man and a woman in profile, kissing. The background of the circle is a sunset sky with colors of blue, purple, and orange. The overall slide background is a dark green color with a white line connecting the text to the image.

Slajd 4

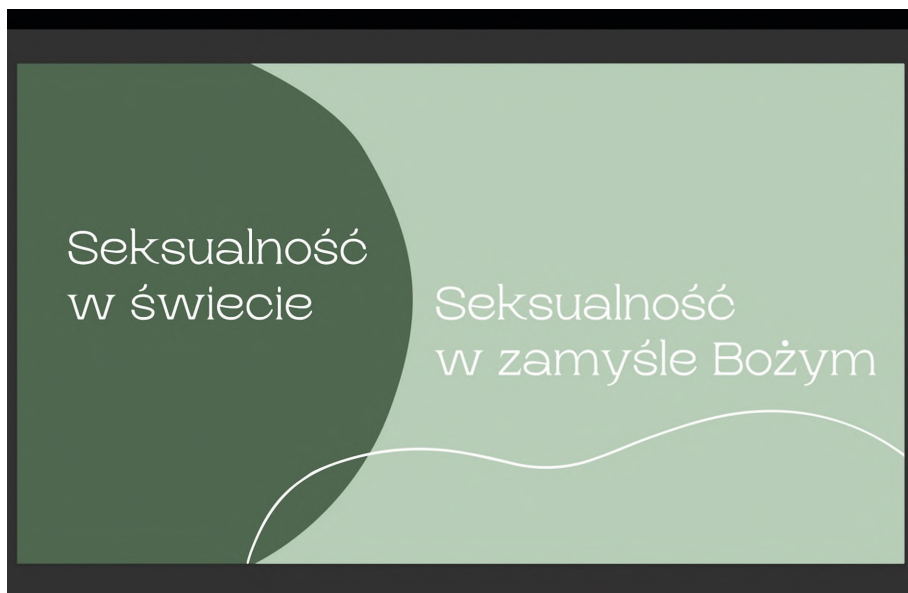

Pieśń nad
Pieśniami

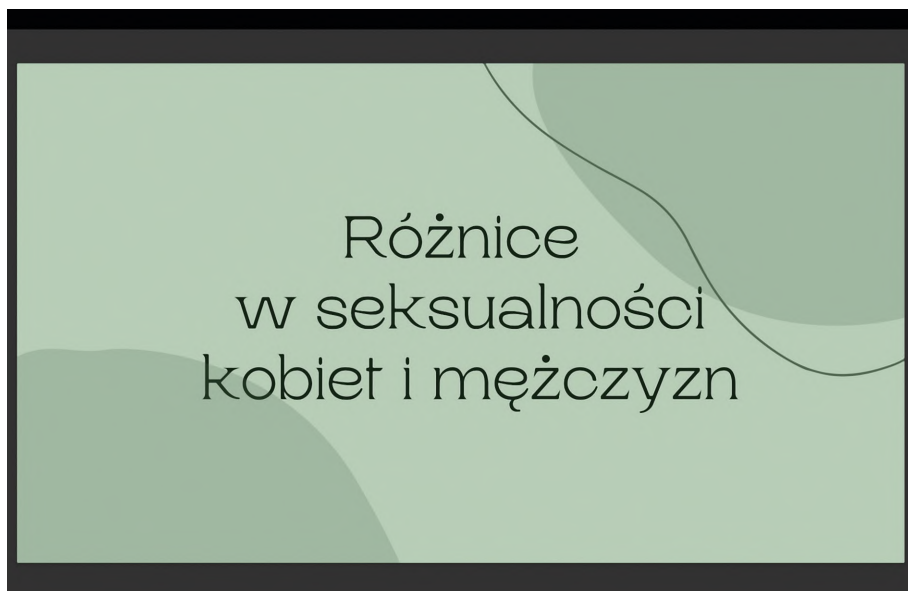
Księga o miłości i namiętności
kobiety i mężczyzny.

A circular inset image shows a pair of hands holding an open book, likely a Bible, with text visible on the pages. The overall slide background is a light green color with a white line connecting the text to the image.

Slajd 5

Slajd 6

Slajd 7

Praca nad sferą seksualności
w małżeństwie

Komunikacja
Rozmowa podstawą rozwoju.

Otwartość
Otwartość i poszanowanie dla swoich potrzeb.

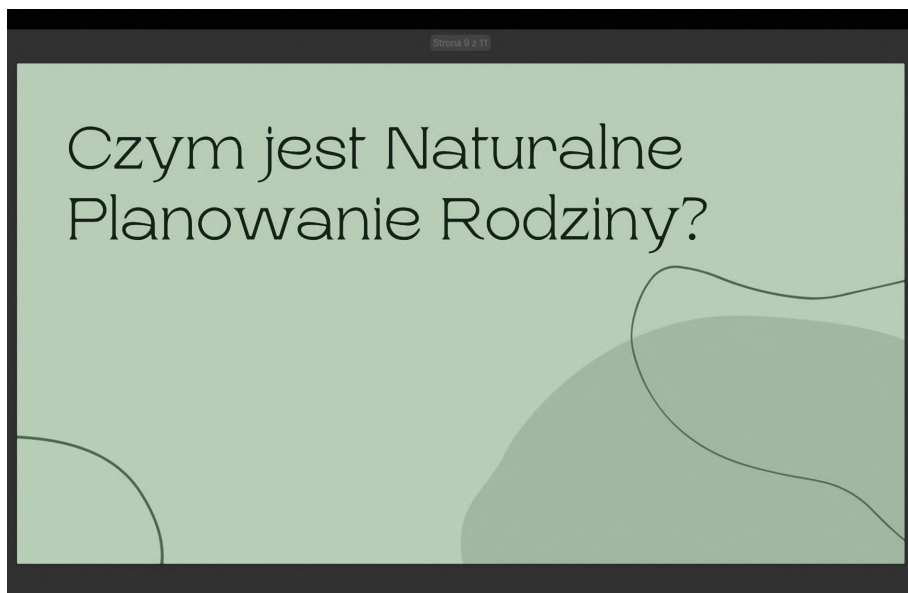
Dawanie
Dar z siebie, a nie zaspokojenie swoich potrzeb.

Slajd 8

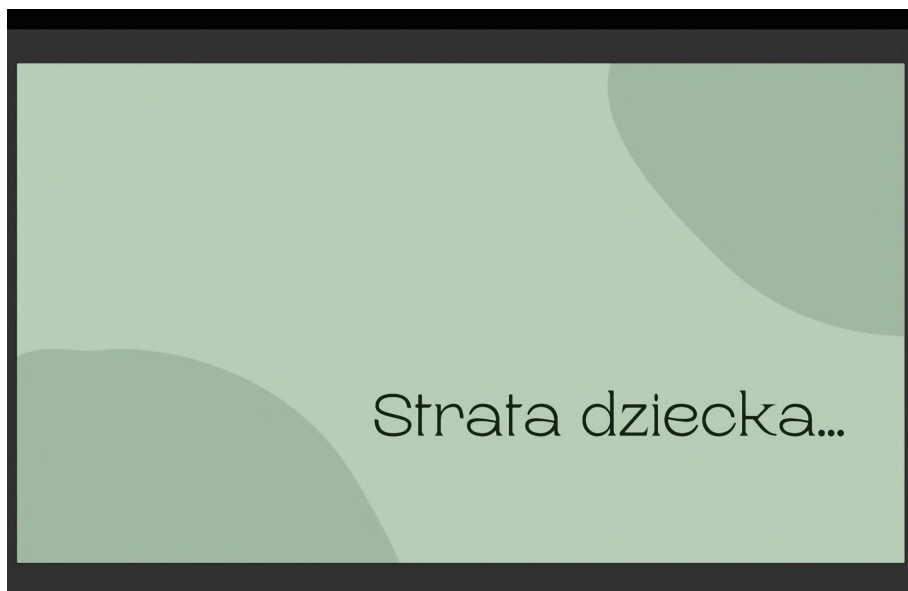
Otwartość
na życie.

Slajd 9

Slajd 10

Polecamy

o. dr Ksawery Knotz

Książki o tematyce seksualności w małżeństwie.

Pachnidła i Akrobatyka Małżeńska

Adam Szustak OP

Czysty Seks

Anna i Jacek Weigl

K. Wykaz filmów wykorzystywanych w prezentacjach

Każda z czterech prezentacji wzbogacona była o filmy, przygotowane specjalnie dla katechez, w których małżeństwa z wolbromskiej wspólnoty „Ubogaceni” dzielą się swoim świadectwem w omawianych w danej chwili w prezentacji temacie.

W poniższym wykazie zastosowana zostanie numeracja prezentacji z Aneksu I niniejszej pracy. Z racji na osobisty charakter świadectw autorzy nie zgodzili się na publikację w niniejszej pracy linków do filmów. Filmy znajdują się na platformie *You tube* w części prywatnej kanału wspólnoty. Niniejszy wykaz będzie ograniczał się do podania tytułu oraz długości filmu.

Aneks I, część G. Prezentacja piątek – „Dynamika miłości małżeńskiej”

1. Film: „Akceptacji zmienności” (świadectwo czas: 2:06)

Aneks I, część H. Prezentacja sobota – „Emocje, konflikty i komunikacja”

1. Film: „Komunikacja” (świadectwo, czas 1:20)
2. Film: „Co pomaga w przeżyciu kryzysu?” (świadectwo, czas 1:07)
3. Film: „Wspieramy swoje pasje” (świadectwo, czas 1:03)
4. Film: „Uzależnienie od rodziców” (świadectwo, czas 0:35)

Aneks I, część I. Prezentacja sobota – „Czy to ja?”

1. Film: „Potrzeby” (świadectwo, czas 2:27)
2. Film: „Różnice w temperamentach i nieporozumienia” (świadectwo, czas 2:15)
3. Film: „Języki miłości” (świadectwo, czas 1:34)
4. Film: „Akceptacja różnic” (świadectwo, czas 1:15)

Monografia autorstwa ks. Marcina Słodczyka pt. *„Katecheza z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej w latach 2004–2024”* jest obszernym opracowaniem naukowym na temat katechezy dorosłych w diecezji sosnowieckiej. Na podkreślenie i uznanie zasługuje metodologiczna spójność wszystkich rozdziałów, które konsekwentnie prezentują dwuczłonową strukturę: najpierw omawiają regulacje normatywne, a następnie ich praktyczną implementację. Praca wypełnia istotną lukę badawczą w obszarze dokumentacji i analizy katechezy z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej. Stanowi ona także jedno z nielicznych opracowań tego obszaru działalności eklezjalnej w Polsce. Publikacja stanowi zatem cenny wkład w rozwój katechetyki i może przyczynić się do wzbogacenia działań katechetycznych w różnych środowiskach. Jej interdyscyplinarny charakter sprawia, że łączy ona refleksję naukową z praktycznym podejściem, które jest kluczowe w pracy z dorosłymi wiernymi.

Ks. prof. dr hab. Paweł Mąkosa, *Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II*

Monografia *„Katecheza z dorosłymi w diecezji sosnowieckiej w latach 2004–2024”* stanowi wartościowe studium przemian w formacji dorosłych, ukazując procesy katechetyczne w kontekście zakończenia I Synodu Diecezji Sosnowieckiej oraz posługi biskupów Adama Śmigielskiego i Grzegorza Kaszaka. Przejrzysty układ treści obejmujący m.in. charakterystykę diecezji, katechezę sakramentalną, katechumenat dorosłych oraz bogaty wybór katechez okazjonalnych, odzwierciedla różnorodność podejmowanych inicjatyw pastoralnych. Publikacja, łącząc ujęcie teologiczne z psychopedagogiczną analizą dynamiki wiary w dorosłym życiu, nie tylko dokumentuje przemiany w duszpasterstwie, ale także inspiruje do dalszych badań i działań w zakresie katechezy z dorosłymi, wpisując się w nurt refleksji nad współczesną formacją pastoralną i ewangelizacją

Ks. dr Rafał Pietruszka, *Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie*

 Biblos
WYDAWNICTWO